

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Κ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄

Ε Κ Θ Ε Σ Η

ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΝΙΚΗΤΑ Μ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ

ΑΘΗΝΑ 2025

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Κ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄**

ΕΚΘΕΣΗ

ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

**ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΝΙΚΗΤΑ Μ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ
ΑΘΗΝΑ 2025**

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Κ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄**

ΕΚΘΕΣΗ

ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Περιεχόμενα

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, κ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ (ΜΑΝΟΥ) ΚΟΝΣΟΛΑ.....	1
II. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ, ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	3
III. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΚΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ.....	5
IV. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ.....	11
1. «Η τεχνητή νοημοσύνη ως μοχλός περιφερειακής ανάπτυξης»	13
Εισηγητές: Ιωάννης Τσίμαρης, Α΄ Αντιπρόεδρος της Επιτροπής, Αλέξανδρος Μαρκογιαννάκης και Αδαμάντιος Καραναστάσης, Μέλη της Επιτροπής	
2. «Το Πράσινο Ταμείο ως μοχλός Περιφερειακής Ανάπτυξης στη χώρα» .29	
Εισηγητές: Βασίλειος Γιόγιακας και Ιωάννης Γιώργος, Μέλη της Επιτροπής	
3. «Η κτηματογράφηση ως μοχλός περιφερειακής ανάπτυξης στη χώρα» .39	
Εισηγητές: Ιωάννης Πασχαλίδης και Ελένη Βατσινά, Μέλη της Επιτροπής	
4. «Ο ρόλος του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης στην προαγωγή της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας».....	47
Εισηγήτρια: Μαρία - Ελένη (Μαριλένα) Σούκουλη-Βιλιάλη, Μέλος της Επιτροπής	
5. «Πολιτικές και δράσεις πρόληψης φυσικών καταστροφών, αντιμετώπισης θεομηνιών και αντιπυρική προστασία του έτους 2025»	53
Εισηγητές: Αλέξανδρος Μείκόπουλος, Β΄ Αντιπρόεδρος της Επιτροπής, Γεώργιος Κωτσός, Αλέξανδρος Μαρκογιαννάκης, Αθανάσιος Σταυρόπουλος και Κωνσταντίνος Μπούμπας, Μέλη της Επιτροπής	
6. «Η συμβολή των περιφερειακών Πανεπιστημίων στην ακαδημαϊκή, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των Περιφερειών».....	71
Εισηγητές: Παναγής Καττάτος και Περικλής Μαντάς, Μέλη της Επιτροπής	
7. «Αναπτυξιακές πολιτικές για την περιφερειακή ανάπτυξη»	85
Εισηγητές: Ιωάννης Γιώργος, Γεώργιος Παπαηλιού και Οζγκιούρ Φερχάτ, Μέλη της Επιτροπής	
V. ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.....	99

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, κ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ (ΜΑΝΟΥ) ΚΟΝΣΟΛΑ

Η λειτουργία και το έργο της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών της Βουλής, την Κοινοβουλευτική Περίοδο που κλείνει, αποτυπώνεται στην Έκθεση των πεπραγμένων της.

Σε αυτήν αποτυπώνεται, όχι μόνο η θεματολογία των συνεδριάσεων, αλλά και μια προσέγγιση σύνθεσης, συνεργασίας και συναίνεσης.

Όλοι οι συνάδελφοι- βουλευτές και μέλη της Επιτροπής από όλες τις πτέρυγες της Βουλής, έχουν σημαντική και ισότιμη συμβολή στο έργο της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών.

Σε όλες τις συνεδριάσεις, αλλά, κυρίως, στη λειτουργία της Επιτροπής, οι άγονες κομματικές αντιπαραθέσεις έμειναν απ' έξω.

Κυριάρχησαν οι προτάσεις, η θετική προδιάθεση και προσέγγιση όλων.

Και αυτό είναι κάτι που αξίζει να τονιστεί, αφού στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών ήρθαν προς συζήτηση θέματα, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ανούσιες αντιπαραθέσεις, που αποσκοπούν στην επιβεβαίωση κομματικών θέσεων.

Σε αυτή την Κοινοβουλευτική Περίοδο, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών άγγιξε και πάλι δύσκολα θέματα.

Όχι απλώς για την καταγραφή, αλλά και για τη διαμόρφωση προτάσεων που θα μπορούσαν να γίνουν πολιτικές από τη συντεταγμένη Πολιτεία.

Πολιτικές και ρεαλιστικές λύσεις, που σχετίζονται με τα δύσκολα αυτά θέματα που είτε απασχολούν τους πολίτες, είτε έχει υποτιμηθεί η δυναμική τους.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών, αυτή την Κοινοβουλευτική Περίοδο, έγιναν ουσιαστικές και εποικοδομητικές συζητήσεις για καίρια ζητήματα, όπως:

- Η συμβολή της τεχνητής νοημοσύνης στην περιφερειακή ανάπτυξη.
- Οι δυνατότητες χρηματοδότησης δράσεων μέσα από το Πράσινο Ταμείο.
- Η πορεία της κτηματογράφησης και τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει σε ελληνικές περιφέρειες.
- Η ενημέρωση για τις δράσεις του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης στην προαγωγή της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας.

- Οι πολιτικές και δράσεις πρόληψης φυσικών καταστροφών, αντιμετώπισης θεομηνιών, αλλά και η προετοιμασία της χώρας για την αντιπυρική περίοδο.
- Η συμβολή των περιφερειακών Πανεπιστημίων στην ακαδημαϊκή, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των Περιφερειών.
- Οι προτάσεις εφαρμοσμένων πολιτικών για την περιφερειακή ανάπτυξη.

Όλη αυτή η ευρεία και σημαντική θεματολογία συνδέθηκε με εξαιρετικά παραγωγικές συνεδριάσεις της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών, στις οποίες συμμετείχαν Υπουργοί, κρατικοί λειτουργοί, αυτοδιοικητικοί φορείς, κοινωνικοί εταίροι, επιστημονικοί φορείς, αλλά και εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών.

Στην Έκθεση πεπραγμένων της Επιτροπής θα συμπεριληφθούν οι προτάσεις και οι ιδέες που κατατέθηκαν.

Οι προτάσεις αυτές, αποτελούν ένα πολύτιμο κεφάλαιο για όσους χαράζουν ή αποφασίζουν τις πολιτικές που θα υιοθετηθούν σε αυτούς τους τομείς, αλλά και στα ζητήματα που αναδείχθηκαν μέσα από την Επιτροπή Περιφερειών.

Σε ό, τι με αφορά, ως Πρόεδρος της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών από το 2021, αισθάνομαι υπερήφανος για το έργο της, αλλά και για το υψηλό επίπεδο των συνεδριάσεων.

Για όλα αυτά, αλλά και για την εικόνα σύνθεσης και συνεργασίας που κυριάρχησε, οφείλω να ευχαριστήσω όλα τα μέλη της Επιτροπής, που λειτούργησαν ως εκπρόσωποι των πολιτών και της κοινωνίας και δευτερευόντως ως εκπρόσωποι πολιτικών και κομματικών σχηματισμών.

II. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ, ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατά τη Β΄ τακτική Σύνοδο της Κ΄ Περιόδου, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιφερειών συνεστήθη, σύμφωνα με το άρθρο 43Α του Κανονισμού της Βουλής (ΚτΒ), με την υπ' αριθμ. πρωτ. 13203/9185, από 3 Δεκεμβρίου 2024, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, η οποία ακολούθως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 14049/9871/19.12.2024, απόφαση του Προέδρου της Βουλής και η τελικώς διαμορφωθείσα σύνθεση της εν λόγω Επιτροπής ήταν η εξής:¹

Βασίλειος Γιόγιακας, Ιωάννης Γιώργος, Αναστάσιος (Τάσος) Δημοσχάκης, Αθανάσιος Ζεμπίλης, Τσαμπίκα (Μίκα) Ιατρίδη, Αθανάσιος Καββαδάς, Παναγής Καππάτος, Εμμανουήλ (Μάνος) Κόνσολας, Νεοκλής Κρητικός, Γεώργιος Κωτσός, Περικλής Μαντάς, Αλέξανδρος Μαρκογιαννάκης, Αικατερίνη Μονογυιού, Ιωάννης Πασχαλίδης, Μαρία - Ελένη (Μαριλένα) Σούκουλη – Βιλιάλη, Αθανάσιος Σταυρόπουλος, Ελένη Βατσινά, Ιωάννης Τσίμαρης, Εμμανουήλ Χνάρης, Διονύσιος – Χαράλαμπος Καλαματιανός, Αλέξανδρος Μεϊκόπουλος, Γεώργιος Παπαηλιού, Ιωάννης Δελής, Χρήστος Κατσώτης, Κωνσταντίνος Μπούμπας, Οζγκιούρ Φερχάτ, Νικόλαος Βρεττός και Αδαμάντιος Καραναστάσης.

Για την εκλογή των μελών του Προεδρείου της εφαρμόστηκε το άρθρο 34 ΚτΒ, σε συνδυασμό με το άρθρο 43 Α παρ. 4 ΚτΒ, που ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι δύο Αντιπρόεδροι και ένας Γραμματέας εκλέγονται από τα μέλη της Επιτροπής, από την πρώτη, δεύτερη και τρίτη κατά σειρά σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης, αντιστοίχως.

Η Επιτροπή συγκροτήθηκε σε Σώμα, κατά τις διαδικασίες του Κανονισμού της Βουλής, την 5^η Δεκεμβρίου 2024, με την εκλογή των μελών του Προεδρείου της. Πρόεδρος της Επιτροπής εξελέγη, ο Βουλευτής, κ. Εμμανουήλ (Μάνος) Κόνσολας. Το αξίωμα του Α΄ Αντιπροέδρου της Επιτροπής κατέλαβε ο Βουλευτής, κ. Ιωάννης Τσίμαρης και του Β΄ Αντιπροέδρου ο Βουλευτής, κ. Αλέξανδρος Μεϊκόπουλος. Για το αξίωμα του Γραμματέα δεν υπεβλήθη πρόταση υποψηφιότητας.

---

¹ Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 15 παρ. 1, 2 και 5 του Κανονισμού της Βουλής, από τη 12η Ιουνίου 2025 δεν υφίσταται πλέον η Κοινοβουλευτική Ομάδα «Σπαρτιάτες» (βλ. σχετική ανακοίνωση, στις 12 Ιουνίου 2025, κατά τη ΡΛΕ΄ Συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής και το υπ' αριθμ. πρωτ. 6671/4650/12.06.2025 έγγραφο της Διεύθυνσης Υποστήριξης Βουλευτών).

Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής (άρθρο 43Α, παρ. 2, περ. στ΄) αντικείμενο της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών είναι «η παρακολούθηση και ενημέρωση της Βουλής για τη λειτουργία των περιφερειακών οργάνων της Πολιτείας και ιδίως για ζητήματα σχεδιασμού και εφαρμογής της πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης.».

Για την εκπλήρωση της αποστολής της, η Επιτροπή μπορεί να καλεί στις συνεδριάσεις της εκπροσώπους της Κυβέρνησης και των περιφερειών ή της τοπικής αυτοδιοίκησης και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο θεωρεί χρήσιμο για το έργο της (άρθρο 43Α, παρ. 2, περ. στ΄ ΚτΒ).

III. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΚΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών πραγματοποίησε συνολικά δέκα (10) συνεδριάσεις (συμπεριλαμβανομένης εκείνης της εκλογής των μελών του Προεδρείου της) κατά τη Β' Σύνοδο της Κ' Περιόδου.

Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της Επιτροπής εκλήθησαν σε ακρόαση, προς ενημέρωση των Μελών της και -υποβολή προτάσεων, αρμόδιοι Υπουργοί, Υφυπουργοί, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων, Ακαδημαϊκοί Καθηγητές, καθώς και εκπρόσωποι φορέων Α' και Β' Βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και φορέων πανεπιστημιακών και παραγωγικών φορέων της χώρας.

Στις δύο τελευταίες συνεδριάσεις της, η Επιτροπή συζήτησε τη σύνταξη της παρούσας Έκθεσης, τον ορισμό Εισηγητών κατά θέματα και τελικώς την έγκρισή της.

Ειδικότερα:

1. Συνεδρίαση της 5^{ης} Δεκεμβρίου 2024

Θέματα ημερήσιας διάταξης:

α. Εκλογή Προεδρείου

β. Η τεχνητή νοημοσύνη ως μοχλός περιφερειακής ανάπτυξης

Για το β' θέμα, τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Δημήτρης Παπαστεργίου, Υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Κωνσταντίνος Καράντζαλος, Γενικός Γραμματέας Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων, Δημήτρης Πτωχός, Πρόεδρος της Επιτροπής Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Έρευνας & Καινοτομίας της ΕΝΠΕ & Περιφερειάρχης Πελοποννήσου, Αθανάσιος Μαμάκος, Δήμαρχος Λάρισας, Μέλος ΔΣ της ΚΕΔΕ & Πρόεδρος της Επιτροπής Ψηφιακής Διακυβέρνησης της ΚΕΔΕ, Δημήτριος Μαραβέλιας, Πρόεδρος του Δ.Σ. της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), Πάνος Λουρίδας, Καθηγητής του Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης & Τεχνολογίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και Επικεφαλής του Τμήματος Έρευνας και Ανάπτυξης του Εθνικού Δικτύου Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας (ΕΔΥΤΕ), Νίκος Σέργης, Διευθύνων Σύμβουλος του Ελληνικού Κέντρου Διαστήματος (ΕΛΛΚΕΔ), Γιώργος Γιαννακόπουλος, Συνεργαζόμενος Ερευνητής Τεχνητής Νοημοσύνης στο Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών (ΕΚΕΦΕ) «Δημόκριτος», Περικλής Τερλιξίδης, Εκτελεστικός Διευθυντής του Attica Hub for the Economy of Data and Devices (AHEDD) του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος» και Διευθυντής του Smart Attica European Digital Innovation Hub (EDIH).

2. Συνεδρίαση της 23^{ης} Ιανουαρίου 2025

Θέμα ημερήσια διάταξης:

Προγραμματισμός των εργασιών της Επιτροπής

3. Συνεδρίαση της 27^{ης} Φεβρουαρίου 2025²

Θέμα ημερήσια διάταξης:

Το Πράσινο Ταμείο ως μοχλός Περιφερειακής Ανάπτυξης στη χώρα

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Ιωάννης Ανδρουλάκης, Πρόεδρος του ΔΣ του Πράσινου Ταμείου, Γιώργος Λεονταρίτης, Μέλος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ), Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Κυκλάδων, Λάζαρος Κυρίζογλου, Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), Δήμαρχος Αμπελοκήπων - Μενεμένης, Γεώργιος Πρωτόπαπας, Διευθυντής του Πράσινου Ταμείου και Όλγα Τσιακίρη, Προϊσταμένη του Τμήματος Σχεδιασμού και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Πράσινου Ταμείου.

4. Συνεδρίαση της 11^{ης} Μαρτίου 2025

Θέμα ημερήσια διάταξης:

Η κτηματογράφηση ως μοχλός περιφερειακής ανάπτυξης στη χώρα

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Κωνσταντίνος Κυρανάκης, Υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Στέλιος Σακαρέτσιος, Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ελληνικού Κτηματολογίου, Ολυμπία Μαρκέλλου, Γενική Διευθύντρια του Ελληνικού Κτηματολογίου, Φάνης Σπανός, Γενικός Γραμματέας της ΕΝΠΕ, Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας, Αθανάσιος Μαμάκος, Πρόεδρος της Επιτροπής Οργάνωσης & Ψηφιακής Διακυβέρνησης – Δήμαρχος Λαρισαίων, Ιωάννης Μαχίκας, Μέλος της Αντιπροσωπείας του ΤΕΕ, Δημήτρης Μαραβέλιας, Πρόεδρος του Δ.Σ. της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ ΑΕ), Αθανάσιος Μακρυγιάννης, Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Λαμίας και Ελένη Κοντογέωργου, Πρόεδρος του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Αθηνών, Πειραιώς, Αιγαίου και Δωδεκανήσου (ΣΣΕΑΠΑΔ) και Πρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδος.

---

² Κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος.

5. Συνεδρίαση της 10^{ης} Απριλίου 2025

Θέμα ημερήσια διάταξης:

Ο ρόλος του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης στην προαγωγή της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης της Ελλάδας

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Ιωάννης Ψυχάρης, Καθηγητής και Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου και Ηλίας Αποστολόπουλος, Πρόεδρος του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ), Μέλος του ΔΣ της Κεντρικής Ένωσης Ελλάδας (ΚΕΔΕ) και Δήμαρχος Παπάγου – Χολαργού.

6. Συνεδρίαση της 28^{ης} Μαΐου 2025³

Θέμα ημερήσια διάταξης:

Πολιτικές και δράσεις πρόληψης φυσικών καταστροφών, αντιμετώπισης θεομηνιών και αντιπυρική προστασία του έτους 2025

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Ιωάννης Κεφαλογιάννης, Υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Ευάγγελος Τουρνάς, Υφυπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Νικόλαος Παπαευσταθίου, Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Φάνης Σπανός, Γενικός Γραμματέας της ΕΝΠΕ, Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας, Βάγιας Θεόδωρος, Αρχηγός Πυροσβεστικού Σώματος, Ευάγγελος Γκουντούφας, Γενικός Διευθυντής Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος, Νικόλαος Κυριαζής, Ειδικός Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας του Πρωθυπουργού.

7. Συνεδρίαση της 25^{ης} Ιουνίου 2025

Θέμα ημερήσια διάταξης:

Η συμβολή των περιφερειακών Πανεπιστημίων στην ακαδημαϊκή, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των Περιφερειών

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Νικόλαος Παπαϊωάννου, Υφυπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Φάνης Σπανός, Γενικός Γραμματέας της ΕΝΠΕ Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας,, Κωνσταντίνος Κόλλιας, Πρόεδρος του Οικονομικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας, Γεώργιος Παναγιωτόπουλος, Αντιπρύτανης Προγραμματισμού Ψηφιακού

---

³ Κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος.

Εκσυγχρονισμού και Ανάπτυξης Υποδομών του Πανεπιστημίου Πατρών, Άννα Μπατιστάτου, Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Μαριρένα Γρηγορίου, Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων, Φοιτητικών Θεμάτων και Δια Βίου Εκπαίδευσης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Γεώργιος Κοσιώρης, Μέλος του Συμβουλίου Διοίκησης του Πανεπιστημίου Κρήτης, Μιχαήλ Ζερβάκης, Πρύτανης του Πολυτεχνείου Κρήτης, Δημήτριος Παπαγεωργίου, Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Αλιβίζος Σοφός, Καθηγητής και Κοσμήτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Ανδρέας Φλώρος, Πρύτανης του Ιονίου Πανεπιστημίου, Χαράλαμπος Μπιλλίνης, Πρύτανης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Θεόδωρος Θεοδουλίδης, Πρύτανης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Νικόλαος Κατσαράκης, Πρύτανης του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου και Εμμανουήλ Κουτούζης, Πρύτανης του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.

8. Συνεδρίαση της 26^{ης} Ιουνίου 2025

Θέμα ημερήσια διάταξης:

Αναπτυξιακές πολιτικές για την περιφερειακή ανάπτυξη

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Παναγιώτης Θεοδωρικάκος, Υπουργός Ανάπτυξης, Χριστόδουλος Τοψίδης, Μέλος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ) και Περιφερειάρχης Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Αλέξανδρος Καχριμάνης, Περιφερειάρχης Ηπείρου, Γεώργιος Αμανατίδης, Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας, Κωνσταντίνος Αρώνης, Αντιπεριφερειάρχης Λέσβου και Εκπρόσωπος της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, Κωνσταντίνος Κόλλιας, Πρόεδρος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΟΕΕ) και Αντωνία Μοροπούλου, Ομότιμη Καθηγήτρια του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και Α' Αντιπρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ).

9. Συνεδρίαση της 10^{ης} Ιουλίου 2025

Θέμα ημερήσια διάταξης:

Συζήτηση σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Επιτροπής (άρθρο 43Α παρ. 6 του Κανονισμού της Βουλής) για τη Β' Σύνοδο και ορισμός των εισηγητών κατά θέματα.

10. Συνεδρίαση της 23^{ης} Σεπτεμβρίου 2025

Θέμα ημερήσια διάταξης:

Συζήτηση επί των εισηγήσεων που θα συμπεριληφθούν στην Έκθεση (άρθρο 43Α παρ. 6 του Κανονισμού της Βουλής) της Επιτροπής και έγκριση αυτής.

IV. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1. «Η τεχνητή νοημοσύνη ως μοχλός περιφερειακής ανάπτυξης»

Εισηγητές: Ιωάννης Τσίμαρης, Α΄ Αντιπρόεδρος της Επιτροπής, Αλέξανδρος Μαρκογιαννάκης και Αδαμάντιος Καραναστάσης, Μέλη της Επιτροπής

Εισήγηση κ. Ι. Τσίμαρη, Α΄ Αντιπροέδρου της Επιτροπής

1. Εισαγωγή

Η συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών της Βουλής επικεντρώθηκε στη διερεύνηση της Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ) ως εργαλείου περιφερειακής ανάπτυξης και καινοτομίας. Η ΤΝ αποτελεί έναν από τους πιο επαναστατικούς τομείς της τεχνολογίας των τελευταίων δεκαετιών, με δυνατότητες να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης, την πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες και τη συνολική ανταγωνιστικότητα των περιφερειών.

Ο Πρόεδρος, κ. Εμμανουήλ Κόνσολας, τόνισε ότι η ΤΝ δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως απειλή, αλλά ως εργαλείο που, εφόσον χρησιμοποιηθεί με κατάλληλες ασφαλιστικές δικλίδες και υποδομές, μπορεί να συμβάλει στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, στη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών και στην προώθηση της ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επισημάνει μέσω σχετικών μελετών ότι η ΤΝ μπορεί να φέρει επανάσταση στις δημόσιες υπηρεσίες σε όλη την ΕΕ, βελτιώνοντας τις αλληλεπιδράσεις πολιτών και διοίκησης, την ανάλυση δεδομένων και την αποδοτικότητα σε τομείς, όπως η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση, η κινητικότητα και η ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

Επισημαίνεται ότι η εφαρμογή της ΤΝ στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, πρέπει να συνοδεύεται από σαφές ρυθμιστικό πλαίσιο, διαφάνεια και ανθρωποκεντρικές λύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν προκλήσεις, όπως η περίπλοκη διαχείριση δημόσιων συμβάσεων, η κατακερματισμένη διαχείριση δεδομένων, η κανονιστική αβεβαιότητα και η μεροληψία στις αποφάσεις αλγορίθμων.

2. Ανάλυση Συζητήσεων

2.1 Παρεμβάσεις Κυβέρνησης

Ο Υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. Δημήτριος Παπαστεργίου τόνισε ότι η ανάπτυξη και αξιοποίηση της ΤΝ απαιτεί τέσσερα βασικά στοιχεία: υποδομές, δεδομένα, ταλέντο και επαρκή ενεργειακή υποδομή, σε συνδυασμό με ευρυζωνικά δίκτυα υψηλών ταχυτήτων. Παρουσίασε τον υπερυπολογιστή «Δαίδαλος», που θα αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα ευρωπαϊκά συστήματα, καθώς και τη συμμετοχή της Ελλάδας στην ευρωπαϊκή πρωτοβουλία AI Factories, με στόχο, τη μεταφορά γνώσης από τα ερευνητικά κέντρα στην οικονομία και στις περιφέρειες.

Ο Υπουργός αναφέρθηκε επίσης στις εφαρμογές της ΤΝ σε δημόσιες υπηρεσίες, όπως η ανάλυση δορυφορικών δεδομένων για την αγροτική παραγωγή, στη διαχείριση υδάτων και στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, στην αξιοποίηση ανωνυμοποιημένων δεδομένων υγείας, καθώς και στη χρήση εργαλείων ΤΝ για ταχύτερη και διαφανή λειτουργία του Κτηματολογίου. Παράλληλα, υπογράμμισε την ανάγκη εκπαίδευσης, κινήτρων για τη διατήρηση νέων επιστημόνων στη χώρα και επαρκούς ενεργειακού σχεδιασμού για βιώσιμη λειτουργία των συστημάτων ΤΝ.

2.2 Παρεμβάσεις Αυτοδιοίκησης

Ο κ. Πτωχός, Πρόεδρος της Επιτροπής Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Έρευνας και Καινοτομίας της ΕΝ.Π.Ε., Περιφερειάρχης Πελοποννήσου επισήμανε τις ανισότητες σε ευρυζωνικότητα και τεχνολογικές υποδομές στις περιφέρειες, που δυσχεραίνουν τη συλλογή δεδομένων και την εφαρμογή καινοτόμων λύσεων. Τόνισε την ανάγκη:

- Απλοποίησης, ομογενοποίησης και ψηφιοποίησης περιφερειακών υπηρεσιών
- Χρήσης της ΤΝ για βελτίωση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και του εσωτερικού ελέγχου.
- Στρατηγικής ενίσχυσης τομέων κάθε περιφέρειας, όπως πρωτογενής τομέας, πολιτισμός και τουρισμός.
- Δημιουργίας προσωποποιημένων τουριστικών εμπειριών, μέσω έξυπνων εργαλείων.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην αποκέντρωση των υποδομών της ΤΝ, ώστε και οι μη μητροπολιτικές περιοχές να αποκτήσουν κέντρα καινοτομίας, που θα συγκρατούν και θα προσελκύουν ταλέντα, διασφαλίζοντας παράλληλα την ηθική χρήση της τεχνολογίας και την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

2.3 Παρεμβάσεις Ερευνητικών & Ακαδημαϊκών Φορέων

Εκπρόσωποι φορέων όπως ο κ. Γ. Γιαννακόπουλος (Δημόκριτος), το Attica Hub και το Ελληνικό Κέντρο Διαστήματος επισήμαναν τη σημασία συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών ιδρυμάτων, επιχειρήσεων και περιφερειακών αρχών, καθώς και την αξιοποίηση δορυφορικής τεχνολογίας και μικροδορυφόρων για την αγροτική παραγωγή και τη διαχείριση φυσικών πόρων.

Τονίστηκε, επίσης, η ανάπτυξη μεγάλων γλωσσικών μοντέλων για την ελληνική γλώσσα, συμπεριλαμβανομένων ιστορικών και λογοτεχνικών κειμένων, ώστε να διασφαλιστεί η παρουσία της χώρας στον χώρο της ΤΝ, καθώς και η ανάγκη για εκπαιδευτικά προγράμματα αλγοριθμικής σκέψης σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης.

3. Η Τεχνητή Νοημοσύνη ως Μοχλός Περιφερειακής Ανάπτυξης

Η ΤΝ μπορεί να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στην περιφερειακή ανάπτυξη, προσφέροντας δυνατότητες για καινοτομία, βελτίωση παραγωγικότητας και αναβάθμιση των υπηρεσιών σε περιοχές, που αντιμετωπίζουν οικονομικές προκλήσεις ή περιορισμένη πρόσβαση σε σύγχρονα εργαλεία.

Οι βασικοί τρόποι με τους οποίους η ΤΝ μπορεί να ενισχύσει την περιφερειακή ανάπτυξη περιλαμβάνουν:

- **Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και ανάπτυξη δεξιοτήτων**

Η υιοθέτηση της ΤΝ δημιουργεί ανάγκες για εξειδικευμένο προσωπικό σε μηχανική μάθηση, ανάλυση δεδομένων, ρομποτική και προγραμματισμό. Οι Περιφέρειες μπορούν να αναπτύξουν εκπαιδευτικά προγράμματα για την απόκτηση δεξιοτήτων, που απαιτούνται στην αγορά εργασίας του μέλλοντος.

- **Υποστήριξη τοπικής επιχειρηματικότητας και καινοτομίας**

Η ΤΝ βοηθά τα ΜΜΕ να εκσυγχρονίσουν διαδικασίες, να αυτοματοποιήσουν εργασίες και να παρέχουν εξατομικευμένες υπηρεσίες, ενώ ενισχύει τη δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων και τη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας.

- **Βελτίωση υποδομών και δημόσιων υπηρεσιών**

Η ΤΝ μπορεί να βελτιώσει τη διαχείριση κυκλοφορίας, ενέργειας και φυσικών πόρων, μειώνοντας κόστος και ενισχύοντας τη βιωσιμότητα πόλεων και περιφερειακών περιοχών.

- **Αγροτική και βιώσιμη ανάπτυξη**

Μέσω στοχευμένης γεωργίας και αυτοματοποίησης, η TN αυξάνει την απόδοση καλλιεργειών, μειώνει τη σπατάλη και προάγει βιώσιμες μεθόδους παραγωγής.

- **Ανάπτυξη υγειονομικής περίθαλψης**

Η TN υποστηρίζει την τηλεϊατρική και τα έξυπνα συστήματα υγείας, παρέχοντας υπηρεσίες σε απομακρυσμένες περιοχές και μειώνοντας ανισότητες πρόσβασης.

- **Πρώθηση βιώσιμης ανάπτυξης και περιβάλλοντος**

Η TN βελτιώνει την παρακολούθηση φυσικών πόρων, μειώνει εκπομπές ρύπων και ενισχύει ανακύκλωση, συμβάλλοντας στην περιβαλλοντική προστασία.

- **Δημιουργία «έξυπνων πόλεων» και περιφερειακή συνδεσιμότητα**

Η TN επιτρέπει τη βελτιστοποίηση κυκλοφορίας, τη διαχείριση απορριμμάτων και την ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών, ενισχύοντας τη συνεργασία και την ανάπτυξη των τοπικών επιχειρήσεων.

4. Προτάσεις της Επιτροπής

Συμπερασματικά στις προτάσεις της επιτροπής συμπεριλαμβάνονται τα παρακάτω

A. Υποδομές και Ευρυζωνικότητα

- Επιτάχυνση επενδύσεων σε δίκτυα υψηλών ταχυτήτων
- Δημιουργία περιφερειακών κόμβων TN πέραν της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας
- Ολοκλήρωση και πλήρης αξιοποίηση υπερυπολογιστή «Δαίδαλος»

B. Δεδομένα και Διακυβέρνηση

- Ενσωμάτωση Data Governance Act και ανωνυμοποίηση δεδομένων
- Δημιουργία ενιαίας πλατφόρμας περιβαλλοντικών, αγροτικών και υγειονομικών δεδομένων
- Πολιτικές για ασφαλή διαχείριση δεδομένων και διαφάνεια

Γ. Ανθρώπινο Δυναμικό και Εκπαίδευση

- Εκπαίδευση σε αλγοριθμική σκέψη από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.
- Υποτροφίες και κίνητρα παραμονής νέων επιστημόνων.
- Συνεργασίες με ερευνητικά κέντρα για μεταφορά τεχνογνωσίας.

Δ. Τοπική Ανάπτυξη και Εφαρμογές

- Εφαρμογές της ΤΝ στην αγροτική παραγωγή, τον τουρισμό και την πολιτική προστασία
- Ομογενοποίηση διαδικασιών στις Περιφέρειες (e-periferies.gr)

Ε. Ηθική, Δεοντολογία και Προστασία Δεδομένων

- Κανόνες δεοντολογίας για ΤΝ
- Διασφάλιση ιδιωτικότητας και διαφάνειας
- Ανεξάρτητοι μηχανισμοί εποπτείας

ΣΤ. Χρηματοδότηση και Προγράμματα Στήριξης

- Αξιοποίηση της «Ψηφιακής Ευρώπης» και του «Ορίζοντα Ευρώπη».
- Δημιουργία εθνικού ταμείου καινοτομίας.
- Ενθάρρυνση συνεργασιών με ιδιωτικό τομέα και start-ups.

5. Συμπεράσματα

Η συνεδρίαση ανέδειξε ότι η τεχνητή νοημοσύνη συνιστά καταλύτη για μια νέα εποχή περιφερειακής ανάπτυξης. Η αξιοποίησή της μπορεί να μειώσει τις περιφερειακές ανισότητες, να ενισχύσει τη διαφάνεια και να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες απασχόλησης και καινοτομίας. Η Επιτροπή συμφώνησε ότι απαιτείται στρατηγικός σχεδιασμός, συντονισμός μεταξύ κεντρικής διοίκησης και τοπικών φορέων, καθώς και συνεχής παρακολούθηση των εξελίξεων.

Η δέσμευση όλων των συμμετεχόντων –Κυβέρνησης, αυτοδιοίκησης, επιστημονικής κοινότητας– ήταν να συνεχιστεί η συνεργασία και να ακολουθήσουν ειδικές συνεδριάσεις με εμβάθυνση σε επιμέρους θέματα (δεδομένα, υποδομές, δεοντολογία). Με τη συνέργεια όλων, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να αποτελέσει πραγματικό μοχλό βιώσιμης, ισόρροπης και καινοτόμου περιφερειακής ανάπτυξης για τη χώρα.

Εισήγηση κ. Αλ. Μαρκογιαννάκη, Μέλους της Επιτροπής

Η τεχνητή νοημοσύνη (TN) δεν είναι πια μια τεχνολογία του μέλλοντος. Είναι μια πραγματικότητα που επιβλήθηκε στη δημόσια συζήτηση κατά τρόπο εντυπωσιακό σε μόλις ένα με δύο χρόνια. Αυτό που στην προηγούμενη Σύνοδο της Βουλής ήταν θέμα συζήτησης ως προετοιμασία για ένα μέλλον που έρχεται, για εμάς αποτελεί ήδη συζήτηση για το πώς αντιμετωπίζουμε και εκμεταλλευόμαστε κάτι ήδη υφιστάμενο και μάλιστα ραγδαία αναπτυσσόμενο.

Σήμερα που μιλάμε, η Τεχνητή Νοημοσύνη έχει πλέον γίνει καθημερινή συνθήκη σε όλα σχεδόν τα επίπεδα ανθρώπινης δράσης και επομένως και σε κάθε τοπική κοινωνία που επιδιώκει βιώσιμη ανάπτυξη. Σε περιφερειακό επίπεδο, οι δυνατότητες που ανοίγονται είναι πολλές και τόσο οι δήμοι όσο και οι περιφέρειες την εισάγουν στους μηχανισμούς λειτουργίας τους, με στόχο την αναβάθμιση των υπηρεσιών που προσφέρουν στους πολίτες τους. Πέραν, όμως, των επίσημων φορέων, η διάδοσή της είναι εκτεταμένη και στον ιδιωτικό τομέα. Συνολικά μπορούμε να πούμε ότι καλύπτουν τόσο την αναβάθμιση των δημόσιων υπηρεσιών όσο και την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας, της κοινωνικής συνοχής και της αποτελεσματικότερης διαχείρισης κρίσεων.

Οι βασικοί άξονες, στους οποίους θα πρέπει συντονισμένα να κινηθούν, μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

Ψηφιακές υπηρεσίες με τους πολίτες στο επίκεντρο

Η έξυπνη εξυπηρέτηση πολιτών αποτελεί την πιο εμφανή πλευρά της TN σε δήμους και περιφέρειες. Chatbots, ψηφιακοί βοηθοί και αυτοματοποιημένα συστήματα διαχείρισης αιτημάτων επιτρέπουν μεταξύ άλλων:

- άμεση απάντηση σε ερωτήματα 24/7,
- αυτοματοποίηση διαδικασιών αδειοδότησης και πιστοποιητικών,
- εξατομικευμένη ενημέρωση για προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας.

Διαχείριση υποδομών με «έξυπνους» αισθητήρες

Η συντήρηση και ο προγραμματισμός έργων αναβαθμίζονται ριζικά, όταν σε υποδομές προστίθενται αισθητήρες με λειτουργικό έλεγχο από συστήματα Τεχνητής Νοημοσύνης. Για παράδειγμα, μέσα από τέτοιες λειτουργίες είναι δυνατόν να:

- προβλέπονται βλάβες σε δίκτυα ύδρευσης, πριν προκαλέσουν διακοπές,
- εντοπίζονται φθορές σε φωτισμό και οδοστρώματα με εικόνες από drones,
- βελτιστοποιούνται δρομολόγια αποκομιδής απορριμμάτων, βάσει προβλέψεων πληρότητας κάδων.

Στα υπέρ αυτών των εφαρμογών είναι και η μείωση λειτουργικού κόστους για τους οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η άμεση βελτίωση στην ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Οικονομική ανάπτυξη και τοπική καινοτομία

Στην καρδιά της περιφερειακής ανάπτυξης συναντάμε τις επιχειρήσεις, τις νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) και τις μικρομεσαίες μονάδες, κατάλληλες για ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων σε απομακρυσμένα ενίοτε περιβάλλοντα, όπως η νησιωτική και η ηπειρωτική χώρα. Η Τεχνητή Νοημοσύνη συμβάλλει σε αυτή την κατεύθυνση με:

1. Εργαλεία ανάλυσης αγοράς, που προβλέπουν ζήτηση προϊόντων.
2. Έξυπνες πλατφόρμες διαχείρισης αποθεμάτων και logistic.
3. Πλατφόρμες matchmaking για συνεργασίες μεταξύ ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων.
4. Δημιουργία και εξυπηρέτηση δικτύου πελατών, οι οποίοι βρίσκονται έξω από το παραδοσιακό βεληνεκές τέτοιων επιχειρήσεων, προσφέροντας κατ' αυτόν τρόπο ουσιαστική και όχι θεωρητική προστιθέμενη αξία στον κόπο των ανθρώπων. Οι τοπικοί επιχειρηματίες, αξιοποιώντας μοντέλα μηχανικής μάθησης για στοχευμένο μάρκετινγκ και βελτιστοποίηση διαδικασιών, ενισχύουν την ανταγωνιστικότητά τους σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο, αναπτύσσοντας εν τοις πράγμασι αυτό που αποκαλούμε επιχειρηματική εξωστρέφεια.

Κοινωνική συνοχή, διαφάνεια και συμμετοχή

Η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να λειτουργήσει ως γέφυρα ανάμεσα στην τοπική διοίκηση και τους πολίτες με πολλούς τρόπους:

- Συγκέντρωση σχολίων από φόρμες και μέσα κοινωνικής δικτύωσης με τεχνικές επεξεργασίας φυσικής γλώσσας.
- Πρόσβαση σε στοιχεία που τηρούνται σε αυτοδιοικητικές βάσεις δεδομένων σε ανοιχτές πλατφόρμες για την άμεση πρόσβαση των κατοίκων.

- Αξιοποίηση των λεγόμενων συμμετοχικών εργαλείων, με υποβολή προτάσεων προτάσεις και όπου το θεσμικό πλαίσιο επιτρέπει ή θα επιτρέψει στο εγγύς μέλλον ψηφοφορίες online. Αυτές οι δυνατότητες είναι κρίσιμο μα αναπτυχθούν καθώς ενθαρρύνουν την ενεργή συμμετοχή σε αποφάσεις, ενισχύοντας την αίσθηση κοινής ευθύνης.

Προστασία Υγείας, Ασφάλειας και Διαχείριση κρίσεων

Σε μία χώρα με ποικιλία κλιματικών και γεωγραφικών προκλήσεων όπως η Ελλάδα και εν μέσω της κλιματικής κρίσης, η πρόβλεψη κινδύνων και η έγκαιρη κινητοποίηση δυνάμεων είναι ζωτικής σημασίας. Η Τεχνητή Νοημοσύνη υποστηρίζει ανάμεσα σε πολλά άλλα τα εξής:

- την παροχή εξειδικευμένων ιατρικών υπηρεσιών σε μέρη τα οποία εκ των πραγμάτων δεν διαθέτουν πληθώρα εξειδικευμένου προσωπικού ή εγκαταστάσεων,
- την ανάλυση δορυφορικών εικόνων για τον εντοπισμό πρώιμων σημείων πυρκαγιάς,
- μοντέλα που διαχειρίζονται υδρολογικά δίκτυα και επιπλέον αξιολογούν τις επιπτώσεις πλημμυρών ή άλλων φυσικών καταστροφών,
- έξυπνες υπηρεσίες προειδοποίησης σε κατοίκους μέσω mobile alerts.

Προκλήσεις και επόμενα βήματα

Για να γίνει εφικτή η αποτελεσματική υιοθέτηση εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης, υπάρχουν φυσικά προϋποθέσεις και συνθήκες που πρέπει να έχουμε λάβει υπ' όψιν μας. Τέτοια ζητήματα είναι:

- η έλλειψη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού,
- η ανάγκη για ψηφιακές υποδομές και επενδύσεις,
- η αποτελεσματική τήρηση πλαισίων, που διασφαλίζουν προστασία προσωπικών δεδομένων.

Απαιτείται επομένως μια σειρά από ενέργειες από την πλευρά της Πολιτείας, όπως η εκπαίδευση στελεχών σε δεδομένα και αλγορίθμους ΤΝ, οι συνεργασίες με ερευνητικά κέντρα και νεοφυείς επιχειρήσεις και η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης για πιλοτικά έργα. Εδώ οφείλουμε να ρίξουμε και το βάρος των προσπάθειών μας, τόσο από άποψη διάθεσης πόρων όσο και από άποψη διαρκούς ανανέωσης του θεσμικού πλαισίου

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η ταχύτητα των τεχνολογικών εξελίξεων στην εποχή μας είναι πιο εντυπωσιακή και από τις εξελίξεις τις ίδιες. Βρισκόμαστε ακριβώς στο μέσο της τρέχουσας δεκαετίας και συζητάμε πράγματα τα οποία το 2020 ούτε που μας απασχολούσαν. Οι όποιες ελάχιστες και σποραδικές συζητήσεις για AI πέντε χρόνια πριν γίνονταν από ειδικούς σε ερευνητικά ακροατήρια ή αν έφταναν στην ευρεία δημοσιότητα είχαν φουτουριστικό χαρακτήρα. Κι όμως σήμερα δεν υπάρχει τίποτα φουτουριστικό γύρω από την Τεχνητή Νοημοσύνη. Αποτελεί ήδη μέρος του καθημερινού μας κόσμου, του καθενός από εμάς. Με απλές εφαρμογές, προσβάσιμες σε όλους μας αλλάζει τον τρόπο που κινούμαστε στην καθημερινότητα μας – παρά τις τρομερές ακόμα ατέλειές της. Είναι επομένως προφανές ότι αν αυτή είναι η επίδραση στη ζωή ενός απλού χρήστη, η επίδραση της Τεχνητής Νοημοσύνης σε μια οργανωμένη, μαζική λειτουργία μηχανισμών παροχής υπηρεσιών θα είναι ακόμα πιο εντυπωσιακή. Και η εμπειρία ήδη μα αποδεικνύει ότι αυτό ισχύει. Για τις ανάγκες της σημερινής συζήτησης, δεν υπάρχει αμφιβολία: Η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να γίνει ο καταλύτης που θα μετασχηματίσει τις ελληνικές περιφέρειες, μετατρέποντας προκλήσεις σε ευκαιρίες, ενισχύοντας την τοπική οικονομία, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής και ενδυναμώνοντας τη φωνή του κάθε πολίτη. Ο ρόλος του κράτους και ειδικά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι αποφασιστικός σε μια τέτοια πορεία. Διαμορφώνει το πλαίσιο και φροντίζει για τη διάδοση και ορθή χρήση του νέου εργαλείου.

Εισήγηση κ. Αδ. Καραναστάση, Μέλους της Επιτροπής

1. Εισαγωγή – Το πλαίσιο της συζήτησης

Η συζήτηση της Επιτροπής Περιφερειών, με θέμα «*Η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) ως μοχλός Περιφερειακής Ανάπτυξης*», δεν ήταν απλώς μια ακόμα συνεδρίαση γύρω από την τεχνολογία. Ήταν, κατά τη γνώμη μου, μια κομβική στιγμή, όπου οι περιφέρειες της χώρας μας βρέθηκαν στο επίκεντρο της πιο σημαντικής τεχνολογικής επανάστασης του αιώνα.

Η TN έχει πάψει να αποτελεί επιστημονική φαντασία ή υπόθεση εργασίας. Είναι ήδη εδώ, επηρεάζει την παραγωγή, την εκπαίδευση, την υγεία, τον πολιτισμό, τη διοίκηση. Και, ενώ παραδοσιακά τέτοιες αλλαγές ωφελούσαν κυρίως τα μεγάλα αστικά κέντρα, σήμερα υπάρχει μια μοναδική ευκαιρία: οι ίδιες οι περιφέρειες να γίνουν **εργαστήρια εφαρμογής της καινοτομίας**.

Αυτή η εισήγηση προσπαθεί να καταγράψει όχι μόνο όσα συζητήθηκαν, αλλά και όσα δεν ειπώθηκαν, να αναδείξει τις θετικές προοπτικές, αλλά και τους κινδύνους, και, κυρίως, να καταθέσει μια προσωπική πρόταση: ότι η TN πρέπει να γίνει **εργαλείο δημοκρατίας, κοινωνικής συνοχής και δημιουργίας**, και όχι απλώς μέσο αποδοτικότητας ή οικονομικής μεγέθυνσης.

2. Θετικές προοπτικές που αναδείχθηκαν

- **Κρίσιμοι τομείς εφαρμογής:** υγεία, μεταφορές, εκπαίδευση, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, έξυπνες πόλεις, γεωργία ακριβείας, ενέργεια, διαχείριση υδάτινων και φυσικών πόρων.
- **Συλλογή και αξιοποίηση δεδομένων:** κάθε περιφέρεια μπορεί να μετατρέψει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα (π.χ. πρωτογενής τομέας, πολιτισμός, τουρισμός) σε μοχλό ανάπτυξης, εφόσον επενδύσει στη δημιουργία και ανάλυση δεδομένων.
- **AI Factories:** η δημιουργία εργοστασίων TN (πρόταση που συμμετέχει ο Δημόκριτος, το ΕΔΥΤΕ, το ΕΜΠ και το Υπερταμείο) μπορεί να προσφέρει στην Ελλάδα υποδομές αιχμής, με διεθνή ανταγωνιστικότητα.
- **Εθνική και Ευρωπαϊκή διάσταση:** η Ελλάδα εντάσσεται σε μια ευρύτερη ευρωπαϊκή στρατηγική για την TN, με χρηματοδοτήσεις, συνεργασίες και υποχρέωση για περιφερειακή ισορροπία.

3. Σημεία που δεν θίχτηκαν επαρκώς

- **Ηθική διάσταση και κοινωνική αποδοχή:** η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν είναι ουδέτερη, πρέπει να συζητηθούν ζητήματα, όπως προστασία προσωπικών δεδομένων, διαφάνεια στους αλγορίθμους, δικλείδες ασφαλείας και η μεροληψία, για να διασφαλιστεί η υπεύθυνη και χωρίς αποκλεισμούς εφαρμογή.
- **Εκπαίδευση και δεξιότητες:** η μετάβαση δεν μπορεί να γίνει χωρίς μαζική κατάρτιση πολιτών, δημοσίων υπαλλήλων και επιχειρηματιών στην κατανόηση και χρήση των εργαλείων ΤΝ.
- **Ισότητα πρόσβασης:** υπάρχει ο κίνδυνος οι μεγάλες πόλεις και τα ισχυρά κέντρα να απορροφήσουν όλα τα οφέλη, αφήνοντας τις ακριτικές περιφέρειες πίσω.
- **Σύνδεση με τοπικές κοινωνίες:** η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν μπορεί να σχεδιάζεται ερήμην των πολιτών. Χρειάζεται συμμετοχικός σχεδιασμός, ώστε οι εφαρμογές να εξυπηρετούν πραγματικές ανάγκες και όχι μόνο πιλοτικά έργα «βιτρίνας».
- **Πολιτισμός:** Χρειάζεται περισσότερη έμφαση στις πολιτιστικές εφαρμογές της ΤΝ, για τη χρήση τεχνολογιών ΤΝ από πολιτιστικούς ή εκπαιδευτικούς φορείς στην Περιφέρεια και πρόβλεψη για ενσωμάτωση της τοπικής πολιτιστικής παραγωγής σε ψηφιακές ή ευφυείς εφαρμογές, καθώς, επίσης, και της συμμετοχικής τεκμηρίωσης, διαφύλαξης ή προβολής της πολιτιστικής μνήμης με τη βοήθεια της ΤΝ.
- **Αξιοποίηση ΤΝ για τη διάδοση και ανάπτυξη της Αλληλέγγυας και Κοινωνικής Οικονομίας (ΑΚΟ),** με ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της διεύρυνσης της πρόσβασης σε πόρους, της προώθησης της βιωσιμότητας και της ενίσχυσης της συνεργασίας. Η ΑΚΟ, η οποία είναι ένας εναλλακτικός τρόπος οργάνωσης της οικονομίας, δίνει έμφαση στην αλληλεγγύη, την αειφορία και την εκδημοκρατισμένη συμμετοχή των πολιτών σε οικονομικές δραστηριότητες, με στόχο την κοινωνική συνοχή, την καταπολέμηση της φτώχειας και τη δημιουργία απασχόλησης. Βασίζεται στην αμοιβαιότητα και την αναδιανομή, συνδυάζει οικονομικό ρόλο με πολιτικό, δημιουργώντας δημόσιους χώρους για συζήτηση και συμμετοχή.

4. Σημεία που χρειάζονται προσοχή

- **Κίνδυνος απρόσωπης διοίκησης:** η ΤΝ πρέπει να ενισχύει τον υπάλληλο, όχι να τον υποκαθιστά, αποξενώνοντας τον πολίτη από τις δημόσιες υπηρεσίες.
- **Χρηματοδοτική στοχοθέτηση:** παρατηρήθηκαν αδυναμίες στην επιλεξιμότητα δαπανών για έργα υποδομής. Αν δεν διορθωθούν, σημαντικές εφαρμογές θα μείνουν εκτός σχεδιασμού.
- **Υποστελέχωση:** η ΤΝ δεν είναι αντίδοτο στη μείωση ανθρώπινου δυναμικού. Χρειάζεται ισορροπία ανθρώπου–μηχανής, με την τεχνολογία να λειτουργεί ως ενισχυτής, όχι ως υποκατάστατο
- **Πλαίσια:** Χρειάζεται συγκεκριμένο και στοχοθετημένο εκπαιδευτικό πλαίσιο για τους δημόσιους φορείς, με επιμόρφωση και αξιολόγηση έργων ΤΝ. Παράλληλη ανάγκη ύπαρξης ισχυρού ηθικού και νομικού πλαισίου εφαρμογής ΤΝ σε ΟΤΑ.

5. Η διεθνής και ευρωπαϊκή στρατηγική για την ΤΝ

Η Ευρώπη ήταν η πρώτη που τόλμησε να βάλει κανόνες. Ο Κανονισμός για την ΤΝ (AI Act), που υιοθετήθηκε το 2024, είναι το πρώτο δεσμευτικό νομοθετικό πλαίσιο διεθνώς. Κατηγοριοποιεί τις χρήσεις της ΤΝ ανάλογα με τον κίνδυνο: από τις υψηλού κινδύνου εφαρμογές (σε υγεία, μεταφορές, υποδομές) μέχρι εκείνες που απαγορεύονται (βιομετρική παρακολούθηση πολιτών σε δημόσιο χώρο).

Για τις περιφέρειες της Ελλάδας, αυτό σημαίνει ότι:

- Υπάρχει **ασφαλές και ρυθμισμένο πλαίσιο** για να αναπτύξουν εφαρμογές.
- Μπορούν να **προσελκύσουν ευρωπαϊκά κονδύλια** μέσω προγραμμάτων, όπως το *Digital Europe Programme*, το *Horizon Europe* και τα *Cohesion Funds*.
- Εντάσσονται σε ένα ευρωπαϊκό οικοσύστημα που ήδη δίνει παραδείγματα:
  - Η **Εσθονία** με το e-government και τους ψηφιακούς βοηθούς πολιτών,
  - η **Φινλανδία** με το εθνικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα «AI for Citizens»,
  - η **Ισπανία** με τα projects για «έξυπνη γεωργία».

Η Ελλάδα έχει καθήκον να μην ακολουθήσει αμήχανα, αλλά να **εντάξει τις περιφέρειες στην αιχμή** της στρατηγικής αυτής.

6. Συγκριτικά πλεονεκτήματα των ελληνικών περιφερειών

Η περιφέρεια δεν είναι «ουραγός». Είναι **φορέας μοναδικών πλεονεκτημάτων**, τα οποία ενδεικτικά, ανά Περιφέρεια, μπορούν να αφορούν:

- **Δυτική Μακεδονία:** Μπορεί να πρωτοστατήσει στη μετάβαση από τον λιγνίτη στις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, με ΤΝ που θα ελέγχει δίκτυα, θα προβλέπει καταναλώσεις και θα ενισχύει την ενεργειακή αποδοτικότητα.
- **Θεσσαλία:** Η γεωργία ακριβείας με αισθητήρες, drones και αλγόριθμους πρόβλεψης μπορεί να μεταμορφώσει τον πρωτογενή τομέα, περιορίζοντας κόστος και κατανάλωση νερού.
- **Κρήτη και Νότιο Αιγαίο:** Πολιτισμός και Τουρισμός. Με ΤΝ μπορούμε να έχουμε εικονικές αναπαραστάσεις μνημείων, έξυπνες ξεναγήσεις, προσωποποιημένες εμπειρίες για κάθε επισκέπτη.
- **Ήπειρος:** Μπορεί να γίνει κέντρο καινοτομίας στην τηλεϊατρική, αξιοποιώντας το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και τις ανάγκες των απομακρυσμένων κοινοτήτων.
- **Ανατολική Μακεδονία – Θράκη:** Με τα πανεπιστήμια και τη γεωστρατηγική της θέση, μπορεί να εξελιχθεί σε κέντρο διασυνοριακής καινοτομίας.

Αυτό που **δεν ειπώθηκε επαρκώς:** Οι περιφέρειες πρέπει να έχουν **δικά τους data centers, δικά τους οικοσυστήματα δεδομένων**, ώστε να μη μείνουν απλώς «παραρτήματα» της Αθήνας.

7. Τομείς εφαρμογής της ΤΝ στην Περιφέρεια

7.1 Υγεία

- Τηλεϊατρική για ορεινές και νησιωτικές περιοχές.
- Ανάλυση ιατρικών εικόνων με ΤΝ (π.χ. για πρόληψη καρκίνου).
- Πρόβλεψη επιδημιών με big data.

Παράδειγμα: Στη Σουηδία λειτουργούν ήδη συστήματα που προβλέπουν επιδημικά κύματα γρίπης.

7.2 Εκπαίδευση

- Εξατομικευμένη μάθηση με πλατφόρμες ΤΝ.
- Ψηφιακοί βοηθοί για φοιτητές περιφερειακών πανεπιστημίων.
- Εργαλεία μετάφρασης και υποστήριξης για διεθνοποίηση σπουδών.

Παράδειγμα: Η Φινλανδία εκπαιδευσε το 1% του πληθυσμού της σε βασικές γνώσεις ΤΝ. Γιατί όχι και η Ελλάδα, ξεκινώντας από τις περιφέρειες;

7.3 Γεωργία και Πρωτογενής Τομέας

- Drones και αισθητήρες για γεωργία ακριβείας.
- Αλγόριθμοι που προβλέπουν παραγωγή και προσαρμόζουν καλλιέργειες.
- Εξοικονόμηση νερού με ΤΝ.

Παράδειγμα: Στη Γαλλία, οι αγρότες χρησιμοποιούν ήδη εφαρμογές ΤΝ, για να βελτιώνουν τις αποδόσεις τους με λιγότερη κατανάλωση.

7.4 Πολιτισμός και Τουρισμός

- Ψηφιακές αναπαραστάσεις μνημείων (VR, AR).
- Εξατομικευμένες ξεναγήσεις με βάση τα ενδιαφέροντα του κάθε επισκέπτη.
- Ανάλυση ροών τουριστών για καλύτερη διαχείριση.

Παράδειγμα: Το Λούβρο χρησιμοποιεί ΤΝ, για να προβλέπει την επισκεψιμότητα και να προσαρμόζει τη διαχείριση των χώρων.

7.5 Δημόσια Διοίκηση

- Ψηφιακοί βοηθοί πολιτών.
- Έξυπνα portals χωρίς ταλαιπωρία.
- Αυτοματοποιημένη διεκπεραίωση αιτήσεων.

Παράδειγμα: Η Εσθονία έχει ήδη υιοθετήσει τον ψηφιακό «βοηθό πολίτη».

7.6 Κλιματική Ανθεκτικότητα

- Συστήματα πρόβλεψης πλημμυρών και δασικών πυρκαγιών.
- Έξυπνη διαχείριση δικτύων ύδρευσης.
- Προσομοιώσεις για φυσικές καταστροφές.

Παράδειγμα: Η Ιταλία χρησιμοποιεί ΤΝ για πρόβλεψη σεισμικών δονήσεων.

8. Σημεία ανησυχίας και κίνδυνοι

Η ΤΝ δεν είναι πανάκεια. Ενέχει σοβαρούς κινδύνους:

- **Συγκέντρωση δύναμης** σε λίγες πολυεθνικές (Google, Microsoft, OpenAI).
- **Ψηφιακό χάσμα:** αν οι περιφέρειες δεν εκπαιδεύονται, θα μείνουν πίσω.

- **Απώλεια ανθρώπινης επαφής:** κινδυνεύουμε να μετατρέψουμε τη διοίκηση σε απρόσωπη «μηχανή».
- **Διαρροή εγκεφάλων:** χωρίς τοπικά οικοσυστήματα, οι νέοι επιστήμονες θα φύγουν για το εξωτερικό.

9. Όσα δεν ειπώθηκαν

Υπάρχουν τρεις κρίσιμες διαστάσεις που δεν συζητήθηκαν αρκετά:

1. **Δεοντολογία:** Χρειάζεται εθνική στρατηγική δεοντολογίας για την ΤΝ.
2. **AI Labs στις περιφέρειες:** Συνδεδεμένα με πανεπιστήμια, με πρακτικές εφαρμογές.
3. **Πνευματικά δικαιώματα:** Τι σημαίνει ΤΝ για τους καλλιτέχνες, τους δημιουργούς, τον πολιτισμό μας;

10. Προσωπικές παρατηρήσεις

- Η ΤΝ για μένα είναι πρώτα **εργαλείο δημοκρατίας** και όχι μόνο αποδοτικότητας. Στη Βουλή ακούστηκε πολύ το «πώς» θα γίνουμε ανταγωνιστικοί, εγώ θέλω να προσθέσω το «για ποιον» θα το κάνουμε. Αν δεν την κατευθύνουμε με κοινωνικό πρόσημο, θα καταλήξει να υπηρετεί μόνο το κέρδος.
- Η περιφερειακή ανάπτυξη με ΤΝ δεν μπορεί να είναι μια ακόμα κεντρική πολιτική εξαγγελία που μεταφέρεται «από πάνω προς τα κάτω». Χρειάζεται να σχεδιάζεται «από κάτω προς τα πάνω», με **ενεργό συμμετοχή** δήμων, περιφερειακών πανεπιστημίων και τοπικών κοινωνιών.
- Πιστεύω πολύ στη **διασύνδεση πολιτισμού και ΤΝ:** η Ελλάδα διαθέτει ανεκτίμητο πολιτιστικό κεφάλαιο, που μπορεί να ενισχυθεί με εφαρμογές ΤΝ σε τουρισμό, μουσεία, ψηφιακή αναπαράσταση μνημείων, αλλά και στην εκπαίδευση των νέων γενεών.
- Οφείλουμε να δούμε την **ΤΝ ως μοχλό ανθεκτικότητας** απέναντι στις φυσικές καταστροφές και την κλιματική κρίση, με προσομοιώσεις, συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης και έξυπνη διαχείριση πόρων.

11. Συμπεράσματα

- Η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι μια ιστορική ευκαιρία για την Ελλάδα και τις περιφέρειες της. Όμως, δεν αρκεί να μιλάμε για «καινοτομία». Χρειάζεται **σχέδιο, τόλμη και συμμετοχή όλων**.
- Αν την αξιοποιήσουμε σωστά, η ΤΝ μπορεί να φέρει όχι μόνο ανάπτυξη, αλλά και **δικαιότερη κοινωνία, ισχυρότερη δημοκρατία και πιο δημιουργική Ελλάδα**.

2. «Το Πράσινο Ταμείο ως μοχλός Περιφερειακής Ανάπτυξης στη χώρα»

Εισηγητές: Βασίλειος Γιόγιακας και Ιωάννης Γιώργος, Μέλη της Επιτροπής

Εισήγηση κ. Β. Γιόγιακα, Μέλους της Επιτροπής

A. Εισαγωγή

Το Πράσινο Ταμείο είναι Οργανισμός εποπτευόμενος από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με αποστολή την ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος, τη στήριξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της χώρας και την εξυπηρέτηση του δημόσιου και κοινωνικού συμφέροντος. Το Πράσινο Ταμείο εκπληρώνει την αποστολή του μέσω της χρηματοδότησης προγραμμάτων, μέτρων και δράσεων προστασίας, αναβάθμισης και αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος. Οι πόροι του Ταμείου προέρχονται κυρίως από περιβαλλοντικά πρόστιμα, τέλη, δασμούς, φόρους και άλλα έσοδα. Στους δικαιούχους των προγραμμάτων συμπεριλαμβάνονται Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού.

Ο ρόλος του Πράσινου Ταμείου ως μοχλού Περιφερειακής Ανάπτυξης στην Ελλάδα αποτέλεσε το θέμα κοινής συνεδρίασης της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών και της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής των Ελλήνων κατά την Β' Σύνοδο της τρέχουσας Κοινοβουλευτικής Περιόδου. Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ. Ιωάννης Ανδρουλάκης, Πρόεδρος του Δ.Σ. του Πράσινου Ταμείου, Γιώργος Λεονταρίτης, Μέλος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝ.Π.Ε), Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Κυκλάδων, Λάζαρος Κυρίζογλου, Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.) και Δήμαρχος Αμπελοκήπων - Μενεμένης, Γεώργιος Πρωτόπαπας, Διευθυντής του Πράσινου Ταμείου και Όλγα Τσιακίρη, Προϊσταμένη του Τμήματος Σχεδιασμού και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Πράσινου Ταμείου. Τα μέλη των Επιτροπών ενημερώθηκαν για τις δυνατότητες χρηματοδότησης έργων και δράσεων που αφορούν στην προστασία και ανάδειξη του θαλάσσιου περιβάλλοντος, στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων με περιβαλλοντικό αποτύπωμα, στην προστασία και ανάδειξη των δασών, στην πυροπροστασία, καθώς και στην κλιματική ουδετερότητα.

Β. Οικονομικά Στοιχεία Πράσινου Ταμείου

1. Προϋπολογισμός για το 2025	
Έσοδα	371.450.000,00 €
Έξοδα	144.715.000,00 €
Ταμειακό Αποτέλεσμα	226.735.000,00 €
Ισοζύγιο Εσόδων – Εξόδων (εκτός χρηματοοικονομικών συναλλαγών)	226.735.000,00 €
Δημοσιονομικό Αποτέλεσμα	226.923.000,00 €

2. Έσοδα – Έξοδα (2023-2024)	
Ταμειακά διαθέσιμα 2024:	4.851.485.1158 €
Εισπραχθέντα (έσοδα) 2024:	449.857.642 €
Εισπραχθέντα (έσοδα) 2023:	336.485.000 €
Πληρωθέντα 2024:	135.760.000 €
Πληρωθέντα 2023:	83.827.000 €
Εκταμιεύσεις των Χρηματοδοτικών Προγραμμάτων (έως και τις 21.02.2025):	1.387.500,87€ €

3. Χρηματοδοτικά Προγράμματα του Πράσινου Ταμείου για το 2025	
Χρηματοδότηση παρεμβάσεων που αποσκοπούν στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και στην πρόληψη/αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης (Γαλάζιο Ταμείο)	3.454.000,00€
Δράσεις Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου	24.700.955,00 €
Φυσικό περιβάλλον και Κλιματική Ανθεκτικότητα	30.000.000,00 €
Προστασία και Αναβάθμιση Δασών	4.000.000,00 €
Ευρωπαϊκά Προγράμματα (2024)	1.387.500,87 €
Σύνολο	92.154.955,00 €
Έγινε επίσης αναφορά στην προσθήκη δύο εκτάκτων χρηματοδοτικών προγραμμάτων: α. δημιουργία ζωνών πυροπροστασίας σε οικισμούς κοντά σε δάσος και β. αποκατάσταση του κοινόχρηστου χώρου και του πρασίνου των 14 δήμων της Θεσσαλίας οι οποίοι επλήγησαν από τη θεομηνία Daniel (προϋπολογισμού 12.450.000 €)	

Συμπληρωματικά των παραπάνω δεδομένων, σημειώθηκε ότι, από το 2022 μέχρι τις 21/02/2025, έχουν ενταχθεί **270 δήμοι** σε έργα **αναπλάσεων προϋπολογισμού 71.326.419 ευρώ** και έχουν καταβληθεί στους δήμους **80.000.000 ευρώ**.

Γ. Προβλήματα και Προτάσεις Βελτίωσης στη Συνεργασία Πράσινου Ταμείου και Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

1. Ζητήματα

Οι εκπρόσωποι των συλλογικών φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΝ.Π.Ε. και Κ.Ε.Δ.Ε.) καθώς και παρεμβαίνοντες βουλευτές αναφέρθηκαν σε μια σειρά ζητήματα τα οποία κατά κύριο λόγο αφορούσαν τη συνεργασία του Πράσινου Ταμείου με τις περιφέρειες και τους δήμους, καθώς και την τεχνική και χρηματοδοτική υποστήριξη των μικρότερων δήμων. Τα ζητήματα συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Χαμηλή απορρόφηση πόρων από τους δήμους.
- Χρονοβόρες διαδικασίες αξιολόγησης και εκταμίευσης.
- «Δυσανάλογες» απαιτήσεις των προκηρύξεων σε σχέση με τις δυνατότητες των μικρών δήμων.
- Μη ισόρροπη κατανομή των χρηματοδοτήσεων, εις βάρος των μικρών δήμων.
- Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στους μικρότερους δήμους για την προετοιμασία των αιτήσεων συμμετοχής. – Ανεπαρκώς επαρκώς στελεχωμένες τεχνικές υπηρεσίες και ομάδες έργου.
- Έλλειψη διαρκούς ροής χρηματοδότησης προς τους δήμους.
- Απουσία μηχανισμών διαβούλευσης του Πράσινου Ταμείου με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, με σκοπό τη διαμόρφωση των προγραμμάτων, με αποτέλεσμα τα έργα και οι δράσεις να μην καλύπτουν πλήρως τις πραγματικές ανάγκες των τοπικών κοινωνιών και τις προτεραιότητες των δήμων.
- Καθυστερήσεις στις πληρωμές προς τους δήμους, οι οποίες συνεπάγονται διακοπές εργασιών, καθώς και ακυρώσεις ή χρόνιες καθυστερήσεις εγκεκριμένων έργων και δράσεων σε δήμους της περιφέρειας.

2. Προτάσεις Βελτίωσης

Ο εκπρόσωπος της Κ.Ε.Δ.Ε. παρέθεσε τις ακόλουθες προτάσεις της Ένωσης σχετικά με την αντιμετώπιση των παραπάνω ζητημάτων:

- Αύξηση ποσοστού 2,5% των εσόδων του Πράσινου Ταμείου που διατίθεται σε ανταποδοτικά έργα - Αύξηση της χρηματοδότησης προς τους δήμους.
- Απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών.
- Μείωση της γραφειοκρατίας και των απαιτήσεων των προκηρύξεων έργων, ιδιαίτερα για τους μικρούς περιφερειακούς, νησιωτικούς και ορεινούς δήμους.
- Ειδικά χρηματοδοτικά προγράμματα, τα οποία θα λαμβάνουν υπόψη τις περιορισμένες δυνατότητες των μικρότερων δήμων.
- Δυνατότητα διαρκούς πρόσβασης σε χρηματοδότηση, όχι μόνο μέσω προκηρύξεων.
- Ταχύτερη αξιολόγηση και εκταμίευση των εγκεκριμένων πιστώσεων.
- Διασφάλιση σταθερής χρηματοδοτικής ροής στους δήμους.
- Δυνατότητα πολυετών δεσμεύσεων χρηματοδότησης, ώστε οι δήμοι να μπορούν να προγραμματίσουν έργα μακροπρόθεσμα.
- Προτεραιότητα χρηματοδότησης στους μικρούς και μεσαίους δήμους.
- Παροχή τεχνικής υποστήριξης και καθοδήγησης για την προετοιμασία προτάσεων.
- Συγκρότηση ειδικής επιτροπής με συμμετοχή της Κ.Ε.Δ.Ε. για τον σχεδιασμό και την αναμόρφωση των προγραμμάτων του Πράσινου Ταμείου.
- Θεσμοθετημένη συμμετοχή των δήμων στον σχεδιασμό των χρηματοδοτικών προγραμμάτων του Πράσινου Ταμείου – Συνεργασία (θεσμοθέτηση διαβουλεύσεων) μεταξύ Διοικητικών Συμβουλίων ΕΝ.Π.Ε., Κ.Ε.Δ.Ε και Πράσινου Ταμείου. - Ενίσχυση «Διαβαθμικής» Συνεργασίας Δήμων και Περιφερειών.
- Στήριξη έργων Περιβαλλοντικής Αναβάθμισης και Βιώσιμης Ανάπτυξης: οι δήμοι υλοποιούν σημαντικά έργα αστικών αναπλάσεων, διαχείρισης απορριμμάτων, πράσινης ενέργειας και προστασίας φυσικών περιοχών.

Δ. Σημαντικά Προγράμματα

Οι εκπρόσωποι της διοίκησης του Πράσινου Ταμείου εστίασαν σε προγράμματα με σημαντικό αντίκτυπο στην προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, τη διαχείριση των αποβλήτων και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας.

1. Πρόγραμμα LIFE

Στην Ελλάδα υλοποιούνται 29 έργα LIFE, τα οποία συντονίζονται από Έλληνες δικαιούχους.

Τα τρία πιο σημαντικά έργα τα οποία βρίσκονται σε εξέλιξη είναι τα εξής :

- **LIFE - IP 4 NATURA:** η πρώτη κεντρικά συντονισμένη πρωτοβουλία για την εφαρμογή του ελληνικού πλαισίου δράσεων προτεραιότητας, σε εθνική, περιφερειακή και τοπική κλίμακα, με σκοπό την ενίσχυση του πλαισίου διατήρησης της φύσης της Ελλάδας και τρόπο που να διασφαλίζει τη συμμόρφωση της χώρας με την σχετική νομοθεσία της Ε.Ε..
- **LIFE – IP ADAPTInGR:** στοχεύει στην ενίσχυση της εφαρμογής της ελληνικής εθνικής στρατηγικής προσαρμογής και των 13 περιφερειακών σχεδίων δράσης προσαρμογής στον τρέχοντα πρώτο κύκλο της πολιτικής προσαρμογής (2016 – 2025), καθώς και στην προετοιμασία της μετάβασης στον δεύτερο κύκλο. Στο πλαίσιο του έργου το Πράσινο Ταμείο οργανώνει περιφερειακά επιμορφωτικά σεμινάρια για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.
- **LIFE – IP CEI-Greece:** συμβάλλει στην εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων, του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Πρόληψης Αποβλήτων και της Εθνικής Στρατηγικής Κυκλικής Οικονομίας. Με την ολοκλήρωση του έργου θα έχει επιτευχθεί: α. η λειτουργία τριών ολοκληρωμένων πράσινων σημείων, β. η ανάπτυξη και λειτουργία πέντε συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων, γ. η ανάπτυξη δύο συστημάτων συλλογής και διαχείρισης επικίνδυνων οικιακών αποβλήτων και δ. η πλήρης εφαρμογή του συστήματος «Πληρώνω όσο πετάω» στον Δήμο Βάρης - Βούλας - Βουλιαγμένης.

2. Πρόγραμμα Δασών

Στο πλαίσιο του προγράμματος χρηματοδοτούνται δασικές υπηρεσίες σε όλη τη χώρα για έργα αντιπυρικής προστασίας, εκπόνηση δασοτεχνικών έργων, χειμαρρικής προστασίας και ορεινής υδρονομίας. Επίσης χρηματοδοτούνται έργα αποκατάστασης χώρων από απόρριψη επικίνδυνων αποβλήτων αγνώστου προέλευσης, κατεδαφίσεις σε αποκεντρωμένες διευθύνσεις και μικρές ΜΚΟ με αντικείμενο την προστασία της άγριας πανίδας.

Ε. Άλλα ζητήματα

Μετά τις τοποθετήσεις Βουλευτών – Μελών των Επιτροπών ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Πράσινου Ταμείου προέβη σε απαντήσεις και διευκρινίσεις επί παρατηρήσεων και ερωτήσεων. Συγκεκριμένα:

- Τάχθηκε υπέρ της άρσης του νομοθετημένου δημοσιονομικού περιορισμού σύμφωνα με τον οποίο το Πράσινο Ταμείο δύναται να προϋπολογίζει δαπάνες έως και 2,5% των ταμειακών του διαθεσίμων και ζήτησε από τους Βουλευτές να την υποστηρίξουν.
- Δεδομένου του παραπάνω δημοσιονομικού περιορισμού, τόνισε τη σημασία του συσχετισμού προϋπολογιζομένων και πραγματοποιηθεισών δαπανών, ο οποίος ανέφερε ότι το 2024 εμφάνισε αύξηση άνω του 70% σε σχέση με το 2023.
- Ανακοίνωσε την προσθήκη άξονα τεχνικής βοήθειας σε μικρούς νησιωτικούς και ορεινούς δήμους, με σκοπό την παροχή τεχνογνωσίας για τη σύνταξη ολοκληρωμένων προτάσεων.
- Συμφώνησε με την πρόταση για πιο συστηματική συνεργασία του Πράσινου Ταμείου με την Κ.Ε.Δ.Ε. μέσω σύστασης επιτροπής.
- Δεσμεύθηκε για την επέκταση της χρηματοδότησης δήμων για την εκπόνηση Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων, τα οποία δεν έχουν ενταχθεί στο Ταμείο Ανάκαμψης.
- Αναφέρθηκε στην ενίσχυση ΜΚΟ πεδίου, συγκεκριμένα στη συντήρηση του καταφυγίου της “ANIMA” και στην έκτακτη χρηματοδότησή της με 200.000 ευρώ, στην έκτακτη χρηματοδότηση του “ΑΡΧΕΛΩΝΑ” ύψους 86.000 ευρώ, καθώς και στην τακτική χρηματοδότηση προς την “Καλλιστώ”.
- Ανάδειξε τη συμμετοχή του Πράσινου Ταμείου στην υλοποίηση της εθνικής πολιτικής για την ανακύκλωση, με την οριζόντια ένταξη της ανακύκλωσης ως επιλέξιμης δαπάνης σε όλους τους άξονες προτεραιότητας, σε όλα τα χρηματοδοτικά προγράμματα του Ταμείου.
- Επεσήμανε πρόσφατες «σημειακές» παρεμβάσεις του Πράσινου Ταμείου με ιδιαίτερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα, συγκεκριμένα την απομάκρυνση αμιάντου από το Κτήμα Συγγρού και τον καθαρισμό ναυαγίου στο λιμάνι της Ελευσίνας. Αναφέρθηκε επίσης, σε «σημειακές» παρεμβάσεις σε νησιά, όπως ο καθαρισμός του βυθού στην Άνδρο και η μονάδα αφαλάτωσης στην Κάρπαθο.
- Εξήγγειλε την πρόθεση να αυξηθεί η χρηματοδότηση του Πράσινου Ταμείου προς τους δήμους, σε προγράμματα αστικών αναπλάσεων, με μείωση του ποσοστού συμμετοχής των δήμων, από 40% σε 25% στο «μεγάλο» μέτρο και από 20% σε 10% στο «μικρό» μέτρο.
- Στάθηκε στη χρηματοδότηση με 1 εκατομμύριο ευρώ κάθε μίας από τις 13 Περιφέρειες της χώρας, με σκοπό, τη δημιουργία παρατηρητηρίων κλιματικής αλλαγής (πρώτη ένταξη αυτή της Περιφέρειας Κρήτης).

Εισήγηση κ. Ι. Γιώργου, Μέλους της Επιτροπής

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η κοινή συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών και της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος πραγματοποιήθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2025, στην Αίθουσα «Προέδρου Αθανασίου Κωνστ. Τσαλδάρη» της Βουλής. Η συζήτηση αυτή αποτέλεσε μία σημαντική πρωτοβουλία, καθώς το Πράσινο Ταμείο συνιστά ένα από τα βασικότερα χρηματοδοτικά εργαλεία που διαθέτει η χώρα για τη στήριξη περιβαλλοντικών δράσεων και την ταυτόχρονη ενίσχυση της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

Τη συνεδρίαση συντόνισαν ο κ. Εμμανουήλ Κόνσολας, Πρόεδρος της Επιτροπής Περιφερειών, και η κυρία Διονυσία – Θεοδώρα Αυγερινούπουλου, Πρόεδρος της Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος. Οι δύο Πρόεδροι τόνισαν ήδη από την αρχή, την ανάγκη για στενή συνεργασία των Επιτροπών, ώστε να υπάρξει ένας πιο ολοκληρωμένος σχεδιασμός δράσεων σε σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης.

Τα μέλη των Επιτροπών ενημέρωσαν οι κ.κ. Ιωάννης Ανδρουλάκης, Πρόεδρος του Πράσινου Ταμείου, Γιώργος Λεονταρίτης, Μέλος Δ.Σ. ΕΝΠΕ και Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Κυκλάδων, Λάζαρος Κυρίζογλου, Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Ε.) και Δήμαρχος Αμπελοκήπων-Μενεμένης, Γεώργιος Πρωτόπαπας, Διευθυντής του Πράσινου Ταμείου και η κυρία Όλγα Τσιακίρη, Προϊσταμένη του Τμήματος Σχεδιασμού και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Πράσινου Ταμείου. Παράλληλα, συμμετείχαν ενεργά βουλευτές και μέλη των δύο Επιτροπών.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ

Η συνεδρίαση ξεκίνησε με τις τοποθετήσεις των Προέδρων των δύο Επιτροπών, οι οποίες έθεσαν το πλαίσιο της συζήτησης. Ο κ. Εμμανουήλ Κόνσολας επισήμανε ότι το Πράσινο Ταμείο δεν αποτελεί απλώς ένα χρηματοδοτικό εργαλείο, αλλά ένα στρατηγικό μέσο για τη διαμόρφωση και υλοποίηση περιβαλλοντικών πολιτικών με αναπτυξιακή διάσταση. Τόνισε ότι η χώρα έχει ανάγκη από ένα Ταμείο, που θα μπορεί να λειτουργεί με διαφάνεια, ταχύτητα και αποτελεσματικότητα, ώστε να δίνει πραγματικές λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι τοπικές κοινωνίες. Επεσήμανε επίσης ότι οι δράσεις του Ταμείου πρέπει να συνδέονται άμεσα με τις ανάγκες της Περιφέρειας, αλλά και με τον εθνικό σχεδιασμό για την πράσινη μετάβαση.

Από την πλευρά της, η κυρία Διονυσία – Θεοδώρα Αυγερινοπούλου υπογράμμισε ότι η περιφερειακή ανάπτυξη δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς ισχυρή περιβαλλοντική διάσταση. Εξήγησε ότι, η ενίσχυση του ποσοστού των πόρων που κατευθύνονται σε πράσινα έργα αποτελεί πάγιο αίτημα της Επιτροπής, καθώς σήμερα περιορίζεται στο 2,5% και δεν επαρκεί για να αντιμετωπίσει τις σύγχρονες περιβαλλοντικές προκλήσεις. Αναφέρθηκε ακόμη στη σημασία της ενδυνάμωσης των δήμων και των περιφερειών, ώστε να αποκτήσουν τη δυνατότητα να σχεδιάζουν και να υλοποιούν δράσεις βιώσιμης ανάπτυξης.

II. ΚΥΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Στη συνέχεια, τον λόγο έλαβαν οι προσκεκλημένοι ομιλητές, οι οποίοι παρουσίασαν εκτενώς τις θέσεις τους. Ο κ. Ιωάννης Ανδρουλάκης, Πρόεδρος του Πράσινου Ταμείου, έκανε μία αναλυτική παρουσίαση της πορείας του οργανισμού, αναφερόμενος τόσο στην οικονομική του εικόνα όσο και στις προοπτικές του. Ανέφερε ότι το Ταμείο έχει πλέον έναν διπλό ρόλο: Από τη μία πλευρά, λειτουργεί ως χρηματοδοτικός οργανισμός, που στηρίζει έργα περιβαλλοντικής προστασίας. Από την άλλη, λειτουργεί ως αναπτυξιακός φορέας, που ενισχύει την τοπική αυτοδιοίκηση και την κοινωνία των πολιτών. Επισήμανε ότι το 2024 τα έσοδα ξεπέρασαν τα 449 εκατομμύρια ευρώ, ενώ ο προϋπολογισμός για το 2025 προβλέπει σημαντικές παρεμβάσεις στους τομείς του φυσικού περιβάλλοντος, των δασών, της αστικής ανθεκτικότητας και της κλιματικής αλλαγής. Ανακοίνωσε επίσης την ίδρυση Παρατηρητηρίων Κλιματικής Αλλαγής σε όλες τις περιφέρειες, με χρηματοδότηση ύψους ενός εκατομμυρίου ευρώ ανά περιφέρεια.

Ο κ. Λάζαρος Κυρίζογλου, Πρόεδρος της ΚΕΔΕ, παρουσίασε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι δήμοι στη συνεργασία τους με το Πράσινο Ταμείο. Τόνισε ότι οι μικροί δήμοι, λόγω έλλειψης τεχνικών υπηρεσιών, αδυνατούν να υποβάλουν ώριμες προτάσεις, με αποτέλεσμα να αποκλείονται από τη χρηματοδότηση. Κατά την άποψή του, απαιτείται απλοποίηση διαδικασιών, ταχύτερη εκταμίευση πόρων και πιο δίκαιη κατανομή των χρηματοδοτήσεων. Επίσης, ζήτησε τη θεσμοθέτηση μόνιμης διαβούλευσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με το Πράσινο Ταμείο, πριν από κάθε νέα προκήρυξη.

Ο κ. Γιώργος Λεονταρίτης, Αντιπεριφερειάρχης Κυκλάδων, συμφώνησε με τις θέσεις της ΚΕΔΕ και πρόσθεσε ότι η συνεργασία μεταξύ περιφερειών και δήμων είναι απαραίτητη για την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων. Επισήμανε ότι η γραφειοκρατία καθυστερεί την υλοποίηση έργων και ότι χρειάζεται μεγαλύτερη ευελιξία στις διαδικασίες.

Ο κ. Γεώργιος Πρωτόπαπας, Διευθυντής του Πράσινου Ταμείου, επικεντρώθηκε στα ευρωπαϊκά προγράμματα LIFE, επισημαίνοντας ότι το Ταμείο καλύπτει το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής, διευκολύνοντας τους ελληνικούς φορείς να συμμετάσχουν σε προγράμματα βιοποικιλότητας, κυκλικής οικονομίας και διαχείρισης αποβλήτων. Τόνισε ότι τρέχουν ήδη 29 έργα LIFE στη χώρα.

Τέλος, η κυρία Όλγα Τσιακίρη μίλησε για τις δράσεις πυροπροστασίας, ενημερώνοντας ότι έως τον Ιούνιο του 2025 αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί οι καθαρισμοί σε δασικές περιοχές και οι ζώνες πυροπροστασίας σε οικισμούς, με δυνατότητα πρόσθετης χρηματοδότησης, όπου αυτό είναι αναγκαίο.

III. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΤΕΘΗΚΑΝ

Από τις τοποθετήσεις των ομιλητών αναδείχθηκαν μια σειρά από κρίσιμα ζητήματα:

1. Το θεσμικό όριο του 2,5% στα ταμειακά διαθέσιμα που μπορεί να διαθέσει το Πράσινο Ταμείο θεωρείται ανεπαρκές, καθώς περιορίζει σημαντικά τη δυνατότητα του οργανισμού να χρηματοδοτήσει μεγάλης κλίμακας περιβαλλοντικά έργα.
2. Διαπιστώθηκε χαμηλή απορροφητικότητα, κυρίως λόγω της πολυπλοκότητας των διαδικασιών, με αποτέλεσμα να καθυστερούν οι εκταμιεύσεις και να παγώνουν πολλά έργα.
3. Αναφέρθηκε το πρόβλημα των ανισοτήτων μεταξύ δήμων, καθώς οι μεγαλύτεροι με οργανωμένες τεχνικές υπηρεσίες ευνοούνται σε σχέση με τους μικρούς και ακριτικούς δήμους.
4. Επισημάνθηκε η ανάγκη ενίσχυσης της συμμετοχής της τοπικής αυτοδιοίκησης στη διαμόρφωση των χρηματοδοτικών εργαλείων, ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια και δημοκρατικότητα στον τρόπο κατανομής των πόρων.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η συνεδρίαση ολοκληρώθηκε με τη διαπίστωση ότι το Πράσινο Ταμείο έχει σαφή αναπτυξιακή προοπτική, ωστόσο η αποτελεσματικότητά του εξαρτάται από την ικανότητα να ξεπεράσει τα προβλήματα που τέθηκαν. Η βελτίωση της απορροφητικότητας, η ταχύτερη εκταμίευση πόρων και η δίκαιη κατανομή τους αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την επιτυχία του. Παράλληλα, η στενότερη συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς και η εμπλοκή της σε όλα τα στάδια

σχεδιασμού και υλοποίησης έργων, κρίνονται απαραίτητες.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη σύνδεση των χρηματοδοτήσεων με την κλιματική ανθεκτικότητα, την κυκλική οικονομία και την αξιοποίηση φυσικών λύσεων, που μπορούν να προσφέρουν μακροπρόθεσμα οφέλη στις τοπικές κοινωνίες.

Επιπλέον, τονίστηκε ότι το Ταμείο οφείλει να αναλάβει πιο ενεργό ρόλο στην ενημέρωση και την καθοδήγηση των μικρών δήμων, ώστε να μην μένουν εκτός προγραμμάτων, λόγω έλλειψης τεχνικής υποστήριξης.

Συνολικά, η συνεδρίαση επιβεβαίωσε τη σημασία του Πράσινου Ταμείου ως μοχλού ανάπτυξης, αρκεί να υπάρξουν οι απαραίτητες θεσμικές και οργανωτικές αλλαγές.

3. «Η κτηματογράφηση ως μοχλός περιφερειακής ανάπτυξης στη χώρα»

Εισηγητές: Ιωάννης Πασχαλίδης και Ελένη Βασινά, Μέλη της Επιτροπής

Εισήγηση κ. Ι. Πασχαλίδη, Μέλους της Επιτροπής

Στις 11 Μαρτίου 2025, στην αίθουσα «Προέδρου Δημητρίου Γεωργ. Παπασπύρου» της Βουλής, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών με αντικείμενο «Η κτηματογράφηση ως μοχλός περιφερειακής ανάπτυξης στη χώρα». Η συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε υπό την προεδρία του κ. Εμμανουήλ Κόνσολα και συγκέντρωσε το ενδιαφέρον, τόσο βουλευτών όσο και εκπροσώπων θεσμικών φορέων που εμπλέκονται άμεσα στην πορεία ολοκλήρωσης του Κτηματολογίου. Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ. Κωνσταντίνος Κυρανάκης, Υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Στέλιος Σακαρέτσιος, Πρόεδρος του Ελληνικού Κτηματολογίου, Ολυμπία Μαρκέλλου, Γενική Διευθύντρια του Ελληνικού Κτηματολογίου, Φάνης Σπανός, Γενικός Γραμματέας της ΕΝΠΕ, Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας, Ιωάννης Μαχίκας, Μέλος της Αντιπροσωπείας του ΤΕΕ, Αθανάσιος Μακρυγιάννης Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Λαμίας και Ελένη Κοντογεώργου, Πρόεδρος του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Αθηνών, Πειραιώς, Αιγαίου και Δωδεκανήσου και Πρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδος.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής, κ. Εμμανουήλ Κόνσολας, τόνισε στην εισαγωγική του τοποθέτηση ότι η κτηματογράφηση συνδέεται άμεσα με την ασφάλεια δικαίου, την οικονομική δραστηριότητα και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Αναφέρθηκε στη νομοθετική πρωτοβουλία της κυβέρνησης για εξάμηνη αναστολή των αγωγών του Δημοσίου σε αμφισβητούμενα ακίνητα, δίνοντας παραδείγματα από τα Δωδεκάνησα, όπου ακίνητα ιδιωτών διεκδικούνταν αδικαιολόγητα από το κράτος. Όπως υπογράμμισε, η αναστολή αυτή δίνει χρόνο, ώστε να διαμορφωθεί ένα συνολικότερο νομοθετικό πλαίσιο που θα προστατεύει τους πολίτες και θα αποτρέπει αχρείαστες δικαστικές διενέξεις. Επισήμανε ακόμη ότι η ολοκλήρωση του Κτηματολογίου θα δώσει ώθηση στην περιφερειακή ανάπτυξη, καθώς οι πολίτες και οι επιχειρήσεις θα έχουν τη δυνατότητα να προγραμματίζουν επενδύσεις, χωρίς αβεβαιότητες και νομικά εμπόδια.

Στη συνέχεια, τον λόγο πήρε ο Υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. Κωνσταντίνος Κυρανάκης, ο οποίος παρουσίασε αναλυτικά την πρόοδο του έργου και τα βήματα που έχουν απομείνει για την ολοκλήρωσή του. Ο Υφυπουργός εξήγησε ότι η χώρα βρίσκεται στο 90% της ανάρτησης των κτηματολογικών δεδομένων, ενώ το 60% λειτουργεί ήδη με ενιαίο καθεστώς Κτηματολογίου. Αυτό σημαίνει ότι οι παλιές πρακτικές των υποθηκοφυλακείων αντικαθίστανται από ένα

ψηφιακό σύστημα, που καταγράφει με ακρίβεια τα όρια κάθε ακινήτου, περιορίζοντας τις διαμάχες και διασφαλίζοντας τη νομιμότητα. Ο κ. Κυρανάκης έκανε μια ιστορική αναδρομή, θυμίζοντας ότι το έργο ξεκίνησε το 1995 και επί δεκαετίες γνώρισε καθυστερήσεις και προβλήματα. Ωστόσο, χάρη στην πρόοδο της τεχνολογίας και τη συστηματική δουλειά των τελευταίων ετών, η χώρα βρίσκεται πλέον στην τελική ευθεία. Στόχος, όπως είπε, είναι το 2026 να είναι η πρώτη χρονιά που η Ελλάδα θα λειτουργεί πλήρως με το Κτηματολόγιο, καταργώντας οριστικά το παλαιό καθεστώς.

Ένα από τα πιο φιλόδοξα σχέδια που παρουσίασε ο κ. Υφυπουργός είναι το Ενιαίο Μητρώο Ακινήτων, το οποίο θα ενοποιεί όλα τα δεδομένα που αφορούν κάθε ακίνητο και θα διασυνδέει το Κτηματολόγιο με τις υπόλοιπες κρατικές βάσεις δεδομένων. Έτσι, ο πολίτης θα μπορεί με μία δήλωση να ενημερώνει όλες τις δημόσιες υπηρεσίες, χωρίς επαναλαμβανόμενες διαδικασίες. Στο Μητρώο αυτό θα περιλαμβάνονται στοιχεία φορολογίας, ηλεκτροδότησης, υδροδότησης, αλλά και αγροτικές επιδοτήσεις, προσφέροντας μια ολοκληρωμένη εικόνα του κάθε ακινήτου. Ο κ. Κυρανάκης ανέλυσε επίσης την πρόοδο συγκεκριμένων μελετών, αναφέροντας ποσοστά συλλογής δικαιωμάτων σε περιοχές όπως τα Τρίκαλα, η Κοζάνη, το Κιλκίς και η Λαμία. Τόνισε ότι, μέχρι το τέλος του 2025, οι περισσότερες μελέτες θα έχουν ολοκληρωθεί και τα τελευταία εκκρεμή ζητήματα θα κλείσουν με στοχευμένες παρεμβάσεις.

Ο κ. Κυρανάκης τόνισε επίσης τη στενή συνεργασία που έχει αναπτυχθεί με συμβολαιογράφους, δικηγόρους και μηχανικούς, ώστε να αντιμετωπίζονται σε εβδομαδιαία βάση τα προβλήματα που ανακύπτουν.

Ο Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας και Γενικός Γραμματέας της ΕΝΠΕ, κ. Φάνης Σπανός, χαρακτήρισε το Κτηματολόγιο στρατηγική μεταρρύθμιση, που βοηθά τους ΟΤΑ να κατοχυρώσουν τις περιουσίες τους. Αναφέρθηκε ειδικά στη Νότια Καρυστία, όπου εκτάσεις, που είχαν περιέλθει σε Έλληνες μέσω μεταβιβάσεων μετά την απελευθέρωση, δεν αναγνωρίζονται πλήρως, δημιουργώντας μεγάλες εκκρεμότητες. Υπογράμμισε ότι η ολοκλήρωση του Κτηματολογίου δίνει την ευκαιρία να διορθωθούν τέτοιες αδικίες και να ενισχυθεί η περιφερειακή ανάπτυξη. Δήλωσε επίσης ότι οι Περιφέρειες είναι έτοιμες να συμβάλουν ενεργά, αν αυτό κριθεί αναγκαίο, στην τελική φάση του έργου.

Ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Λαμίας, Αθανάσιος Μακρυγιάννης, επεσήμανε ότι η κτηματογράφηση είναι έργο με τεράστια σημασία, αλλά παραμένουν προβλήματα που επιλύονται με αργούς ρυθμούς. Εστίασε στο ζήτημα του αμάχητου τεκμηρίου υπέρ του Δημοσίου, που οδηγεί σε πολυδάπανες δικαστικές αντιπαραθέσεις για τους πολίτες. Χαιρέτισε την κυβερνητική

πρωτοβουλία για αναστολή των αγωγών, αλλά υπογράμμισε ότι απαιτούνται οριστικές λύσεις, ώστε να μην ταλαιπωρούνται οι πολίτες. Παράλληλα, σημείωσε ότι η παράταση προθεσμιών για δηλώσεις ιδιοκτησίας σε ορισμένες περιοχές θα ήταν βοηθητική, ώστε να δοθεί περισσότερος χρόνος στους ιδιοκτήτες να καταχωρίσουν σωστά τα δικαιώματά τους.

Η Γενική Διευθύντρια του Κτηματολογίου, κυρία Ολυμπία Μαρκέλλου, παρουσίασε τη σημασία της μετάβασης σε ένα ενιαίο ψηφιακό σύστημα δημοσιότητας, που θα εξαλείψει τα προβλήματα που προκαλεί η παράλληλη λειτουργία υποθηκοφυλακείων και κτηματολογικών γραφείων.

Η Πρόεδρος του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Αθηνών, Πειραιώς, Αιγαίου και Δωδεκανήσου (ΣΣΕΑΠΑΔ) και Πρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδος, κυρία Ελένη Κοντογεώργου, επεσήμανε ότι η συνεργασία με το Κτηματολόγιο και η λειτουργία της Επιτροπής Νομικού Ελέγχου έχουν επιτρέψει την επίλυση πολλών καθημερινών προβλημάτων. Ανέφερε μάλιστα ότι με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, στο Κτηματολογικό Γραφείο Αθηνών τα πιστοποιητικά εκδίδονται εντός δύο ημερών, γεγονός που δείχνει τη δυναμική της ψηφιακής εποχής.

Ο εκπρόσωπος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, κ Ιωάννης Μαχίκας, τόνισε ότι το Κτηματολόγιο δεν είναι μόνο ένα εργαλείο καταγραφής ακινήτων, αλλά αποτελεί τη βάση, πάνω στην οποία υλοποιούνται τα Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια και μεγάλα δημόσια έργα. Μέσα από αυτό, χαράσσονται θεσμικές γραμμές, οριοθετούνται αιγιαλοί και παραλίες και καταγράφονται δασικές εκτάσεις και ρέματα, παρέχοντας ασφάλεια δικαίου και δυνατότητα στρατηγικού σχεδιασμού. Υπογράμμισε ότι η ολοκλήρωση του έργου ήταν ένα εθνικό στοίχημα, που πλέον φαίνεται να κερδίζεται.

Από τις παρεμβάσεις των βουλευτών αναδείχθηκε η σημασία του έργου για την προσέλκυση επενδύσεων και την περιφερειακή ανάπτυξη. Ο κ. Αλέξανδρος Μαρκογιαννάκης αναφέρθηκε στη μεγάλη σημασία που έχει η πρόοδος του Κτηματολογίου στην Κρήτη, καθώς η έλλειψη σαφούς εικόνας στο παρελθόν είχε αποτρέψει σημαντικές επενδύσεις. Ζήτησε να δοθούν στοιχεία για την πορεία καταχώρισης ακινήτων, που ανήκουν στην Εκκλησία και στους δήμους.

Ο κ. Γεώργιος Κωτσός επεσήμανε ότι το έργο πρέπει να οδηγήσει σε έναν ενιαίο κανόνα για όλη τη χώρα, ώστε να αποφευχθούν οι περιοχές πολλαπλών ταχυτήτων, με άλλες να λειτουργούν με υποθηκοφυλακεία και άλλες με πλήρες Κτηματολόγιο.

Συνολικά, η συνεδρίαση ανέδειξε το Κτηματολόγιο ως εθνικό έργο με τεράστια σημασία για την οικονομία και την κοινωνία. Μετά από τρεις δεκαετίες καθυστερήσεων, η χώρα βρίσκεται πλέον στην τελική φάση ολοκλήρωσης ενός

έργου, που θα ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου, θα μειώσει τη γραφειοκρατία, θα διευκολύνει τις επενδύσεις και θα θωρακίσει την περιουσία των πολιτών. Η προσδοκία είναι ότι το 2026 θα αποτελέσει τομή, καθώς θα είναι η πρώτη χρονιά που η Ελλάδα θα λειτουργεί πλήρως με το Κτηματολόγιο, διαθέτοντας έτσι ένα ισχυρό αναπτυξιακό εργαλείο, που θα συμβάλει στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου, ψηφιακού και διαφανούς κράτους.

Η ολοκλήρωση του Κτηματολογίου δεν είναι μόνο μια τεχνική ή διοικητική διαδικασία. Αποτελεί μια ουσιαστική μεταρρύθμιση, που αλλάζει ριζικά τη σχέση κράτους – πολίτη. Η ασφάλεια δικαίου, η διαφάνεια στις συναλλαγές και η δυνατότητα ταχείας διεκπεραίωσης υποθέσεων συνιστούν θεμελιώδη βήματα προς ένα κράτος πιο σύγχρονο και αποτελεσματικό. Ταυτόχρονα, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας ως μοχλού ανάπτυξης, καθώς επενδυτές και πολίτες θα έχουν πλέον ξεκάθαρη εικόνα για το τι ανήκει σε ποιον και υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί να αξιοποιηθεί.

Οι παρεμβάσεις στη συνεδρίαση ανέδειξαν ότι, πέρα από τα τεχνικά ζητήματα, το έργο έχει και κοινωνικές διαστάσεις. Θέματα όπως το αμάχητο τεκμήριο υπέρ του Δημοσίου, οι ιστορικές ιδιοκτησιακές εκκρεμότητες σε περιοχές όπως η Νότια Καρυστία, αλλά και οι καθυστερήσεις σε ορισμένες μελέτες δείχνουν ότι χρειάζονται στοχευμένες νομοθετικές και διοικητικές λύσεις. Η συνεργασία του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης με δικηγόρους, συμβολαιογράφους, μηχανικούς και την τοπική αυτοδιοίκηση αποδεικνύεται κρίσιμη, καθώς μόνο με τη σύμπραξη όλων μπορεί να διασφαλιστεί ότι η μετάβαση θα είναι ομαλή και δίκαιη.

Η προοπτική του Ενιαίου Μητρώου Ακινήτων ανοίγει τον δρόμο για μια συνολική ψηφιακή εικόνα της ακίνητης περιουσίας στη χώρα. Η διασύνδεση με φορολογικές, πολεοδομικές, ενεργειακές και αγροτικές βάσεις δεδομένων θα απλοποιήσει ριζικά τις συναλλαγές, θα μειώσει τη γραφειοκρατία και θα αυξήσει την εμπιστοσύνη των πολιτών στο κράτος. Πρόκειται για μια μεταρρύθμιση, που μπορεί να καταστήσει την Ελλάδα πιο ανταγωνιστική διεθνώς, διευκολύνοντας επενδύσεις και προσφέροντας νέες ευκαιρίες ανάπτυξης.

Συνολικά, η συνεδρίαση της 11ης Μαρτίου 2025 κατέδειξε ότι η χώρα βρίσκεται μπροστά σε μια ιστορική καμπή. Αν το έργο ολοκληρωθεί εντός των χρονοδιαγραμμάτων, το 2026 θα αποτελέσει τομή στην οργάνωση του κράτους και στη σχέση του με τους πολίτες. Το Κτηματολόγιο θα είναι το θεμέλιο, πάνω στο οποίο θα οικοδομηθεί ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης, με σεβασμό στο περιβάλλον, διαφάνεια στις διαδικασίες και ασφάλεια στις συναλλαγές. Είναι πλέον ευθύνη όλων, Πολιτείας και θεσμών, να εξασφαλίσουν ότι αυτή η εθνική μεταρρύθμιση θα ολοκληρωθεί με επιτυχία και θα αποδώσει τα μέγιστα οφέλη για τις επόμενες γενιές.

Εισήγηση κυρίας Ε. Βασινά, Μέλους της Επιτροπής

Είναι γεγονός ότι η κτηματογράφηση, μέσω του Εθνικού Κτηματολογίου, αποτελεί κομβικό εργαλείο για την σύγχρονη λειτουργία του κράτους, προωθώντας την ασφάλεια δικαίου, την οικονομική ανάπτυξη και τη διαφάνεια. Η Ελλάδα, με ιδιαίτερο χωροταξικό και ιδιοκτησιακό καθεστώς, για πολλά χρόνια και σε μεγάλη έκταση, έχει ξεκινήσει τη διαδικασία αυτή πριν από δεκαετίες, με σημαντική αργότερα επιτάχυνση, αλλά αντιμετωπίζει σωρεία δομικών δυσκολιών.

Με την Κτηματογράφηση επιτυγχάνεται η Ασφάλεια δικαίου. Το σύστημα του Κτηματολογίου προστατεύει τα ακίνητα από αμφισβητήσεις, καταπατήσεις ή διπλές εγγραφές, εξασφαλίζοντας την έννομη προστασία των ιδιοκτησιών.

Παράλληλα, υπάρχουν σπουδαία κρατικά οφέλη. Η ακρίβεια των δεδομένων διευκολύνει την χρηματοοικονομική διαχείριση, το φορολογικό σχεδιασμό, την αποτίμηση δημοσίων και ιδιωτικών αξιών, καθώς και τη διαμόρφωση χωροταξικών πολιτικών. Επιπλέον, για τη χώρα τα σπουδαία οφέλη συνίστανται και στην **ενίσχυση των επενδύσεων.** Μέσα από τη δυνατότητα εμπράγματων εξασφαλίσεων (π.χ. υποθήκες), ενισχύεται και η πρόσβαση σε πιστώσεις για πολίτες, επιχειρήσεις και επενδυτές. Παράλληλα, η εκσυγχρονισμένη διαδικασία ενός σύγχρονου Κτηματολογίου, συμβάλλει στον σχεδιασμό τουριστικών, περιβαλλοντικών ή χωρικών παρεμβάσεων με ακρίβεια.

Στα πλαίσια, τέλος, ενός συνολικού ψηφιακού εκσυγχρονισμού και διαφάνειας, η δημιουργία ψηφιακού αποθέματος προσφέρει διαφανείς, προσβάσιμες πληροφορίες, μειώνοντας τη γραφειοκρατία και την πιθανότητα διαφθοράς.

Δυστυχώς, όμως, τα τελευταία χρόνια το Κτηματολόγιο αποτέλεσε μια χρονίζουσα κατάσταση σε παράταση και οι Κυβερνήσεις επί δεκαετίες αντιμετώπισαν πλείστα προβλήματα στην ολοκλήρωση της υπαγωγής των εγγραφών, αλλά και της ενημέρωσης των πολιτών.

Η Κρήτη αποτέλεσε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα: οι νομοί Ρεθύμνου, Χανίων και μισού Ηρακλείου εμφάνιζαν από τα χαμηλότερα ποσοστά συλλογής δηλώσεων (μόλις 15 %, 5 % και 3 % αντίστοιχα), πριν την εκπνοή των δηλώσεων. Το αρμόδιο Υπουργείο έθεσε ως στόχο την ολοκλήρωση του Κτηματολογίου έως το τέλος του 2025, όμως πρέπει η ασφυκτική προθεσμία αυτή να υλοποιηθεί.

Ψηφιακές «ουρές» και συσσώρευση εγκυκλίων

Σε ένα μεγάλο ποσοστό, η ψηφιοποίηση δεν αποσυμφόρησε τη διαδικασία – αντιθέτως, ελλείπει προσωπικού, δημιουργήθηκαν αναμονές στις ηλεκτρονικές αιτήσεις, αλλά και αναμονές που έφταναν τους 6-8 μήνες στην καταχώριση πράξεων. Στο μεγάλο μέρος του, όμως σήμερα τέτοιες καθυστερήσεις έχουν επιλυθεί. Άλλωστε, η κατάργηση 392 υποθηκοφυλακείων άφησε πίσω πάνω από 350.000 εκκρεμότητες, για τις οποίες χρειάστηκε χρόνος, για να διαχειριστεί η νέα δομή του Κτηματολογίου.

Η πληρέστερη κτηματογράφηση μπορεί να αποτελέσει μοχλό χωρικής βιώσιμης ανάπτυξης: με ακίνητα σαφώς καταγεγραμμένα, το κράτος και οι ιδιώτες μπορούν να επενδύσουν σε τουρισμό, αγροτική παραγωγή, έργα υποδομής και Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας(ΑΠΕ). Η ασφάλεια δικαίου και η ψηφιακή διαφάνεια βελτιώνουν το επενδυτικό περιβάλλον, κάνουν πιο προσιτή τη χρηματοδότηση και μειώνουν το κόστος συναλλαγών.

Η κτηματογράφηση πρέπει να είναι έργο εθνικής προτεραιότητας. Η επιμονή, όμως, στον ψηφιακό εκσυγχρονισμό δεν συνοδεύτηκε από παράλληλη ενίσχυση των στρατηγικών δομών και του προσωπικού, παρά την ξεκάθαρη σημασία του Κτηματολογίου ως αναπτυξιακού πυλώνα και βαρόμετρο επιτυχίας. Οι συνεχείς παρατάσεις δημιούργησαν εικόνα αδράνειας και έλλειψης πίεσης για ολοκλήρωση. Παράλληλα η δυσκολία του πολίτη να κατανοήσει τη διαδικασία, δεν έχει αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά, με αποτέλεσμα να υπάρχουν αναρίθμητα πρόδηλα σφάλματα και επικαλύψεις, με πολλές περιοχές να χρειάζονται πάνω από 6 μήνες για απαντήσεις σε απλά και εύλογα αιτήματα των πολιτών. Η εκστρατεία «επιτάχυνσης» υπήρξε σε ένα μεγάλο μέρος αποσπασματική.

Σήμερα, η ανάπτυξη της χώρας περνά μέσω της ολοκλήρωσης της κτηματογράφησης, αλλά και της συνακόλουθης υποστήριξης της ορθής κτηματογράφησης, με τους εξής τρόπους:

- **Ενίσχυση προσωπικού και γραφειοκρατική απλούστευση:** Να δοθεί προτεραιότητα στη στελέχωση και στην εξυπηρέτηση με υποδομές, αλλά και να υπάρξουν ειδικές ρυθμίσεις στις πληττόμενες περιφέρειες.
- **Στρατηγική επικοινωνία:** Πλήρης ενημέρωση των πολιτών και συνεργασία με τοπικούς φορείς (δήμοι, σύλλογοι, επαγγελματίες) για καθοδήγηση και στήριξη.
- **Αυστηρό χρονοδιάγραμμα με σαφή κίνητρα:** Αντί για διαρκείς παρατάσεις επί παρατάσεων, θεσμοθέτηση κινήτρων συμμετοχής και επιβράβευσης.

- **Επίλυση προσφυγών με διαφάνεια και ταχύτητα:** Να ενισχυθεί η διαδικασία των προσφυγών κάθε είδους, ώστε να αποφευχθούν χρονοτριβές, που οδηγούν σε ματαίωση δικαιοπραξιών.

Η κτηματογράφηση έχει όλες τις δυνατότητες να λειτουργήσει ως μοχλός βιώσιμης και δυναμικής ανάπτυξης σε όλη την Ελλάδα, ειδικά σε περιφέρειες με γεωπολιτική και τουριστική αξία. Η πολιτική ηγεσία οφείλει να ενεργήσει άμεσα και αποφασιστικά: να ενισχύσει τις υποδομές, να κινητοποιήσει τους πολίτες, να σπάσει το γραφειοκρατικό αδιέξοδο και να επιμηκύνει το θετικό αποτύπωμα της κτηματογράφησης στην ανάπτυξη. Η Ελλάδα δικαιούται ένα ολοκληρωμένο, δίκαιο, διαφανές και αποτελεσματικό Εθνικό Κτηματολόγιο -ένα κληροδότημα προς τις επόμενες γενιές, στο οποίο αξίζει να συμβάλλουμε χωρίς ολιγωρία.

4. «Ο ρόλος του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης στην προαγωγή της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας»

Εισηγήτρια: Μαρία - Ελένη (Μαριλένα) Σούκουλη-Βιλιάλη, Μέλος της Επιτροπής

A.1 Εισαγωγή

Η συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών του Ελληνικού Κοινοβουλίου, με θέμα ημερήσιας διάταξης «Ο ρόλος του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης στην προαγωγή της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης της Ελλάδας», έλαβε χώρα στις 10 Απριλίου 2025.

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: *Ιωάννης Ψυχάρης, Καθηγητής και Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου, και Ηλίας Αποστολόπουλος, Πρόεδρος του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ), Μέλος του ΔΣ της Κεντρικής Ένωσης Ελλάδας (ΚΕΔΕ) και Δήμαρχος Παπάγου – Χολαργού.*

Η περιφερειακή ανάπτυξη αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους εθνικούς στόχους της Ελλάδας. Η ανισόμετρη ανάπτυξη μεταξύ των Περιφερειών, οι δημογραφικές προκλήσεις, η αστικοποίηση και οι περιβαλλοντικές πιέσεις καθιστούν επιτακτική την ύπαρξη ενός στρατηγικού πλαισίου για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΙΠΑ), που ιδρύθηκε το 1975, έχει διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο ως φορέας έρευνας, τεκμηρίωσης και υποστήριξης της Πολιτείας. Η συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών της Βουλής ανέδειξε με σαφήνεια τον θεσμικό και επιχειρησιακό ρόλο του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης, καθώς και τις προτάσεις του για το μέλλον της περιφερειακής πολιτικής.

A.2 Ιστορική Εξέλιξη του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης

Το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης ιδρύθηκε το 1975 από τον καθηγητή Ιερώνυμο Πίντο. Στα πρώτα του χρόνια, λειτούργησε ως εκπαιδευτικός φορέας, προσφέροντας το πρώτο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στην Ελλάδα, πριν ακόμη θεσμοθετηθούν τα μεταπτυχιακά στην ανώτατη εκπαίδευση. Μέχρι το 1992, προσέφερε σημαντική εκπαίδευση σε στελέχη της δημόσιας διοίκησης, σε πανεπιστημιακούς και σε πολιτικά πρόσωπα, συμβάλλοντας καθοριστικά στη διάχυση γνώσης γύρω από την περιφερειακή πολιτική και τη χωροταξία.

Από το 1992 και μετά, το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης απέκτησε την μορφή Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου και εξελίχθηκε σε ερευνητικό ινστιτούτο. Διαθέτει ιδιόκτητες εγκαταστάσεις και αμφιθέατρο, χρηματοδοτούμενο κυρίως από ευρωπαϊκά προγράμματα και συνεργασίες. Η δράση του καλύπτει τόσο ερευνητικές μελέτες, όσο και πρακτικές παρεμβάσεις πολιτικής. Αποστολή του είναι να παρέχει τεχνογνωσία και να συνεργάζεται με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς στην Ελλάδα.

A.3 Θεσμικός Ρόλος και Συνεργασίες

Το Ινστιτούτο έχει ρόλο συμβουλευτικό προς την Πολιτεία και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Στηρίζει με επιστημονική τεκμηρίωση υπουργεία, περιφέρειες και δήμους, ενώ συνεργάζεται στενά με το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ) και την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ).

Πυλώνες της ανάπτυξης του Ινστιτούτου είναι οι στρατηγικές συνεργασίες με εθνικούς και διεθνείς επιστημονικούς και ερευνητικούς φορείς, καθώς και η συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών. Η αρχή της διεπιστημονικότητας και η αρχή της συμπεριληπτικότητας διαπνέουν όλες τις δράσεις του Ινστιτούτου. Είτε αυτό έχει να κάνει με χωρικά επίπεδα, είτε έχει να κάνει με επιστημονικά πεδία, είτε έχει να κάνει με τη σύνθεση των μελετών αλλά και των οργάνων διοίκησης κατά φύλο, είτε έχει να κάνει με την εκπροσώπηση ομάδων.

A.4 Ενδεικτικά έργα:

- Στήριξη του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας για την πολιτική συνοχής μετά το 2027
- Καθορισμός προτεραιοτήτων των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην Περιφέρεια Αττικής (2021–2027)
- Αξιολόγηση επιπτώσεων COVID-19 στα νησιά
- Μελέτες για το δημογραφικό πρόβλημα και την τοπική αυτοδιοίκηση
- Συνεργασίες με το Υπουργείο Αιγαίου για την πολιτική νησιωτικότητας
- Πρόγραμμα Horizon
- Πρόγραμμα Urban Innovative Actions (πρόγραμμα αστικής παρέμβασης-πλήρης ανακαίνιση 20 πολυκατοικιών κ.λπ.)

A.5 Άξονες Περιφερειακής Ανάπτυξης

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής μας, κ. Εμμανουήλ Κόνσολας, τόνισε ότι η περιφερειακή ανάπτυξη αποτελεί εθνικό στόχο, παρουσιάζοντας δέκα βασικούς πυλώνες:

Πρώτος πυλώνας είναι η βιώσιμη ανάπτυξη. Οι αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης πρέπει να περιλαμβάνουν προαγωγικές επενδύσεις, που δημιουργούν προστιθέμενη αξία, ορθολογική διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος και ανάπτυξη δημοσίων υποδομών.

Δεύτερος πυλώνας της περιφερειακής ανάπτυξης είναι η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο και στην καινοτομία, που θα προσδώσουν δυναμική σε κάθε περιφέρεια και η ενίσχυση της κατάρτισης της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων για τους εργαζόμενους.

Τρίτος πυλώνας είναι ο ψηφιακός μετασχηματισμός, όχι μόνο στις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους πολίτες, αλλά και στη δομή και στην παροχή υπηρεσιών για τις επιχειρήσεις, με την κινητοποίηση πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων.

Τέταρτος πυλώνας είναι η ενεργειακή μετάβαση και η πράσινη οικονομία, καθώς πρέπει να αξιοποιηθούν παραγωγικά τα 11 δισεκατομμύρια ευρώ του Ταμείου Ανάκαμψης, που θα διατεθούν σε επενδύσεις και υποδομές πράσινης τεχνολογίας.

Πέμπτος πυλώνας είναι η επιτάχυνση των έργων για την ηλεκτρική διασύνδεση των νησιών με το ηπειρωτικό δίκτυο, αλλά και τη δημιουργία υποδομών αποθήκευσης ενέργειας. Η ενεργειακή αυτάρκεια θα αποτελέσει, ίσως, τον πιο κρίσιμο παράγοντα στο άμεσο μέλλον.

Έκτος πυλώνας είναι η ψηφιακή ανάπτυξη και σύγκλιση, δηλαδή οι υποδομές 5G, η δημιουργία υποδομών οπτικών ινών σε κτίρια, η ψηφιακή διασύνδεση των ελληνικών νησιών σε υψηλότερες ταχύτητες στο διαδίκτυο.

Ο έβδομος πυλώνας αφορά στον βασικό στόχο της περιφερειακής ανάπτυξης, που σχετίζεται με την έμφαση σε επενδύσεις και την ανάπτυξη υποδομών στον πρωτογενή τομέα, στον τουρισμό, στον πολιτισμό, που συνιστούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τη χώρα μας.

Ο όγδοος πυλώνας της περιφερειακής ανάπτυξης αφορά στην ενίσχυση των υποδομών υγείας, ιδιαίτερα σε περιφέρειες όπου παρουσιάζεται υστέρηση, όπως είναι οι ορεινές και νησιωτικές περιοχές.

Ένατος πυλώνας η αντιμετώπιση της υπερσυγκέντρωσης δραστηριοτήτων και της μονομέρειας στο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης στις Περιφέρειες.

Δέκατος πυλώνας της περιφερειακής ανάπτυξης είναι η αλλαγή του μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης, με έμφαση στην ποιότητα, την εμπειρία, σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού, στην προσέλκυση επισκεπτών υψηλού εισοδήματος.

Οι άξονες αυτοί ενσωματώνονται στη στρατηγική του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης.

A.6 Διεθνής Διάσταση

Το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης έχει ισχυρή διεθνή παρουσία:

- Συνεργασίες με Συμβούλιο της Ευρώπης, ΕΕ και ΟΟΣΑ, Μάλιστα στον ΟΟΣΑ, το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης υποστηρίζει το ελληνικό τμήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης Περιφερειακής Ανάπτυξης.
- Συμμετοχή σε Προγράμματα Χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση όπως τα Horizon, Interreg, Espron, Erasmus.
- Παροχή τεχνογνωσίας σε μικρά νησιά του Νοτίου Αιγαίου,
- Οργάνωση του 64ου Συνεδρίου της European Regional Science Association το 2025 στην Αθήνα.

A.7 Προβλήματα και Προκλήσεις

Το Ινστιτούτο δεν διαθέτει σταθερή χρηματοδότηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και λειτουργεί χωρίς μόνιμο προσωπικό. Εξαρτάται από προγράμματα και ερευνητικά έργα, και το κόστος λειτουργίας του (αντιμετώπιση πάγιων δαπανών, κάλυψη δαπάνης βασικού προσωπικού, αμοιβή μελετητών) πρέπει να καλυφθεί από τις δράσεις του ίδιου του Ινστιτούτου. Αξίζει να αναφερθεί ότι, το Ινστιτούτο δίνει την ευκαιρία σε νέους επιστήμονες να έρθουν και να κάνουν πρακτική άσκηση μέσα σ' αυτό. Επίσης, δίνει τη δυνατότητα πρώτης απασχόλησης, με βάση τα προγράμματα της ΔΥΠΑ σε νέους επιστήμονες χωρίς εμπειρία.

Παράλληλα, η χώρα αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις:

- Γήρανση πληθυσμού και brain drain, η οποία εστιάζει κυρίως στους μεσαίους ηπειρωτικούς δήμους, στους μικρούς ηπειρωτικούς και νησιωτικούς δήμους και όχι στα μεγάλα νησιά.

Αύξηση γεννήσεων και εξασφάλιση αξιοβίωτων συνθηκών διαβίωσης, πολιτική περιβάλλοντος, καθώς και ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις είναι κάποιες από τις προταθείσες λύσεις.

- Περιφερειακές ανισότητες και μείωση ανταγωνιστικότητας,
- Υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων στην Αττική,
- Εξάρτηση από τον τουρισμό,
- Έλλειψη περιβαλλοντικών υποδομών σε μικρούς δήμους.

A.8 Συμπεράσματα και Προτάσεις Πολιτικής

Η συμβολή του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης είναι διαχρονικά καθοριστική. Οι βασικές προτάσεις που αναδείχθηκαν περιλαμβάνουν:

- Ενίσχυση της πολιτικής συνοχής σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο
- Εφαρμογή τοπο-κεντρικής ανάπτυξης (place-based development)
- Δημιουργία ευρωπαϊκού μηχανισμού για την κλιματική αλλαγή
- Αξιοποίηση οικιστικού αποθέματος για την αναζωογόνηση της υπαίθρου
- Σύνδεση περιφερειακής πολιτικής με την υγεία, την εκπαίδευση και το περιβάλλον
- Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού υψηλής ποιότητας
- Ενδυνάμωση της τοπικής αυτοδιοίκησης με πόρους και εργαλεία σχεδιασμού

Το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης αποτελεί τον βασικό αρωγό της Τοπικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης. Ένα Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο, το οποίο με την πολύπλευρη ερευνητική δραστηριότητά του και την εκπόνηση μεγάλου αριθμού επιστημονικών μελετών, ερευνών και γνωμοδοτήσεων, έχει συμβάλει καθοριστικά στην κατανόηση και την εμπέδωση δεδομένων γύρω από κρίσιμους τομείς, που μας αφορούν όλους. Τομείς, όπως η περιφερειακή ανάλυση και πολιτική, η περιβαλλοντολογική προστασία, η χωρική οργάνωση, η πολιτιστική ανάπτυξη.

Το Ινστιτούτο έχει συμβάλλει μεταξύ άλλων, στον σχεδιασμό των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, στην αξιολόγηση των ευρωπαϊκών και των εθνικών προγραμμάτων και στη διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων, με σκοπό την ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης. Επίσης, έχει πραγματοποιήσει έρευνες σε αρκετούς τομείς, όπως είναι η χωρική οργάνωση, η προστασία του περιβάλλοντος, η ενίσχυση της τοπικής διακυβέρνησης, το δημογραφικό.

Το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης αποτελεί καταλύτη για την ισόρροπη ανάπτυξη της χώρας. Με την επιστημονική του τεκμηρίωση, με τη στήριξη της πολιτικής διαδικασίας και την εκπαίδευση στελεχών (ακόμα και νέων επιστημών, χωρίς καμία εργασιακή εμπειρία), ενισχύει τη χωρική συνοχή, τη βιωσιμότητα και

την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών περιφερειών. Αποτελεί έναν βασικό πυλώνα της υποστήριξης των τοπικών και περιφερειακών αρχών και χρειάζεται τη στήριξη όλων μας.

Το Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, μέσα από τις μελέτες του, έχει καταδείξει με σαφήνεια ότι η Ελλάδα βρίσκεται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο ανάπτυξης. Ειδικά μετά το 2008, η χώρα παρουσιάζει σταθερή απόκλιση, με αποτέλεσμα καμία περιφέρεια να μην βρίσκεται πλέον πάνω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Αττική και το Νότιο Αιγαίο, που κάποτε αποτελούσαν εξαιρέσεις, έχουν επίσης υποχωρήσει. Η διαπίστωση αυτή καταδεικνύει την ανάγκη για ένα νέο παραγωγικό πρότυπο, που θα στηρίζεται στην καινοτομία, τη διαφοροποίηση των κλάδων, την πράσινη ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.

5. «Πολιτικές και δράσεις πρόληψης φυσικών καταστροφών, αντιμετώπισης θεομηνιών και αντιπυρική προστασία του έτους 2025»

Εισηγητές: Αλέξανδρος Μείκόπουλος, Β΄ Αντιπρόεδρος της Επιτροπής, Γεώργιος Κωτσός, Αλέξανδρος Μαρκογιαννάκης, Αθανάσιος Σταυρόπουλος και Κωνσταντίνος Μπούμπας, Μέλη της Επιτροπής

Εισήγηση κ. Αλ. Μείκόπουλου, Β΄ Αντιπροέδρου της Επιτροπής

Η τρέχουσα κατάσταση στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας και της δασοπυρόσβεσης αποτυπώνει με σαφήνεια την αποτυχία της κυβέρνησης να οργανώσει ένα αποτελεσματικό και ανθεκτικό σύστημα αντιμετώπισης των συνεπειών της κλιματικής κρίσης. Παρά την αύξηση των πόρων –ιδίως για την εναέρια καταστολή– και την επικοινωνιακή ρητορική περί ετοιμότητας, η πραγματικότητα είναι απογοητευτική.

Η δραματική έλλειψη σε προσωπικό –περίπου 3.500 πυροσβέστες– σε συνδυασμό με την αδυναμία κάλυψης των αναγκών σε κρίσιμες ειδικότητες όπως παθολόγοι, καρδιολόγοι, παιδίατροι και αναισθησιολόγοι, οδηγεί σε αδυναμία άμεσης ανταπόκρισης σε οξέα περιστατικά και έκτακτες καταστάσεις. Το Πυροσβεστικό Σώμα λειτουργεί οριακά, με προσωπικό να εργάζεται χωρίς αποζημίωση για υπερωρίες και με εποχικούς πυροσβέστες σε καθεστώς επισφάλειας. Την ίδια στιγμή, η υπέρμετρη εξάρτηση από εναέρια μέσα και ιδιωτικά συνεργεία –με υψηλό κόστος και αδιαφάνεια στις συμβάσεις, στερεί πολύτιμους πόρους από τη δημιουργία ενός σύγχρονου και αποκεντρωμένου συστήματος πρόληψης.

Η κατάσταση επιδεινώνεται από την ανεπάρκεια των δημόσιων υποδομών πρόληψης: Τα τοπικά και περιφερειακά σχέδια κλιματικής προσαρμογής παραμένουν ανεφάρμοστα, ενώ οι επιστημονικές προβλέψεις δεν ενσωματώνονται σε επιχειρησιακές πολιτικές. Ο Εθνικός Κλιματικός Νόμος έχει μείνει χωρίς εφαρμογή, και ο Εθνικός Διάλογος για την Κλιματική Κρίση περιορίζεται σε επικοινωνιακή διαχείριση χωρίς μετρήσιμα αποτελέσματα.

Ακόμα και σε θέματα εξοπλισμού, η ανανέωση του στόλου προχωρά με καθυστέρηση, ενώ βασικές λειτουργίες, όπως η καθαριότητα, η σίτιση και η διοικητική υποστήριξη έχουν παραχωρηθεί σε ιδιώτες. Ταυτόχρονα, η αξιοποίηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων παραμένει καθηλωμένη, με μόλις το 1% των διαθέσιμων πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης να έχει απορροφηθεί από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

Είναι σαφές ότι το μοντέλο «επιτελικού κράτους» δεν ανταποκρίνεται στις αυξημένες ανάγκες διαχείρισης της νέας κλιματικής πραγματικότητας. Απαιτείται άμεση ενίσχυση του Πυροσβεστικού Σώματος, με μόνιμες προσλήψεις, μετατροπή των συμβάσεων των εποχικών σε δωδεκάμηνες, αποκατάσταση των εργασιακών δικαιωμάτων και αναγνώριση του επαγγέλματος ως επικίνδυνου και ανθυγιεινού. Ταυτόχρονα, η πρόληψη πρέπει να γίνει πρώτη προτεραιότητα, με ενίσχυση των δασικών υπηρεσιών, απορρόφηση ευρωπαϊκών πόρων και δημιουργία στρατηγικού σχεδίου απομάκρυνσης καύσιμης ύλης και αντιπυρικών ζωνών.

Η πολιτεία οφείλει να επιδείξει σοβαρότητα και ευθύνη. Οι φυσικές καταστροφές δεν αντιμετωπίζονται με πρόχειρες κινήσεις και φωτογραφίες μπροστά σε φλόγες, αλλά με μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, θεσμική συνεργασία και απόλυτο σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την ενίσχυση των δημόσιων δομών. Χωρίς αυτά, κάθε νέα αντιπυρική περίοδος θα ξεκινά ήδη με το αίσθημα της αποτυχίας.

Βασικά ζητήματα σε σημεία:

- Η επιχειρησιακή ετοιμότητα της Πολιτικής Προστασίας εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής, όπως φάνηκε στις πρόσφατες φυσικές καταστροφές (πυρκαγιές, πλημμύρες), όπου οι αντιδράσεις ήταν καθυστερημένες ή αποσπασματικές.
- Τα περιφερειακά και τοπικά σχέδια προσαρμογής είναι σε μεγάλο βαθμό ανύπαρκτα ή ανεφάρμοστα, καθώς δεν συνοδεύονται από σαφή χρηματοδότηση ή μηχανισμούς εμποπτείας.
- Η αξιοποίηση επιστημονικών δεδομένων δεν έχει μεταφραστεί σε συγκεκριμένες καινοτόμες πολιτικές, καθώς οι προβλέψεις των ειδικών δεν λαμβάνονται υπόψη στις αποφάσεις.
- Ο Εθνικός Κλιματικός Νόμος, παρότι ψηφίστηκε δεν έχει οδηγήσει σε ουσιαστικές παρεμβάσεις, καθώς πολλά από τα προβλεπόμενα μέτρα παραμένουν ανεφάρμοστα ή καθυστερούν, λόγω γραφειοκρατικών αγκυλώσεων.
- Ο Εθνικός Διάλογος για την Κλιματική Κρίση δεν έχει παράξει απτά αποτελέσματα, και μοιάζει περισσότερο με τρικ επικοινωνιακού χαρακτήρα, παρά ουσιαστικό εργαλείο χάραξης πολιτικής.

Εν κατακλείδι, ενώ η κυβέρνηση διακηρύσσει την ανάγκη για δράση απέναντι στην κλιματική κρίση, οι πραγματικές επιδόσεις της στον τομέα αυτόν είναι περιορισμένες. Η έλλειψη συντονισμού, η καθυστέρηση στη λήψη και εφαρμογή μέτρων, καθώς και η απουσία ενός συνεκτικού σχεδίου με σαφείς χρηματοδοτικούς και διαχειριστικούς μηχανισμούς, δημιουργούν την αίσθηση ότι η πολιτική της είναι περισσότερο ρητορική παρά ουσιαστική.

Προτεραιότητες για άμεσες παρεμβάσεις στο επόμενο διάστημα:

- **Προσωπικό του Πυροσβεστικού Σώματος:**
  - i. Υπάρχει ανάγκη να καλυφθούν τα σημαντικά κενά προσωπικού στο Πυροσβεστικό Σώμα, τα οποία υπολογίζονται σε περίπου 3.500 θέσεις. Να γίνει αξιοποίηση έμπειρων συμβασιούχων πυροσβεστών για την κάλυψη αυτών των κενών.
  - ii. Ζητήματα που αφορούν τις απλήρωτες υπερωρίες και τις οφειλόμενες ημέρες ανάπαυσης των πυροσβεστών και ένταξη του επαγγέλματος των πυροσβεστών στα επικίνδυνα και ανθυγιεινά επαγγέλματα.
  - iii. Θέματα σχετικά με τη συνταξιοδότηση και την εργασιακή επισφάλεια των εποχικών πυροσβεστών. Να μετατραπούν σε δωδεκάμηνες οι συμβάσεις τους.
- **Επίγεια και Εναέρια Μέσα Πυρόσβεσης:**
  - i. Υπάρχει ανάγκη άμεσης αναβάθμισης του εξοπλισμού του Πυροσβεστικού Σώματος, καθώς πολλά οχήματα είναι παλιά και απαιτούν δαπανηρή συντήρηση. Ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη η απόκτηση 414 νέων πυροσβεστικών οχημάτων μέσω του προγράμματος «ΑΙΓΙΣ», μόνο ένα μέρος αυτών θα παραδοθεί πριν από την ερχόμενη αντιπυρική περίοδο.
  - ii. Κόστος μίσθωσης εναέριων μέσων και πιθανότητα διαφθοράς στις σχετικές συμβάσεις.
- **Πρόληψη των Δασικών Πυρκαγιών:**
  - i. Κρίσιμα κενά στην πρόληψη των δασικών πυρκαγιών: Η δασική υπηρεσία πρέπει να ενισχυθεί και να χρηματοδοτηθεί επαρκώς.
  - ii. Υιοθέτηση ενός μακροπρόθεσμου στρατηγικού σχεδίου, που θα περιλαμβάνει συντονισμό με τους αρμόδιους φορείς και την εφαρμογή μέτρων για την απομάκρυνση της καύσιμης ύλης και τη δημιουργία αντιπυρικών ζωνών.
  - iii. Ανάγκη για την έγκαιρη απορρόφηση ευρωπαϊκών κονδυλίων για έργα δασοπροστασίας, καθώς και την πλήρη εφαρμογή των κανονισμών χρήσης γης.
  - iv. Πρέπει να επιλυθεί η καθυστέρηση στην ενεργοποίηση των «Υποστηρικτικών Ομάδων Διαχείρισης Δασικών Πυρκαγιών μεγάλης έκτασης», που αποτελούνται από εξειδικευμένο προσωπικό των δασικών υπηρεσιών.

- **Καταστολή των Δασικών Πυρκαγιών:**
  - i. Θα πρέπει να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα του δόγματος «αεροδασοπυρόσβεση», ειδικά αν λάβουμε υπόψη το υψηλό κόστος που συνδέεται με την εναέρια πυρόσβεση.
  - ii. Πιθανή κακή χρήση της τεχνικής "αντιπυρός" στην καταστολή της πυρκαγιάς, όπως έγινε στη βορειοανατολική Αττική.
  - iii. Η ανάγκη βελτίωσης των προσπάθειών πυρόσβεσης είναι σαφής, με βάση το γεγονός ότι την πενταετία 2020-2024, παρόλο που οι δαπάνες για την εναέρια καταστολή πυρκαγιών ανήλθαν σε 468 εκατομμύρια ευρώ, η έκταση καμένης γης έφτασε σχεδόν τα 4 εκατομμύρια στρέμματα.
- **Αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:**
  - i. Τα κονδύλια που διατίθενται στο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δεν απορροφώνται αποτελεσματικά, με μόνο το 1% των πληρωμών να έχουν πραγματοποιηθεί σε σχέση με τον διατεθειμένο προϋπολογισμό. Η αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος είναι σημαντική, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων.

Εισήγηση κ. Γ. Κωτσού, Μέλους της Επιτροπής

1. Γενικό συμπέρασμα – πλαίσιο

Η κοινή συνεδρίαση των δύο Επιτροπών κατέδειξε με τον πιο καθαρό τρόπο ότι η χώρα μας βρίσκεται πλέον αντιμέτωπη με μια νέα πραγματικότητα: οι φυσικές καταστροφές δεν αποτελούν σπάνια ή απρόβλεπτα γεγονότα, αλλά συχνά και επαναλαμβανόμενα φαινόμενα που δοκιμάζουν την κοινωνική συνοχή, την οικονομία και την αντοχή των τοπικών κοινωνιών. Η κλιματική κρίση, όπως υπογράμμισαν τόσο ο Υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας κ. Γιάννης Κεφαλογιάννης, όσο και οι λοιποί αρμόδιοι φορείς έχει επιμηκύνει και εντείνει τις περιόδους υψηλού κινδύνου, ειδικά σε ό,τι αφορά τις δασικές πυρκαγιές.

Το γενικό συμπέρασμα είναι ότι η Πολιτεία έχει ήδη αναλάβει ένα ευρύ πλέγμα δράσεων, επενδύοντας σε νέα μέσα, ανθρώπινο δυναμικό και συνεργασίες με την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ωστόσο, η μάχη κατά των φυσικών καταστροφών δεν μπορεί να κερδηθεί μόνο με περισσότερα ελικόπτερα ή περισσότερους πυροσβέστες. Χρειάζεται αλλαγή νοοτροπίας, καλύτερος συντονισμός όλων των εμπλεκόμενων φορέων, ενεργός συμμετοχή των πολιτών και αξιοποίηση της τεχνολογίας.

2. Σχετικές εργασίες της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών έχει ήδη δείξει ιδιαίτερη ευαισθησία και συνέπεια σε ζητήματα, που σχετίζονται με την πρόληψη φυσικών καταστροφών και την προστασία του περιβάλλοντος. Τα τελευταία χρόνια έχει αναδείξει την ανάγκη για ισχυρότερη αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και για μεγαλύτερη στήριξη στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, ώστε οι Δήμοι και οι Περιφέρειες να έχουν τα εργαλεία, να αντιμετωπίζουν τα φαινόμενα άμεσα.

Στο πλαίσιο της συνεδρίασης της 28ης Μαΐου 2025, η Επιτροπή Περιφερειών συνέβαλε καθοριστικά στην ανάδειξη θεμάτων όπως:

- η προώθηση των τοπικών σχεδίων πολιτικής προστασίας,
- η ανάγκη για σταθερή χρηματοδότηση των ΟΤΑ σε δράσεις πρόληψης και ετοιμότητας,
- η αξιοποίηση του προγράμματος ΑΙΓΙΣ, που αποτελεί στρατηγική επένδυση της χώρας σε υποδομές και μέσα.

Η συμβολή της Επιτροπής Περιφερειών είναι κρίσιμη, γιατί λειτουργεί ως γέφυρα ανάμεσα στην κεντρική διοίκηση και στις τοπικές κοινωνίες, καταγράφοντας τα προβλήματα από πρώτο χέρι και μεταφέροντάς τα θεσμικά στη Βουλή.

3. Λειτουργία και επιμέρους δράσεις του Υπουργείου

Κατά τη συνεδρίαση, παρουσιάστηκαν από την ηγεσία του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας οι βασικοί άξονες δράσης για το 2025:

- Ενίσχυση του Πυροσβεστικού Σώματος: Η δύναμη έχει αυξηθεί στους 18.000 πυροσβέστες, με 2.500 εποχικούς και σημαντική ενίσχυση των εθελοντών. Παράλληλα, οι μονάδες δασοκομάντος φτάνουν πλέον τις 20.
- Νέα εναέρια μέσα: 49 μισθωμένα αεροσκάφη και ελικόπτερα, μαζί με τον εθνικό στόλο, προσφέρουν επιχειρησιακή ετοιμότητα σε όλη τη χώρα.
- Αξιοποίηση τεχνολογίας: Διπλασιασμός των drones επιτήρησης (82 φέτος), χρήση θερμικών καμερών, συστήματα ENGAGE και αναβαθμισμένο 112.
- Πρόληψη και καθαρισμοί: Το πρόγραμμα ANTINEPO με 210 εκατομμύρια ευρώ, χρηματοδοτεί καθαρισμούς δασών, αντιπυρικές ζώνες και δασικούς δρόμους. Παράλληλα, οι Δήμοι έχουν λάβει αυξημένη χρηματοδότηση (40 εκατομμύρια ευρώ), για δράσεις πολιτικής προστασίας.
- Συνεργασία με φορείς: Μνημόνια συνεργασίας με ΔΕΔΔΗΕ και ΑΔΜΗΕ για καθαρισμούς δικτύων, αλλά και με το Υπουργείο Πολιτισμού για την προστασία αρχαιολογικών χώρων.
- Διεθνής συνεργασία: Η Ελλάδα ενισχύεται και φέτος από δυνάμεις πυροσβεστών πέντε ευρωπαϊκών χωρών, στο πλαίσιο του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όλες αυτές οι δράσεις συγκροτούν ένα ολοκληρωμένο σχέδιο, που δεν περιορίζεται στην καταστολή, αλλά δίνει έμφαση στην πρόληψη και στην ανθεκτικότητα.

4. Παρατηρήσεις και προτάσεις των μελών της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών

Κατά τη συζήτηση, οι Βουλευτές - μέλη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών κατέθεσαν σειρά παρατηρήσεων και προτάσεων, επισημαίνοντας τα ακόλουθα:

1. Ο κ. Γεώργιος Κωτσός τόνισε την ανάγκη η πολιτική προστασία να μην αντιμετωπίζεται αποσπασματικά, αλλά ως εθνική προτεραιότητα, με μόνιμη χρηματοδότηση. Επισήμανε την ιδιαίτερη ευαισθησία της Θεσσαλίας, που τα τελευταία χρόνια δοκιμάστηκε τόσο από πλημμύρες όσο και από πυρκαγιές και ζήτησε η Περιφέρεια να αποτελέσει πιλοτικό πεδίο εφαρμογής νέων δράσεων.
2. Ο Πρόεδρος κ. Εμμανουήλ Κόνσολας ανέδειξε το ζήτημα των Περιφερειακών

Κέντρων Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας, τα οποία πρέπει να υλοποιηθούν άμεσα.

3. Άλλα μέλη της Επιτροπής στάθηκαν στην ανάγκη ενημέρωσης των πολιτών και ενίσχυσης της κοινωνικής συμμετοχής, αφού η αμέλεια παραμένει βασική αιτία πυρκαγιών.
4. Υπήρξε γενική συμφωνία ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να αποκτήσει σταθερούς πόρους και να ενισχυθεί η εκπαίδευση σε επίπεδο Δήμων, Σχολείων και Συλλόγων.
5. Επισημάνθηκε ότι οι εθελοντές χρειάζονται καλύτερη θεσμική θωράκιση και στήριξη, με εξοπλισμό και εκπαίδευση.

Η συνεδρίαση της 28ης Μαΐου 2025 επιβεβαίωσε ότι η χώρα μας έχει μπει σε μια νέα εποχή πολιτικής προστασίας. Οι πολιτικές που υλοποιούνται κινούνται στη σωστή κατεύθυνση, αλλά απαιτείται συνεχής εγρήγορση, συνεργασία και ενεργή συμμετοχή όλων.

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά την εφαρμογή των πολιτικών πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, αναδεικνύοντας τα προβλήματα και μεταφέροντας τις φωνές των τοπικών κοινωνιών στο Κοινοβούλιο.

Η ευθύνη είναι συλλογική και το στοίχημα είναι εθνικό: να θωρακίσουμε τη χώρα μας απέναντι στις θεομηνίες και να διασφαλίσουμε ένα ασφαλές και βιώσιμο μέλλον για τις επόμενες γενιές.

5. Συμμετέχοντες και τοποθετήσεις

Στην κοινή συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών και της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος, που πραγματοποιήθηκε στις 28 Μαΐου 2025 με θέμα «Πολιτικές και δράσεις πρόληψης φυσικών καταστροφών, αντιμετώπισης θεομηνιών και αντιπυρική προστασία του έτους 2025», συμμετείχαν:

Κυβερνητικοί Βουλευτές

- Γεώργιος Κωτσός (ΝΔ, Καρδίτσας): Εισηγητής της συνεδρίασης. Επισήμανε ότι η πολιτική προστασία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως εθνική προτεραιότητα και όχι αποσπασματικά. Ζήτησε μόνιμη χρηματοδότηση, αλλά και η Περιφέρεια Θεσσαλίας – λόγω των πολλαπλών καταστροφών που βίωσε – να αποτελέσει πιλοτικό πεδίο εφαρμογής νέων δράσεων.

- Εμμανουήλ Κόνσολας (ΝΔ, Πρόεδρος της Επιτροπής Περιφερειών): Υπογράμμισε την ανάγκη για άμεση υλοποίηση των Περιφερειακών Κέντρων Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας, ώστε να υπάρχει συντονισμός και ταχεία απόκριση σε τοπικό επίπεδο.
- Άλλα μέλη της ΝΔ: Τόνισαν τη σημασία της ενημέρωσης των πολιτών, της εκπαίδευσης σε σχολεία και συλλόγους, καθώς και της θεσμικής στήριξης των εθελοντών με εξοπλισμό και κατάρτιση.

Εκπρόσωποι της Αντιπολίτευσης

- Βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ: Επισήμαναν ότι παρά τις βελτιώσεις, η Πολιτεία εξακολουθεί να λειτουργεί με αντιδραστικό χαρακτήρα, δίνοντας έμφαση στην καταστολή και όχι στην πρόληψη. Ζήτησαν διασφάλιση σταθερών πόρων για τους ΟΤΑ και αποκέντρωση αρμοδιοτήτων, ώστε οι τοπικές κοινωνίες να μην εξαρτώνται από τις καθυστερήσεις της κεντρικής διοίκησης.
- Βουλευτές του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ: Τόνισαν ότι το πρόγραμμα ΑΙΓΙΣ και οι λοιπές πρωτοβουλίες είναι σημαντικές, αλλά χρειάζεται θεσμικός έλεγχος και διαφάνεια στη διάθεση των κονδυλίων. Επίσης, πρότειναν την ενίσχυση των αγροτικών συνεταιρισμών και της πρωτογενούς παραγωγής με εκπαιδευτικά προγράμματα πρόληψης, καθώς οι αγροτικές εργασίες συχνά συνδέονται με εκδήλωση πυρκαγιών.
- Βουλευτές του ΚΚΕ: Άσκησαν κριτική, διότι η χρηματοδότηση παραμένει ανεπαρκής και εξαρτώμενη από ευρωπαϊκά προγράμματα, αντί να βασίζεται σε σταθερή εθνική στρατηγική. Υπογράμμισαν ότι οι εθελοντές χρησιμοποιούνται, για να καλύψουν κενά της κρατικής ευθύνης και πρότειναν μαζικές προσλήψεις μόνιμου προσωπικού στην Πυροσβεστική και στις δασικές υπηρεσίες.
- Βουλευτές της Ελληνικής Λύσης: Επικεντρώθηκαν στην ανάγκη για εγχώρια παραγωγή μέσων (π.χ. drones, πυροσβεστικά οχήματα), ώστε η χώρα να μην εξαρτάται από ξένες μισθώσεις. Ζήτησαν επίσης αξιοποίηση των Ενόπλων Δυνάμεων σε προληπτικές δράσεις (καθαρισμούς, αντιπυρικές ζώνες).
- Βουλευτές της ΝΙΚΗΣ και της Πλεύσης Ελευθερίας: Στάθηκαν, κυρίως, στη διαχείριση των τοπικών κοινωνιών μετά τις καταστροφές, επισημαίνοντας ότι η μέριμνα για τους πληγέντες δεν πρέπει να περιορίζεται σε εφάπαξ αποζημιώσεις, αλλά να περιλαμβάνει μακροπρόθεσμα σχέδια αποκατάστασης.

Εκπρόσωποι της Κυβέρνησης

- Υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας: Παρουσίασε τον επιχειρησιακό σχεδιασμό του 2025, δίνοντας έμφαση στη στελέχωση, τα εναέρια μέσα, την τεχνολογία και τα προγράμματα πρόληψης.
- Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας: Εξειδίκευσε τον ρόλο των Περιφερειακών Σχεδίων, καθώς και τα μνημόνια συνεργασίας με διάφορους φορείς π.χ. (ΔΕΔΔΗΕ, ΑΔΜΗΕ, Υπουργείο Πολιτισμού).

Συμμετοχή φορέων

- Εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΚΕΔΕ, ΕΝ.ΠΕ): Ζήτησαν σταθερή χρηματοδότηση και λιγότερη γραφειοκρατία, ώστε οι Δήμοι να μπορούν να προχωρούν άμεσα σε καθαρισμούς και έργα πρόληψης.
- Εθελοντικές Οργανώσεις Πολιτικής Προστασίας: Επισήμαναν ότι χρειάζονται θεσμική θωράκιση, καλύτερη ασφάλιση και εξοπλισμό για να επιχειρούν με ασφάλεια.

Το κεφάλαιο αυτό ολοκληρώνει την εισήγηση, καταγράφοντας αναλυτικά τον πλούτο των παρεμβάσεων και τις διαφοροποιήσεις κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, αλλά και την κοινή συνισταμένη: ότι η πολιτική προστασία αποτελεί εθνικό στοίχημα που απαιτεί συλλογική δράση.

Εισήγηση κ. Αλ. Μαργκογιαννάκη, Μέλους της Επιτροπής

Σε έναν κόσμο ο οποίος γίνεται ολοένα και πιο ανασφαλής διεθνολογικά, έχουμε παράλληλα να αντιμετωπίσουμε μια ακόμα επικίνδυνη πρόκληση, έναν ακόμα επικίνδυνο εχθρό. Την κλιματική κρίση. Ειδικά στη ζώνη των χωρών της Μεσογείου δεν υπάρχει κανείς ο οποίος να αμφισβητεί το δεδομένο ότι οι κλιματολογικές και εν τέλει περιβαλλοντικές συνθήκες έχουν μεταβληθεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια, με μια ταχύτητα η οποία απειλεί να θέσει εκτός ισορροπίας όλα τα συστήματα πολιτικής προστασίας και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, όπως τα ξέραμε μέχρι σήμερα.

Απέναντι σε τέτοιες συνθήκες η δράση της Πολιτείας έχει γίνει σαφές ότι θα πρέπει να διαφοροποιηθεί, να επανασχεδιαστεί και φυσικά να ενταθεί σε όλα τα επίπεδα τόσο στα ποσοτικά όσο και στα ποιοτικά της χαρακτηριστικά. Κομβικό σημείο είναι χωρίς αμφιβολία η ένταξη σε έναν ενιαίο σχεδιασμό πρόληψης και αντίδρασης πολλών περισσότερων παραγόντων και οργάνων του κεντρικού κράτους και τις Αυτοδιοίκησης από όσα συνεργάζονταν μέχρι σήμερα.

Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε είναι η διεύρυνση τόσο των περιοχών που ανήκουν στις ζώνες υψηλού κινδύνου, όσο και οι αλλαγές στον τρόπο εκδήλωση των φαινομένων που αντιμετωπίζουμε. Για παράδειγμα, αν παρατηρήσει κανείς την εκδήλωση πυρκαγιών τα τελευταία χρόνια πάνω στον χάρτη θα διαπιστώσει ότι η ζώνη πυρκαγιών έχει διευρυνθεί σημαντικά προς τα βόρεια τμήματα της χώρας. Περιοχές της Μακεδονίας, της Ηπείρου και της Θράκης στις οποίες τα προηγούμενα χρόνια οι πυρκαγιές ήταν σποραδικό φαινόμενο τώρα πια λόγω των νέων κλιματολογικών συνθηκών έχουν μπει στον χάρτη των συχνών απειλών.

Την ίδια στιγμή έχουμε ποιοτικές μεταβολές στα ίδια τα φαινόμενα και τα χαρακτηριστικά με τα οποία εκδηλώνονται. Η ένταση τόσο στις πυρκαγιές όσο και στις πλημμύρες είναι πλέον έξω από τα δεδομένα των προηγούμενων ετών ενώ έχει καταγραφεί και το γεγονός των ασύμμετρων τοπικών εκδηλώσεων με πρωτοφανείς π.χ. ποσότητες βροχόπτωσης συγκεντρωμένες σε ένα σημείο.

Απέναντι σε όλα αυτά, η κοινή ευρωπαϊκή εμπειρία των χωρών του νότου Ιταλίας, Ισπανίας, Γαλλίας και Πορτογαλίας αλλά και των χωρών των Βαλκανίων έχει αναδείξει νέες στρατηγικές και νέα εργαλεία. Θα επανέλθω στην ανταλλαγή και τις συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο αφού όμως πρώτα αναφερθώ στους άλλους τομείς προετοιμασίας για το 2025 που αφορούν τη χώρα μας. Η νέα αυτή πραγματικότητα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με ένα παραδοσιακό επιχειρησιακό μοντέλο Πολιτικής Προστασίας που στηριζόταν έως πρόσφατα στην αντίδραση: Σε

ένα οργανωτικό μοντέλο, δηλαδή, που απλώς περιμένει να συμβεί το κακό και στη συνέχεια κινητοποιεί τις όποιες δυνάμεις, προσπαθώντας απλώς να περιορίσει τις συνέπειες. Υπάρχει επιτακτική ανάγκη να περάσουμε από ένα «μονοδιάστατο κράτος» σε ένα πολυεπίπεδο σύστημα οργάνωσης

Οι βασικοί άξονες πάνω στους οποίους χτίζεται η φετινή προσπάθεια του αρμόδιου Υπουργείου και των επιμέρους φορέων της Πολιτικής Προστασίας είναι οι κάτωθι:

- Υποδομές και ενίσχυση σε μέσα
- Ενίσχυση σε προσωπικό
- Συνεργασία με Τοπική Αυτοδιοίκηση, ειδικούς φορείς και Ε.Ε.
- Συνεργασία με πολίτες και σε θέματα ατομικής ευθύνης

Βλέποντάς τους έναν προς έναν:

Από το 2022 και στο πλαίσιο του τριετούς σχεδιασμού που εκπόνησε η κυβέρνηση, υλοποιούνται ήδη εκτεταμένα έργα διάνοξης αντιπυρικών ζωνών και παρεμβάσεων στο οδικό δίκτυο δασικών και δυσπρόσιτων περιοχών. Επιπλέον γίνονται με σαφή προγραμματισμό και με την επιβαλλόμενη επιμέλεια συνεχείς καθαρισμοί περιοχών και επικίνδυνων σημείων για την πρόληψη εκδήλωσης φαινομένων πυρκαγιών. Σε αυτό το σημείο είναι κρίσιμη η ενεργοποίηση και λοιπών φορέων ώστε μέσα από τη συνεργασία τους να προχωρήσουν άμεσα οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας. Τα παραδείγματα που μας έχει δώσει και ο ίδιος ο αρμόδιος Υπουργός είναι χαρακτηριστικά, και αφορούν μνημόνια συνεργασίας με φορείς όπως ο ΑΔΜΗΕ ο ΔΕΔΔΗΕ αλλά και το Υπουργείο Πολιτισμού για παρεμβάσεις σε σημεία αρμοδιότητάς τους. Και είναι αλήθεια ότι η ασφάλεια στα δίκτυα διανομής είναι κρίσιμης σημασίας συνολικά για την αποφυγή εκδήλωσης πυρκαγιών ενώ από την άλλη, οι αρχαιολογικοί χώροι είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι κατά τους θερινούς μήνες όταν δέχονται και πλήθη επισκεπτών. Επομένως πολύ σωστά θέτουμε σε προτεραιότητα τη συνεργασία σε αυτά τα δύο επίπεδα.

Σε ό,τι έχει να κάνει με την ενίσχυση σε μέσα για τη φετινή χρονιά υπάρχουν σημαντικές προσθήκες. Πέραν της αύξησης των εναέριων μέσων κατάσβεσης και την ενίσχυση σε οχήματα, το κλειδί εδώ είναι η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και ένα πολύ καλό παράδειγμα είναι η χρήση π.χ. drones. Μπορούν και κάνουν 24ωρη επιτήρηση, καλύπτοντας σημεία στα οποία δεν υπάρχει καμία πρόσβαση οχημάτων ή ανθρώπων, δίνοντας έγκαιρη ειδοποίηση για την έναρξη πυρκαγιών. Ο προγραμματισμός του Υπουργείου περιλαμβάνει για φέτος της χρήση δεκάδων drones και ακόμα περισσότερα προγραμματίζονται μέσω του προγράμματος Αιγίς για το 2026. Σε ό,τι έχει να κάνει με το προσωπικό, το 2025 όπως αναφέρει και ο Υπουργός το σύνολο των ανδρών και γυναικών που θα δώσουν τη φετινή μάχη βρίσκεται σε ιστορικό υψηλό, αθροίζοντας το μόνιμο προσωπικό,

δασοπυροσβέστες, πυροσβέστες πενταετούς υποχρέωσης και εποχικούς πυροσβέστες, χωρίς να υπολογίζουμε και τους εθελοντές.

Το τελευταίο σημείο στο οποίο θα ήθελα να κάνω αναφορά, είναι η συνεργασία τόσο με τις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες όσο και με την Τοπική Αυτοδιοίκηση εδώ στο εσωτερικό και τελικά με τους πολίτες τους ίδιους. Σε ό,τι έχει να κάνει με τη διευρωπαϊκή συνεργασία υπάρχει σαφής και προκαθορισμένος προγραμματισμός σε υλοποίηση κοινά εκπονημένων σχεδίων. Πρόκειται για το πρόγραμμα Repositioning για το οποίο έχουν γίνει αναφορές από τον κ. Υπουργό στις εργασίες της Επιτροπής. Προβλέπει την προληπτική μεταφορά και εγκατάσταση μονάδων από άλλες χώρες στην Ελλάδα στη βάση του υπολογισμού επικινδυνότητας σε κάθε χώρα ανά εποχή.

Η τελευταία μου αναφορά θα είναι οι πολίτες και η Τοπική Αυτοδιοίκηση η οποία πλέον, σε αυτή τη νέα εποχή επαυξημένων κινδύνων έχει έναν εντελώς νέο ρόλο να παίξει για την προστασία των πολιτών. Μέσα από τα Τοπικά Σχέδια Αντιμετώπισης Κινδύνων οι τοπικοί φορείς αναλαμβάνουν και οργανώνουν ένα μεγάλο μέρος της προστασίας ζώων, περιουσιών και φύσης στις περιοχές αρμοδιότητάς τους. Εδώ απαιτούνται περισσότεροι πόροι προς τους ΟΤΑ ώστε να μπορούν να εκπληρώσουν τον νέο τους ρόλο και αυτό γίνεται σταδιακά. Είμαι σίγουρος ότι ο ρυθμός αυτών των ενισχύσεων σε πόρους θα ενταθεί όσο βελτιώνονται και οι οικονομικοί δείκτες, αυτή είναι η κυβερνητική επιλογή. Οι πολίτες πλέον εμπλέκονται και οι ίδιοι στη λήψη των προληπτικών μέτρων με χαρακτηριστικότερο όλων το μέτρο τον καθαρισμό οικοπέδων ώστε να μην γίνονται εστίες ανάφλεξης ή μεταφοράς πυρκαγιών ειδικά κοντά και μέσα σε κατοικημένες περιοχές. Η ανταπόκριση των συμπολιτών μας είναι ικανοποιητική, μπορούμε όμως όλοι μας να κάνουμε ακόμα περισσότερα.

Από όλα όσα ανωτέρω εκτέθηκαν προκύπτει ότι η Πολιτική Προστασία έχει πλέον καταστεί μια από τις σημαντικότερες αποστολές του σύγχρονου κράτους απέναντι στο φαινόμενο της κλιματικής κρίσης. Μπορεί σήμερα να μιλήσαμε για το 2025 αλλά επί της ουσίας όλοι εδώ σε αυτή την επιτροπή έχουμε αντιληφθεί ότι μιλάμε όχι μόνο για το σήμερα, αλλά μιλάμε για μια νέα πραγματικότητα απειλών και προκλήσεων η οποία θα μας συνοδεύει για το προβλεπτό μέλλον. Όποια και να είναι η κυβέρνηση σε πέντε ή δέκα χρόνια από τώρα, η επιτυχία της εξαρτάται από τη δουλειά που κάνουμε εμείς ήδη τώρα. Γι' αυτό και δεν έχει κανένα νόημα η ψευδαίσθηση ότι εδώ, στο ζήτημα της Πολιτικής Προστασίας χωράει κομματικός ή άλλου είδους ανταγωνισμός. Όλοι θα τα βρούμε όλα, ίδια και απaráλλακτα μπροστά μας. Η μόνη λύση είναι η παραγωγική συνεργασία, η εγρήγορση και η ανάληψη της ευθύνης, προσωπικής, υπηρεσιακής και θεσμικής που αντιστοιχεί στον κάθε ένα και την κάθε μία.

Εισήγηση κ. Αθ. Σταυρόπουλου, Μέλους της Επιτροπής

Εισαγωγή

Η κλιματική κρίση αποτελεί πλέον μια παρούσα πραγματικότητα, που επηρεάζει την ασφάλεια, την οικονομία και την καθημερινότητα των πολιτών. Η Ελλάδα, λόγω της γεωμορφολογίας και της βιοποικιλότητάς της, εκτίθεται ιδιαίτερα σε δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες και ακραία καιρικά φαινόμενα.

Η Πολιτεία, σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τις Ένοπλες Δυνάμεις, τα Σώματα Ασφαλείας, την επιστημονική κοινότητα και τους ίδιους τους πολίτες, αναπτύσσει ολοκληρωμένες πολιτικές πρόληψης και αντιμετώπισης. Η αντιπυρική περίοδος του 2025 βρήκε τη χώρα καλύτερα προετοιμασμένη, με ενισχυμένα μέσα, προσωπικό και θεσμικές παρεμβάσεις, αλλά και ενώπιον νέων προκλήσεων.

Η συστηματική προετοιμασία απέναντι στις φυσικές καταστροφές δεν είναι μόνο ζήτημα τεχνικού σχεδιασμού ή επαρκούς εξοπλισμού, αλλά κυρίως δείκτης πολιτικής ωριμότητας και θεσμικής υπευθυνότητας. Η αποτελεσματική πολιτική προστασία απαιτεί τη διαρκή καλλιέργεια μιας εθνικής στρατηγικής ανθεκτικότητας, όπου το κράτος, η Αυτοδιοίκηση, οι επιστημονικοί φορείς και η κοινωνία των πολιτών συνεργάζονται έχοντας ένα όραμα: τη διασφάλιση της ανθρώπινης ζωής και τη θωράκιση του φυσικού και παραγωγικού μας κεφαλαίου από τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης.

1. Νέα δεδομένα της κλιματικής κρίσης

Όπως παρουσιάστηκε στη συνεδρίαση των Επιτροπών, οι κυριότερες μεταβολές που επηρεάζουν τον σχεδιασμό είναι:

- Διεύρυνση της αντιπυρικής περιόδου, πέραν των τυπικών έξι μηνών.
- Αύξηση συχνότητας και έντασης πυρκαγιών, με πολλαπλά μέτωπα.
- Ταχύτερη και απρόβλεπτη διάδοση, λόγω υψηλών θερμοκρασιών και ανέμων.
- Μετατόπιση ζωνών κινδύνου, ακόμη και σε περιοχές που θεωρούνταν ασφαλείς.
- Επαναλαμβανόμενα επεισόδια στα ίδια οικοσυστήματα, με αποδυνάμωση της φυσικής ανθεκτικότητας.

2. Στρατηγικές πρόληψης

Η πρόληψη αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής προστασίας και όχι μόνο. Για το 2025 υλοποιούνται:

- Πρόγραμμα ANTINERO (210 εκ. €, εκ των οποίων 153 εκ. ήδη σε έργα) για

- καθαρισμούς, αντιπυρικές ζώνες και δασικούς δρόμους.
- 40 εκ. € προς τους Δήμους αποκλειστικά για δράσεις Πολιτικής Προστασίας (διπλάσια από το 2023).
  - Συνεργασίες με ΔΕΔΔΗΕ και ΑΔΜΗΕ για καθαρισμούς κατά μήκος των δικτύων.
  - Μνημόνιο συνεργασίας με το Υπουργείο Πολιτισμού για θωράκιση αρχαιολογικών χώρων.
  - Αναθεώρηση του απαρχαιωμένου Π.Δ. 575/1980 με σκοπό την επικαιροποίηση των χαρτών κινδύνου.

3. Επιχειρησιακή ικανότητα

Η χώρα διαθέτει για το 2025:

- 18.000 πυροσβέστες (μόνιμοι, πενταετούς θητείας, 2.500 εποχικοί).
- 4.912 εθελοντές πυροσβέστες και 5.700 εθελοντές Πολιτικής Προστασίας.
- 80–85 εναέρια μέσα, εκ των οποίων 49 μισθωμένα.
- 20 μονάδες δασοκομάντο για ταχεία επέμβαση.
- 82 drones επιτήρησης και 100 νέα μέσω του «ΑΙΓΙΣ».
- Διεθνή συνδρομή 294 πυροσβεστών από 5 χώρες, μέσω του προγράμματος Prepositioning.

4. Νέο επιχειρησιακό δόγμα

Η λογική είναι η άμεση και μαζική κινητοποίηση:

- Προ-ανάπτυξη δυνάμεων σε περιοχές υψηλού κινδύνου.
- Εναέριες περιπολίες με έμφορτα μέσα.
- Συντονισμός με Περιφέρειες και Δήμους, που γνωρίζουν το τοπικό έδαφος και εκδίδουν εντολές εκκένωσης.
- Ενεργή εμπλοκή των Δασικών Υπηρεσιών, των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας.

5. Αντιμετώπιση θεομηνιών

Η εθνική στρατηγική για το 2025 καλύπτει το σύνολο των φυσικών καταστροφών, πέραν των δασικών πυρκαγιών, δίνοντας έμφαση και στις θεομηνίες (πλημμύρες, χιονοπτώσεις, σεισμοί). Κύρια σημεία:

- Υλοποίηση του προγράμματος ANTINERO, με έργα καθαρισμού ρεμάτων, αντιπλημμυρικές παρεμβάσεις και δημιουργία ζωνών προστασίας.
- Έγκαιρη κινητοποίηση του κρατικού μηχανισμού, από το φθινόπωρο, για καλύτερη προετοιμασία έναντι χειμερινών κινδύνων.
- Στενή συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση για εκπόνηση ειδικών τοπικών σχεδίων αντιμετώπισης κινδύνων (πλημμύρες, σεισμοί, χιονοπτώσεις).
- Ενεργή συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας σε επιχειρήσεις διάσωσης, εκκενώσεων και αποκατάστασης κρίσιμων υποδομών.

6. Ο ρόλος των πολιτών και των τοπικών κοινωνιών

Η προστασία δεν είναι μόνο κρατική υπόθεση.

Απαιτείται:

- Συμμόρφωση με την υποχρέωση καθαρισμού οικοπέδων έως 15 Ιουνίου.
- Αποφυγή επικίνδυνων πρακτικών (π.χ. καύση υπολειμμάτων).
- Ενίσχυση εθελοντισμού και συμμετοχή σε τοπικά σχέδια δράσης.

7. Ιδιαίτερη διάσταση για τα Γρεβενά

Η Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών, με το έντονο δασικό απόθεμα και τις ορεινές περιοχές, απαιτεί στοχευμένες ενέργειες:

- Ενίσχυση των τοπικών κλιμακίων Πυροσβεστικής με προσωπικό και εξοπλισμό.
- Δημιουργία και συντήρηση αντιπυρικών ζωνών, ειδικά στον Εθνικό Δρυμό Πίνδου.
- Συστηματική συνεργασία με εθελοντικές ομάδες και ενημερωτικές καμπάνιες.
- Σύνδεση τοπικών σχεδίων με τα Περιφερειακά Κέντρα Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας.

Πρόσφατες παρεμβάσεις για τα Γρεβενά

Στο πλαίσιο του πρόσφατου νομοθετικού έργου, τα Γρεβενά ενισχύθηκαν με:

- Δύο νέα πυροσβεστικά οχήματα 4x4, τρία ελαφρά ATV, μέσα ατομικής προστασίας και drone.
- Μετεγκατάσταση και ανέγερση νέου κτηρίου Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, με αίθουσες εκπαίδευσης και πράσινες υποδομές.

Συμπεράσματα

Η συνολική εικόνα που διαμορφώνεται για το 2025 καταδεικνύει ότι η χώρα μας εισέρχεται σε μια νέα εποχή πολιτικής προστασίας, όπου η πρόληψη και η ανθεκτικότητα αποτελούν την πρώτη γραμμή άμυνας απέναντι στην κλιματική κρίση. Η ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, η αξιοποίηση της τεχνολογίας, η αναβάθμιση των επιχειρησιακών μέσων και η ουσιαστική στήριξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνθέτουν ένα πλαίσιο πιο ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό, σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Παράλληλα, η ενεργή συμμετοχή των πολιτών, η ανάδειξη του εθελοντισμού και η συνεργασία όλων των επιπέδων διακυβέρνησης διαμορφώνουν μια νέα κουλτούρα συλλογικής ευθύνης και ετοιμότητας.

Ωστόσο, οι προκλήσεις παραμένουν υψηλές, καθώς τα ακραία φαινόμενα τείνουν να γίνουν ο κανόνας και όχι η εξαίρεση. Για τον λόγο αυτόν, η συνεχής παρακολούθηση, η προσαρμογή των πολιτικών στις εξελισσόμενες συνθήκες και η επένδυση σε καινοτόμες λύσεις είναι απαραίτητα στοιχεία, ώστε η Ελλάδα να μπορεί προστατεύει με αποτελεσματικότητα το φυσικό της περιβάλλον, τις υποδομές και πάνω από όλα την ανθρώπινη ζωή.

Προτάσεις για το μέλλον

Για το μέλλον, καθίσταται αναγκαία η θεσμοθέτηση Περιφερειακών Παρατηρητηρίων Κλιματικής Κρίσης, τα οποία θα συμβάλουν στην τοπική ανάλυση κινδύνου και στην έγκαιρη ειδοποίηση, η περαιτέρω ανάπτυξη των Δασοκομάντος με μόνιμη παρουσία στη Δυτική Μακεδονία, καθώς και η εκπόνηση ενός εθνικού σχεδίου ασκήσεων προσομοίωσης καταστροφών, με τη συμμετοχή των Περιφερειών και των Δήμων. Παράλληλα, απαιτείται η ενίσχυση της εκπαίδευσης των πολιτών μέσα από σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία, η αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις υποδομές πολιτικής προστασίας, ώστε να εξασφαλίζεται ενεργειακή αυτονομία, αλλά και η στενή συνεργασία με τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα της χώρας, για την ανάπτυξη καινοτόμων μέσων και τεχνικών πρόληψης και καταστολής. Μέσα από αυτές τις παρεμβάσεις, η Ελλάδα μπορεί να διαμορφώσει ένα σταθερό και μακρόπνοο πλαίσιο ανθεκτικότητας, απέναντι στις ολοένα και πιο απαιτητικές προκλήσεις της κλιματικής κρίσης.

Εισήγηση κ. Κ. Μπούμπα, Μέλους της Επιτροπής

- Έμφαση στην πρόληψη αντί της καταστολής, με έγκαιρο καθαρισμό δασών και οικοπέδων.
- Αγαστή **συνεργασία Πυροσβεστικής με τη Δασική υπηρεσία**
- Εφαρμογή του **σχεδίου Γιόκαν Γκέοργκ Γκολντάμερ**.
- Πολύ σημαντική **η Έκθεση** του πρώην Αντιστράτηγου της Πυροσβεστικής και Ειδικού σε Έρευνα Ερευνητή και Δικαστικού, κ. **Γκουρμπάτση**.
- Εκμετάλλευση **Δασοκομάντων**.
- Δημιουργία **ομάδων ενημέρωσης πολιτών** για μέτρα αυτοπροστασίας και πρόληψης πυρκαγιών. **Εκπαίδευση των πολιτών** για να ξέρει ο καθένας τι πρέπει να κάνει σε περίπτωση που θα αντιληφθεί μια πυρκαγιά, πώς πρέπει να κινηθεί μέχρι να έρθουν οι πυροσβεστικές δυνάμεις.
- Ειδικά **σεμινάρια για την επικοινωνία**, σε ό,τι αφορά τους μελισσοκόμους.
- Ανάγκη να χαραχθούν τα **τουριστικά μονοπάτια**.
- **Μελέτες όπως του κ. Πρίφτη για τα είδη δένδρων** στις αναδασώσεις.
- Αναγκαία **μια καλύτερη διαχείριση δασών** πριν να ξεκινήσει η αντιπυρική περίοδος, δηλαδή, παρατηρητήρια, θερμικές κάμερες, τμήμα ορεινών διαδρομών, τουριστικά μονοπάτια.
- Συνεργασία με αγροτικούς συλλόγους και αξιοποίηση τοπικής γνώσης για επικίνδυνες περιοχές.
- Διατήρηση και αξιοποίηση εθελοντών με παροχή κινήτρων.
- Απλοποίηση διαδικασιών για την άμεση προμήθεια εξοπλισμού και μέσων.
- Ενίσχυση τοπικών κοινωνιών με εκπαίδευση και πόρους για άμεση επέμβαση.
- Αναγκαία μία **Ανεξάρτητη Αρχή Καταπολέμησης, Πρόληψης και Κατάσβεσης Πυρκαγιών**.

Το ζήτημα δεν αφορά απλώς την προστασία των δασών μας, αλλά την ίδια την ασφάλεια και την καθημερινότητα των συμπολιτών μας: την **αντιπυρική προστασία**.

Στον νομό Σερρών, τα προβλήματα είναι αποκαλυπτικά:

- Στην περιοχή του **Κουλά**, οι κάτοικοι έφτασαν μέχρι τον Εισαγγελέα για να διαμαρτυρηθούν, διότι δεν υπήρχε ούτε ένας λειτουργικός κρουσός, ενώ τα

ξερόχορτα και τα σκουπίδια παρέμεναν μήνες ακαθάριστα. Παρά τις εξαγγελίες για έργα, δεν είδαν ποτέ συνεργεία.

- Στο **Όρος Όρβηλος**, τον Ιούλιο του 2024, η φωτιά έκαιγε επί **29 ημέρες**. Ο Δικηγορικός Σύλλογος Σερρών κατέθεσε μηνυτήρια αναφορά για την καθυστέρηση της επέμβασης. Αυτό δεν είναι μια απλή δυσλειτουργία, είναι κίνδυνος για τον άνθρωπο, το περιβάλλον και την τοπική οικονομία.
- Και τέλος, ακόμη και όταν γίνονται βήματα, όπως οι **καθαρισμοί οικοπέδων** τον φετινό Αύγουστο, το βάρος πέφτει σχεδόν αποκλειστικά στους πολίτες. Με αυστηρά πρόστιμα και συστάσεις, χωρίς επαρκή υποστήριξη και καθοδήγηση. Οι συμπολίτες μας νιώθουν ότι η Πολιτεία τους τιμωρεί αντί να τους προστατεύει.
- Αυτά δεν είναι μεμονωμένα περιστατικά. Αποτελούν ενδείξεις ενός συστήματος που εξακολουθεί να επενδύει περισσότερο στην **καταστολή**, παρά στην **πρόληψη**. Και η πρόληψη είναι πάντα πιο αποτελεσματική και πιο οικονομική.

Ως βουλευτής Σερρών, ζητώ:

- ✓ **Αύξηση χρηματοδότησης στην πρόληψη** να μην παραμείνει στο 12% των αναγκών, όπως δείχνουν οι εκθέσεις Οργανισμών.
- ✓ **Διαφάνεια και συμμετοχή των πολιτών**, κάθε Δήμος να δημοσιοποιεί ηλεκτρονικά τα έργα καθαρισμού και τις παρεμβάσεις που πραγματοποιεί, ώστε να γνωρίζουμε πού έχουν γίνει δράσεις και πού υπάρχουν κενά.
- ✓ **Ενίσχυση τοπικών υποδομών**, με κρουούς, δεξαμενές, αντιπυρικές ζώνες, αλλά και καλύτερο εξοπλισμό για τις τοπικές εθελοντικές ομάδες.
- ✓ **Εκπαίδευση και ενημέρωση**, όχι μόνο προειδοποιήσεις και πρόστιμα, αλλά και προγράμματα ευαισθητοποίησης, ώστε οι πολίτες να συμμετέχουν ενεργά στην πρόληψη.
- ✓ **Σχέδιο ειδικά για περιοχές υψηλού κινδύνου**, όπως ο Κουλάς και το Μενίκιο, όπου η γειτνίαση δάσους και οικισμών καθιστά τις παρεμβάσεις ακόμη πιο κρίσιμες.

Κλείνω με μια φράση που μου είπε κάτοικος στο Λευκώνα: «Δεν μας νοιάζει μόνο αν θα έρθουν τα αεροπλάνα όταν καούμε· μας νοιάζει να μη φτάσουμε ποτέ σε εκείνο το σημείο».

Αυτό ακριβώς είναι το καθήκον μας: να σταθούμε δίπλα στους πολίτες **πριν** ξεσπάσει η φωτιά, όχι μόνο μετά.

6. «Η συμβολή των περιφερειακών Πανεπιστημίων στην ακαδημαϊκή, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των Περιφερειών»

Εισηγητές: Παναγής Καππάτος και Περικλής Μαντάς, Μέλη της Επιτροπής

Εισήγηση κ. Π. Καππάτου, Μέλους της Επιτροπής

Εισαγωγή

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών της Βουλής των Ελλήνων συνεδρίασε με αντικείμενο τη διερεύνηση και αποτίμηση του ρόλου των περιφερειακών Πανεπιστημίων στην ανάπτυξη των περιοχών όπου εδρεύουν. Πρόκειται για την πρώτη συνεδρίαση, από τη Μεταπολίτευση έως σήμερα, που αφιερώνεται αποκλειστικά στη μελέτη της συμβολής των ανώτατων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

Η συνεδρίαση αποτέλεσε μια σημαντική πρωτοβουλία για τη διασύνδεση του κόσμου της γνώσης με τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών. Αναδείχθηκε ο πολύπλευρος ρόλος των Πανεπιστημίων, όχι μόνο ως θεσμών παραγωγής γνώσης και έρευνας, αλλά και ως πυλώνων κοινωνικής συνοχής, οικονομικής δραστηριότητας και πολιτιστικής ζωής. Παράλληλα, τέθηκαν κρίσιμα ζητήματα που αφορούν τις υποδομές, τη φοιτητική μέριμνα, την καινοτομία, τη συνεργασία με τις τοπικές επιχειρήσεις και την ανάγκη χάραξης εθνικής στρατηγικής για τα περιφερειακά ΑΕΙ.

Η παρουσία Πρυτάνεων και Αντιπρυτάνεων από τα περισσότερα ιδρύματα της χώρας προσέφερε μια σφαιρική εικόνα. Οι τοποθετήσεις τους ανέδειξαν τις προκλήσεις, αλλά και τις μεγάλες δυνατότητες που έχουν τα περιφερειακά Πανεπιστήμια να αποτελέσουν μοχλό ανάπτυξης, υπό την προϋπόθεση ότι θα υποστηριχθούν με στοχευμένες πολιτικές και πόρους.

Η συμβολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Η εισήγηση του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, κ. Χαράλαμπου Μπιλλίνη, έθεσε στο επίκεντρο την ιστορική πορεία και τη σημερινή δυναμική του ιδρύματος, το οποίο έχει εξελιχθεί σε τρίτο μεγαλύτερο Πανεπιστήμιο της χώρας με 8 σχολές, 35 τμήματα και περισσότερους από 40.000 φοιτητές.

Ο Πρύτανης υπογράμμισε ότι το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας δεν περιορίζεται σε έναν μονοδιάστατο ρόλο οικονομικής τόνωσης μέσω της παρουσίας φοιτητών και προσωπικού, αλλά λειτουργεί ως **πολυδιάστατος μηχανισμός ανάπτυξης**.

Επισήμανε ότι για χρόνια τα περιφερειακά ΑΕΙ αντιμετωπίζονταν ως «αιμοδότες» της τοπικής οικονομίας, παραγνωρίζοντας τη συμβολή τους στην παραγωγή και διάχυση γνώσης, στην καινοτομία και στον πολιτισμό.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσίασε συγκεκριμένα παραδείγματα εξωστρέφειας και συνεργασιών του Πανεπιστημίου:

- Έγκριση διεθνών μεταπτυχιακών σε συνεργασία με κορυφαία πανεπιστήμια, όπως το Columbia, το Georgetown και το McGill.
- Προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης των κτιριακών υποδομών, με στόχο την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- Δημιουργία νέων φοιτητικών εστιών μέσω ΣΔΙΤ σε Βόλο και Λαμία.
- Συνεργασίες με περιφερειακούς φορείς και επιχειρήσεις, όπως η Αγροδιατροφική Σύμπραξη Θεσσαλίας.
- Δημιουργία Μονάδας Καινοτομίας και Κέντρου Επιχειρηματικότητας με βάση τον νόμο 4957/2022.

Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε στη σημασία της συνεργασίας όλων των εμπλεκομένων, (κράτους, πανεπιστημίου, τοπικής αυτοδιοίκησης, κοινωνίας και ιδιωτικού τομέα), ώστε να διαμορφωθεί ένας **ολιστικός οδικός χάρτης** για την ανάπτυξη της Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας.

Η περίπτωση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας καταδεικνύει πώς ένα ίδρυμα που ξεκίνησε μικρό, μερικές δεκαετίες πριν, μπορεί να εξελιχθεί σε **κρίσιμο πυλώνα περιφερειακής ανάπτυξης**, αρκεί να διαθέτει όραμα, εξωστρέφεια και συνέργειες.

Η συμβολή του Πανεπιστημίου Πατρών

Ο Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Πατρών, κ. Γεώργιος Παναγιωτόπουλος, ανέδειξε με τη σειρά του τον πολυδιάστατο ρόλο που καλούνται να επιτελέσουν τα περιφερειακά πανεπιστήμια. Όπως τόνισε, τα ιδρύματα αυτά, δεν είναι μόνο χώροι διδασκαλίας και έρευνας, αλλά **κοινωνικοί πυλώνες, πολιτιστικά εργαστήρια και ερευνητικοί φορείς** που μπορούν να μετατραπούν σε πραγματικούς **επιταχυντές περιφερειακής ανάπτυξης**.

Ο κ. Παναγιωτόπουλος τοποθέτησε τη συζήτηση μέσα σε ένα **νέο περιβάλλον προκλήσεων**, το οποίο χαρακτηρίζεται από:

- **Δημογραφικό πρόβλημα**, με μείωση γεννήσεων και γήρανση πληθυσμού.
- **Θεσμοθέτηση μη κρατικών πανεπιστημίων**, γεγονός που εισάγει νέες

συνθήκες ανταγωνισμού, ιδίως για τα περιφερειακά ιδρύματα, καθώς ελλοχεύει ο κίνδυνος διαρροής φοιτητών.

- **Ανάγκη αναδιάρθρωσης του ακαδημαϊκού χάρτη**, ώστε να αποφευχθούν επικαλύψεις γνωστικών αντικειμένων και να ενισχυθεί η βιωσιμότητα των τμημάτων.
- **Ανισότητες στις υποδομές και στη φοιτητική μέριμνα**, που καθιστούν τα περιφερειακά ΑΕΙ λιγότερο ελκυστικά.
- **Ψηφιακό μετασχηματισμό**, ο οποίος καθυστερεί λόγω έλλειψης ενιαίων συστημάτων και πόρων.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το Πανεπιστήμιο Πατρών κατέθεσε ένα **σύνολο προτάσεων** που μπορούν να αποτελέσουν οδηγό πολιτικής:

1. **Δημιουργία Πανεπιστημιακών Περιφερειών Γνώσης**: περιφερειακά οικοσυστήματα καινοτομίας με θεσμική και οικονομική στήριξη από το κράτος, όπου τα πανεπιστήμια θα λειτουργούν ως στρατηγικοί κόμβοι.
2. **Ίδρυση Παρατηρητηρίων Περιφερειακής Ανάπτυξης** υπό την επιστημονική ευθύνη των ΑΕΙ, τα οποία θα τεκμηριώνουν δεδομένα (δημογραφία, απασχόληση, κοινωνικές ανισότητες, περιβάλλον) και θα παρέχουν εργαλεία χάραξης πολιτικής.
3. **Τοπικά Προγράμματα Αντιστροφής του brain drain**, μέσω υποτροφιών επιστροφής νέων ερευνητών, πρακτικής άσκησης σε τοπικές επιχειρήσεις και ενίσχυσης τοπικών clusters καινοτομίας.
4. **Θεσμοθέτηση «Voucher Μάθησης»** για ενήλικες κατοίκους της περιφέρειας, με δυνατότητα εξαργύρωσης σε προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης που προσφέρουν τα ΑΕΙ.
5. **Μετάβαση σε Πράσινα Campus**, που θα αποτελούν πρότυπα βιώσιμης λειτουργίας, με κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία.
6. **Δημιουργία Θερινών Σχολείων Γνώσης** και φιλοξενία μεγάλων συνεδρίων, με σκοπό να ενισχυθεί η παρουσία του πανεπιστημίου σε κωμοπόλεις και χωριά της περιφέρειας.

Ιδιαίτερα σημαντική ήταν και η **πρόταση του Πανεπιστημίου Πατρών** για τη διοργάνωση **πανελλαδικής συνάντησης**, με αντικείμενο το μέλλον των περιφερειακών πανεπιστημίων, την οποία προτίθεται να φιλοξενήσει στις εγκαταστάσεις του. Στόχος θα είναι η διαμόρφωση μιας **«Λευκής Βίβλου»**, που θα λειτουργεί ως στρατηγικό εργαλείο πολιτικής και συνεργασίας μεταξύ

πανεπιστημίων, περιφερειών, παραγωγικών φορέων και κεντρικής Κυβέρνησης.

Η τοποθέτηση του Αντιπρύτανη κ Γεωργίου Παναγιωτόπουλου ανέδειξε τον δρόμο για μια **νέα θεσμική προσέγγιση**, όπου τα πανεπιστήμια δεν αντιμετωπίζονται ως «δορυφόροι» του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, αλλά ως **θεσμοί με στρατηγικό ρόλο στην περιφερειακή ανάπτυξη**.

Η συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Ο Πρύτανης κ .Θεόδωρος Θεοδουλίδης ανέδειξε την ιδιαιτερότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, η οποία βρίσκεται σε καθεστώς **μετάβασης από το λιγνιτικό στο νέο παραγωγικό μοντέλο**. Η απολιγνιτοποίηση δεν είναι απλώς μια ενεργειακή αλλαγή, αλλά ένας συνολικός κοινωνικός και οικονομικός μετασχηματισμός, που απαιτεί νέες αναπτυξιακές στρατηγικές.

Σε αυτό το πλαίσιο, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας λειτουργεί ως **φορέας μετριασμού των κοινωνικοοικονομικών συνεπειών** της μετάβασης, προσφέροντας εναλλακτικές διεξόδους μέσω της έρευνας, της καινοτομίας και της ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδουλίδης εντόπισε τέσσερις βασικούς τρόπους, με τους οποίους τα πανεπιστήμια συνεισφέρουν στην περιφερειακή ανάπτυξη:

1. **Προώθηση έρευνας και καινοτομίας** με αναφορά στην τοπική οικονομία.
2. **Συνεργασία με τοπικές επιχειρήσεις και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας**.
3. **Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού** με σύγχρονα προγράμματα σπουδών.
4. **Συμβολή στην κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα**.

Με συγκεκριμένα στοιχεία, ο κύριος Πρύτανης ανέφερε ότι μόνο από την παρουσία των 14.000 προπτυχιακών φοιτητών εκτιμάται ετήσια εισροή περίπου **70 εκατομμυρίων ευρώ** στην τοπική οικονομία. Το πανεπιστήμιο διαθέτει επίσης 38 μεταπτυχιακά προγράμματα, 4.000 μεταπτυχιακούς φοιτητές και 500 υποψήφιους διδάκτορες, γεγονός που το καθιστά σημαντικό παραγωγό ανθρώπινου κεφαλαίου.

Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στη συμμετοχή του ιδρύματος σε **εμβληματικά έργα της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης**, όπως το **Τεχνολογικό Πάρκο** και το **Πράσινο Κέντρο Δεδομένων**. Το Πανεπιστήμιο λειτουργεί ως στρατηγικός εταίρος για τις επιχειρήσεις που επενδύουν στην περιοχή, προσφέροντας τεχνογνωσία και εξειδικευμένο προσωπικό.

Στην ακαδημαϊκή διάσταση, αναπτύσσονται προγράμματα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς, όπως μεταπτυχιακά για το υδρογόνο ή για σύγχρονα συστήματα διανομής ενέργειας, σε συνεργασία με τον ΔΕΔΔΗΕ. Παράλληλα, σχεδιάζονται προγράμματα Δια Βίου Μάθησης σε τομείς όπως η ηλεκτροκίνηση και η αποθήκευση ενέργειας, ώστε να ενισχυθεί η **κουλτούρα μετάβασης** στην τοπική κοινωνία.

Ο κύριος Πρύτανης επισήμανε τα παρακάτω προβλήματα:

- Υστέρηση σε υποδομές και φοιτητική εμπειρία σε σχέση με τα ευρωπαϊκά δεδομένα.
- Ελλείψεις διοικητικού και τεχνικού προσωπικού.
- Δυσκολίες προσέλκυσης φοιτητών λόγω γεωγραφικών κριτηρίων και αδυναμιών στο σύστημα κατανομής εισακτέων.

Καταληκτικά, ο κ. Θεόδωρος Θεοδουλίδης διατύπωσε το μήνυμα ότι το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας είναι **παρών στη μεγάλη αναπτυξιακή πρόκληση της απολιγνιτοποίησης**, έτοιμο να λειτουργήσει ως στρατηγικός εταίρος της πολιτείας και της περιφέρειας για ένα καλύτερο μέλλον.

Η συμβολή του Πανεπιστημίου Αιγαίου

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, κ. Δημήτριος Παπαγεωργίου, επικεντρώθηκε σε ένα κρίσιμο ζήτημα: την **ανάγκη ενίσχυσης των υποδομών φοιτητικής στέγασης**. Υπογράμμισε ότι, χωρίς επαρκείς φοιτητικές εστίες, τα νησιωτικά πανεπιστήμια δυσκολεύονται να προσελκύσουν και να υποστηρίξουν φοιτητές, με συνέπειες στην ανάπτυξή τους.

Παράλληλα, επισήμανε ότι είναι απαραίτητο τα πανεπιστήμια να **συμμετέχουν ενεργά στον Περιφερειακό Αναπτυξιακό Σχεδιασμό**. Μέχρι σήμερα, η συμμετοχή τους περιορίζεται συνήθως σε συμβουλευτικό ρόλο, αφού τα σχέδια καταρτίζονται από τις διαχειριστικές αρχές. Ο κύριος Πρύτανης τόνισε την ανάγκη θεσμικής συμμετοχής των πανεπιστημίων από το στάδιο του σχεδιασμού, ώστε να αξιοποιείται η γνώση και η εμπειρία τους για την αποτελεσματική κατανομή των πόρων.

Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, με παρουσία σε πολλά νησιά και σε δύο διοικητικές περιφέρειες, έχει μια ιδιότυπη αποστολή: να λειτουργεί σε περιοχές με γεωγραφικές και συγκοινωνιακές δυσκολίες, αλλά με μεγάλο δυναμικό διεθνοποίησης και πολιτιστικής εξωστρέφειας. Όπως σημείωσε ο κύριος Πρύτανης, τα νησιά του

Αιγαίου αποτελούν ισχυρά «brand names» διεθνώς, που μπορούν να προσελκύσουν ερευνητές και ακαδημαϊκούς, αρκεί να υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές.

Η συμβολή του Ιονίου Πανεπιστημίου

Ο Πρύτανης κ. Ανδρέας Φλώρος παρουσίασε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Ιονίου Πανεπιστημίου, το οποίο αποτελεί το **μοναδικό ανώτατο ίδρυμα στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων**, απλωμένο σε τέσσερα νησιά. Το πανεπιστήμιο είναι έντονα διαθεματικό και συνδέεται στενά με τους βασικούς αναπτυξιακούς άξονες της περιφέρειας: **τουρισμό, δημιουργική οικονομία, πολιτισμό και παράδοση**.

Ο κύριος Πρύτανης τόνισε ότι λείπει ένα οργανωμένο **οικοσύστημα καινοτομίας** στα Ιόνια Νησιά, το οποίο θα μπορούσε να έχει στο επίκεντρό του το Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Ένα τέτοιο οικοσύστημα θα μπορούσε να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος και να αντιμετωπίσει τις αδυναμίες που αναδείχθηκαν στην κρίση και στην πανδημία.

Ειδική αναφορά έγινε στο ζήτημα της **φοιτητικής και κοινωνικής στέγης**. Το Ιόνιο Πανεπιστήμιο έρχεται αντιμέτωπο με έντονο το πρόβλημα της στέγασης, καθώς οι διαγωνισμοί για φοιτητική στέγη σε ξενοδοχεία συχνά αποβαίνουν άγονοι, λόγω έλλειψης συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας. Ο κύριος Πρύτανης πρότεινε να εξεταστεί ένα ευρύτερο πλαίσιο «κοινωνικής στέγης», που θα καλύπτει όχι μόνο φοιτητές, αλλά και εκπαιδευτικούς ή γιατρούς που υπηρετούν στα νησιά.

Τέλος, ο κ.Ανδρέας Φλώρος ζήτησε **κίνητρα για σπουδές στην περιφέρεια**, τόσο οικονομικά όσο και κοινωνικά, ώστε να αντιμετωπιστούν οι δυσοίωνες προβλέψεις για τη φοιτητική κατανομή στα επόμενα χρόνια. Επεσήμανε ότι ο ρόλος των περιφερειακών πανεπιστημίων συχνά δεν μπορεί να μετρηθεί με ποσοτικούς δείκτες, αλλά πρέπει να αναγνωρίζεται η ποιοτική τους συμβολή στις τοπικές κοινωνίες.

Η συμβολή του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ)

Ο Πρύτανης του ΕΑΠ, κ. Εμμανουήλ Κουτούζης, ανέδειξε την ιδιαιτερότητα του ιδρύματος, το οποίο προσφέρει **εξ αποστάσεως εκπαίδευση** και δίνει τη δυνατότητα σε δεκάδες χιλιάδες φοιτητές σε όλη τη χώρα να σπουδάσουν χωρίς να μετακινηθούν.

Το ΕΑΠ έχει πάνω από **90.000 αποφοίτους**, που προέρχονται από όλες τις

ηλικιακές ομάδες και γεωγραφικές περιοχές, γεγονός που συμβάλλει ουσιαστικά στην **ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής**. Όπως σημείωσε ο κύριος Πρύτανης, η δυνατότητα που δίνεται σε ανθρώπους της υπαίθρου, εργαζόμενους ή γονείς με οικογενειακές υποχρεώσεις να αποκτήσουν πτυχίο ή μεταπτυχιακό τίτλο από δημόσιο πανεπιστήμιο, είναι καθοριστική για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιφερειών.

Παράλληλα, το ΕΑΠ αναπτύσσει δράσεις επιμόρφωσης και δια βίου μάθησης, ενώ συμμετέχει σε ευρωπαϊκές συμμαχίες και προγράμματα. Ο κ. Κουτούζης ανέδειξε δύο μεγάλες προκλήσεις: τη δημιουργία **state-of-the-art βιβλιοθήκης στην Πάτρα**, που θα λειτουργεί και ως κέντρο εκδηλώσεων και την αξιοποίηση της **Μαυρακείου Σχολής στην Πελοπόννησο**, για τη δημιουργία σύγχρονου κέντρου εκπαίδευσης σε θεματικό τουρισμό, οικολογία και αγροτική ανάπτυξη.

Ο κύριος Πρύτανης τόνισε ότι, παρά την ιδιαιτερότητά του, το ΕΑΠ χρειάζεται **στήριξη σε προσωπικό και χρηματοδότηση**, ώστε να συνεχίσει να επιτελεί τον σημαντικό του ρόλο στην εκπαίδευση και την περιφερειακή ανάπτυξη.

Η συμβολή του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Η Αντιπρύτανης κυρία Μαριρένα Γρηγορίου εστίασε στα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, η οποία αντιμετωπίζει **σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις**: χαμηλό ΑΕΠ, χαμηλή παραγωγικότητα, υψηλή απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, υψηλή ανεργία στους νέους και περιορισμένη καινοτομική δραστηριότητα.

Μέσα σε αυτό το δύσκολο περιβάλλον, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης(ΔΠΘ) επιτελεί έναν καίριο ρόλο. Με 23.000 ενεργούς φοιτητές και σημαντικό αριθμό μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών, το ΔΠΘ συνεισφέρει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στην προετοιμασία του ανθρώπινου δυναμικού για την αγορά εργασίας.

Η κυρία Μαριρένα Γρηγορίου ανέφερε παραδείγματα συνεργασίας με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους παραγωγικούς φορείς, καθώς και τη συμμετοχή του Πανεπιστημίου στον περιφερειακό σχεδιασμό έξυπνης εξειδίκευσης. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στον **Κόμβο Ψηφιακής Αγροδιατροφής** που συντονίζει το ΔΠΘ, καθώς και στον Κόμβο Καινοτομίας που δημιουργεί συνέργειες με τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και με τοπικές επιχειρήσεις.

Παράλληλα, το Πανεπιστήμιο επενδύει στη διεθνοποίηση, με κοινά προγράμματα σπουδών με ξένα πανεπιστήμια και με διαβουλεύσεις για δημιουργία παραρτήματος στην Αίγυπτο. Η στρατηγική αυτή στοχεύει στην προσέλκυση ξένων φοιτητών και

στη σύνδεση της Θράκης με διεθνή ακαδημαϊκά δίκτυα.

Η κυρία Αντιπρύτανης κατέληξε ότι το ΔΠΘ συμβάλλει στην **οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Θράκης** μέσω της ενίσχυσης της καινοτομίας, της σύνδεσης με την αγορά εργασίας και της διεθνούς παρουσίας, παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η περιφέρεια.

Επίλογος της Συνεδρίασης

Η συνεδρίαση ολοκληρώθηκε με τον επίλογο του Υφυπουργού Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, κ. Νικολάου Παπαϊωάννου, και τις τελικές παρατηρήσεις του Προέδρου της Επιτροπής, κ. Εμμανουήλ Κόνσολα.

Ο κ. Παπαϊωάννου τόνισε ότι οι τοποθετήσεις των Πρυτάνεων και Αντιπρυτάνεων ανέδειξαν έμπρακτα τη **συμβολή του ελληνικού δημόσιου πανεπιστημίου στην περιφερειακή ανάπτυξη**. Ειδικά, χαρακτήρισε ως ιδιαίτερα σημαντική την πρόταση του Πανεπιστημίου Πατρών για τη διοργάνωση πανελλαδικής συνάντησης, με συμμετοχή και των Περιφερειάρχων και των τοπικών φορέων, προκειμένου να υπάρξει συγκεκριμένη θεματολογία και να διαμορφωθεί μια **συνεκτική στρατηγική**.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής, κ. Εμμανουήλ Κόνσολας, ευχαρίστησε όλους τους συμμετέχοντες, υπογράμμισε την **ομόφωνη στήριξη όλων των κομμάτων** για την πραγματοποίηση της συνεδρίασης, και ανακοίνωσε ότι η Βουλή των Ελλήνων και η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών θα συναινέσουν στην πρόταση για τη διεξαγωγή της επόμενης συνάντησης στην Πάτρα, με αντικείμενο το μέλλον των περιφερειακών πανεπιστημίων. Επίσης, τόνισε ότι θα ακολουθήσει και **δεύτερη συνεδρίαση στη Βουλή**, μετά τη νέα κοινοβουλευτική περίοδο, ώστε να ολοκληρωθεί η συζήτηση με τη συμμετοχή και των βουλευτών που δεν πρόλαβαν να τοποθετηθούν.

Η συνεδρίαση λύθηκε περί ώρα 13.10', αφήνοντας ως παρακαταθήκη ένα **πρώτο, ιστορικό βήμα** διαλόγου για τη θέση και τον ρόλο των περιφερειακών πανεπιστημίων στην ακαδημαϊκή, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των Περιφερειών.

Συμπεράσματα και Προτάσεις

Η πρώτη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών για τον ρόλο των περιφερειακών πανεπιστημίων αποτελεί **σημείο καμπής** για τη δημόσια συζήτηση γύρω από την περιφερειακή ανάπτυξη, την ακαδημαϊκή πρόοδο και την κοινωνική

συναχθή. Οι τοποθετήσεις των Πρυτάνεων, των Αντιπρυτάνεων και των πανεπιστημιακών εκπροσώπων ανέδειξαν με σαφήνεια ότι το πανεπιστήμιο, όταν συνδέεται οργανικά με την τοπική κοινωνία και την περιφερειακή οικονομία, μπορεί να λειτουργήσει ως **μοχλός προόδου και εκσυγχρονισμού**.

Από τη συνολική αποτίμηση της συζήτησης, προκύπτουν ορισμένα κρίσιμα συμπεράσματα:

Κρίσιμα Συμπεράσματα

- 1. Πολυδιάστατη συμβολή των περιφερειακών πανεπιστημίων:** Δεν περιορίζεται στη στήριξη της τοπικής οικονομίας μέσω της παρουσίας φοιτητών, αλλά επεκτείνεται στην παραγωγή γνώσης, στην καινοτομία, στη σύνδεση με τις επιχειρήσεις και στην πολιτιστική ζωή των τοπικών κοινωνιών.
- 2. Ανάγκη θεσμικής συμμετοχής στον περιφερειακό σχεδιασμό:** Όπως τόνισαν πολλοί Πρυτάνεις, τα πανεπιστήμια συχνά καλούνται εκ των υστέρων να εγκρίνουν ή να σχολιάσουν περιφερειακά προγράμματα. Απαιτείται θεσμική συμμετοχή από το στάδιο του σχεδιασμού, ώστε οι πολιτικές να έχουν επιστημονική τεκμηρίωση και στρατηγική στόχευση.
- 3. Υποδομές στέγασης και κοινωνική στήριξη:** Η έλλειψη φοιτητικών εστιών, ιδιαίτερα στα νησιωτικά πανεπιστήμια, συνιστά σοβαρό εμπόδιο στην προσέλκυση φοιτητών. Παράλληλα, αναδείχθηκε η ανάγκη να ενταχθεί η φοιτητική μέριμνα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κοινωνικής στέγης, που θα καλύπτει και άλλες κοινωνικές ομάδες.
- 4. Μετάβαση σε νέα παραγωγικά μοντέλα:** Στη Δυτική Μακεδονία, το πανεπιστήμιο καλείται να στηρίξει τη μετάβαση από τη λιγνιτική οικονομία σε ένα νέο, βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης. Αντίστοιχες προκλήσεις αντιμετωπίζουν και άλλες περιφέρειες, με το πανεπιστήμιο να λειτουργεί ως κόμβος καινοτομίας.
- 5. Ανάγκη ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού:** Παρά τις προσπάθειες, τα περιφερειακά πανεπιστήμια υστερούν σε διοικητικό και τεχνικό προσωπικό, γεγονός που δυσχεραίνει τη λειτουργία τους και την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών στους φοιτητές.
- 6. Προοπτική διεθνοποίησης:** Πολλά ιδρύματα έχουν ήδη αναπτύξει διεθνείς συνεργασίες (π.χ. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας με Columbia, Georgetown, McGill· Πανεπιστήμιο Πατρών με προγράμματα στην Κίνα και προοπτική Σχολής Ολυμπιακών Σπουδών στην Ολυμπία). Αυτές οι πρωτοβουλίες ενισχύουν το κύρος και την εξωστρέφεια των περιφερειακών πανεπιστημίων.

7. **Ψηφιακός και πράσινος μετασχηματισμός:** Ο εκσυγχρονισμός των υποδομών, η μετάβαση σε πράσινα campus και η ενίσχυση των ψηφιακών εργαλείων συνιστούν αναγκαίες προϋποθέσεις για τον εκσυγχρονισμό του πανεπιστημιακού τοπίου.

Προτάσεις Πολιτικής

Εκ μέρους του Βουλευτή Κεφαλληνίας,κ. Παναγή Καππάτου, διατυπώνονται οι ακόλουθες προτάσεις:

1. **Θεσμοθέτηση συμμετοχής των πανεπιστημίων στον περιφερειακό σχεδιασμό**

Τα ΑΕΙ να έχουν θεσμικό ρόλο στα όργανα στρατηγικού σχεδιασμού και κατανομής πόρων των περιφερειών, ώστε οι πολιτικές να στηρίζονται σε τεκμηριωμένες προτάσεις.

2. **Σχέδιο φοιτητικής και κοινωνικής στέγης**

Δημιουργία νέων φοιτητικών εστιών με αξιοποίηση ΣΔΙΤ, αλλά και ευρύτερο πρόγραμμα κοινωνικής στέγης για φοιτητές, εκπαιδευτικούς και υγειονομικούς που υπηρετούν στην περιφέρεια.

3. **Ειδικά χρηματοδοτικά εργαλεία για περιφερειακά ΑΕΙ**

Δημιουργία ειδικού ταμείου με στόχο την ενίσχυση των περιφερειακών πανεπιστημίων σε έργα καινοτομίας, έρευνας και υποδομών, με δείκτες αντίκτυπου στην τοπική κοινωνία.

4. **Σύνδεση με την τοπική επιχειρηματικότητα**

Ενίσχυση των κόμβων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, ώστε τα πανεπιστήμια να λειτουργούν ως γέφυρα μεταξύ επιστήμης και αγοράς. Στήριξη της αγροδιατροφής, του τουρισμού και της δημιουργικής οικονομίας μέσω πανεπιστημιακών συνεργειών.

5. **Κίνητρα για σπουδές στην περιφέρεια**

Οικονομικά και κοινωνικά κίνητρα για την επιλογή περιφερειακών πανεπιστημίων από τους φοιτητές. Ενδεχόμενη αναθεώρηση του συστήματος κατανομής εισακτέων, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι τοπικές ανάγκες.

6. **Διεθνοποίηση και εξωστρέφεια**

Υποστήριξη διεθνών συνεργασιών και προγραμμάτων με στόχο την προσέλκυση ξένων φοιτητών και ερευνητών. Δημιουργία θερινών σχολείων γνώσης και

συνεδρίων που θα ενισχύουν την παρουσία των πανεπιστημίων στην τοπική κοινωνία.

7. Πράσινα και ψηφιακά campus

Σχεδιασμός προγραμμάτων ενεργειακής αναβάθμισης και δημιουργίας πρότυπων πράσινων campus, σε συνδυασμό με επενδύσεις στον ψηφιακό μετασχηματισμό και στα ενιαία πληροφοριακά συστήματα.

Τελική τοποθέτηση

Τα περιφερειακά πανεπιστήμια δεν είναι «δευτερεύοντες παίκτες» στο εκπαιδευτικό και αναπτυξιακό τοπίο. Αντιθέτως, αποτελούν **στρατηγικούς κόμβους γνώσης, καινοτομίας και κοινωνικής συνοχής**. Η πολιτεία οφείλει να τα στηρίζει με θεσμικές παρεμβάσεις, χρηματοδοτικά εργαλεία και πολιτικές εξωστρέφειας.

Η Ελλάδα του μέλλοντος δεν μπορεί να οικοδομηθεί μόνο γύρω από τα μεγάλα αστικά κέντρα. Χρειάζεται μια **ισόρροπη ανάπτυξη** που να αξιοποιεί το δυναμικό κάθε περιφέρειας, με αιχμή τα πανεπιστήμιά της.

Ως Βουλευτής Κεφαλληνίας, δεσμεύομαι να συνεχίσω να στηρίζω κάθε πρωτοβουλία που ενισχύει τα πανεπιστήμια της περιφέρειας και να τα αναδεικνύει σε πραγματικούς πρωταγωνιστές της ανάπτυξης.

Εισήγηση κ. Π. Μαντά, Μέλους της Επιτροπής

Αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός ότι, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών αφιερώνει για πρώτη φορά τόσο συστηματικά τον χρόνο της σε ένα θέμα όχι μόνο θεμελιώδες, αλλά και καίριο για την περιφερειακή ανάπτυξη στην πατρίδα μας: τον ρόλο των περιφερειακών πανεπιστημίων ως μοχλών ανάπτυξης για την ελληνική κοινωνία και οικονομία. Δεν πρόκειται για μια συζήτηση θεωρητικού χαρακτήρα, αλλά στην πραγματικότητα αφορά στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τη θέση των πανεπιστημίων στην περιφερειακή ανάπτυξη, στοιχείο το οποίο αντανακλά τον τρόπο, με τον οποίο τελικά βλέπουμε την ίδια την πορεία της χώρας μας προς το μέλλον.

Όπως επισημάνθηκε ήδη από την ηγεσία του υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και αρκετούς εκ των πρυτάνεων, τα πανεπιστήμια είναι κάτι παραπάνω από ιδρύματα παροχής γνώσης. Κι αυτό διότι επιτελούν ταυτόχρονα και έναν στρατηγικό ρόλο ως κέντρα καινοτομίας, επιστημονικής αριστείας και κοινωνικής συνοχής. Σε πολλές περιφερειακές πόλεις, η ύπαρξη ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος σημαίνει:

- τόνωση της τοπικής οικονομίας,
- ανάσχεση της εσωτερικής μετανάστευσης,
- δυνατότητες απασχόλησης για νέους επιστήμονες,
- ανανέωση του πληθυσμού και πολιτιστική ζωντάνια.

Τα στοιχεία που παρουσίασε ο Υφυπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού κ. Νικόλαος Παπαϊωάννου είναι αποκαλυπτικά: σχεδόν 1 δισ. ευρώ διοχετεύονται στα πανεπιστήμια, μέσα από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης και το ΕΣΠΑ. Όμως, τα ποσά αυτά δεν αφορούν μόνο τις πανεπιστημιούπολεις. Αντίθετα, αφορούν σε ένα ευρύ πεδίο, σχετικά με την καθημερινότητα των φοιτητών, τις τοπικές επιχειρήσεις, την ανάπτυξη υποδομών που αξιοποιούν και τις κοινωνίες των πόλεων. Είναι σαφές λοιπόν ότι, όταν μιλάμε για την παρουσία ενός πανεπιστημίου σε μια περιφέρεια, μιλάμε για μια ολόκληρη οικονομία γνώσης, που χτίζεται γύρω του.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, το οποίο ως βουλευτής Μεσσηνίας τυχαίνει να γνωρίζω από πολύ κοντά. Πρόκειται για ένα πανεπιστήμιο με σχετικά πρόσφατη ίδρυση, που όμως κατάφερε σε σύντομο χρονικό διάστημα να εδραιωθεί και να αναπτύξει ισχυρούς δεσμούς με την κοινωνία. Η Καλαμάτα φιλοξενεί σήμερα τμήματα, που καλύπτουν ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων, από την πληροφορική και την τεχνολογία μέχρι την υγεία, τη διοίκηση και την εκπαίδευση.

Το σημαντικό στοιχείο είναι όμως ότι τα τμήματα αυτά δεν λειτουργούν απομονωμένα από την τοπική κοινωνία. Αντίθετα, συνεργάζονται με τους φορείς, τις επιχειρήσεις, τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και στηρίζουν την τοπική οικονομία μέσα από ερευνητικά προγράμματα, πρακτικές ασκήσεις και κοινές πρωτοβουλίες. Τα παραδείγματα είναι πολλά, δεδομένου ότι το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου έχει αναπτύξει ερευνητικά έργα σχετικά με

- **την αγροδιατροφή**, σε μια περιοχή όπου το ελαιόλαδο, η επιτραπέζια ελιά, το σύκο, η σταφίδα και τα προϊόντα της μεσσηνιακής γης αποτελούν παγκόσμιας φήμης σήματα ποιότητας,
- **τον βιώσιμο τουρισμό**, με μελέτες και προτάσεις για την αειφόρο ανάπτυξη της Μεσσηνίας, που τα τελευταία χρόνια γνωρίζει μεγάλη τουριστική άνθηση,
- **τον πολιτισμό και την ιστορική κληρονομιά**, με προγράμματα ανάδειξης μνημείων, μουσειακών συλλογών και τοπικών παραδόσεων, από την Αρχαία Μεσσήνη, την Κορώνη και τη Μεθώνη, μέχρι τη Μεσσηνιακή Μάνη,
- **την ψηφιακή μετάβαση**, μέσα από την υποστήριξη έργων για την ψηφιοποίηση υπηρεσιών της αυτοδιοίκησης και την εκπαίδευση νέων στις νέες τεχνολογίες.

Αναμφίβολα λοιπόν, η παρουσία του πανεπιστημίου στην Καλαμάτα συμβάλλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση όχι μόνο της πόλης, αλλά και συνολικά της ευρύτερης περιοχής. Τα θετικά βήματα είναι πολλά και οι δράσεις και οι πρωτοβουλίες ακόμα περισσότερες, ωστόσο είναι γεγονός ότι μπροστά μας συνεχίζουν να υπάρχουν ακόμη σημαντικές προκλήσεις, τις οποίες οφείλουμε να αναδείξουμε, να επεξεργαστούμε και εν τέλει να αντιμετωπίσουμε. Τα κυριότερα ζητήματα εντοπίζονται σε 5 βασικούς τομείς:

1. **Υποδομές**: Το ζήτημα των φοιτητικών εστιών είναι κρίσιμο. Στην Καλαμάτα, αλλά και σε άλλες πόλεις της Πελοποννήσου, οι διαθέσιμες θέσεις είναι ελάχιστες σε σχέση με τις ανάγκες. Η δημιουργία νέων, σύγχρονων και ενεργειακά αποδοτικών εστιών πρέπει να αποτελέσει άμεση προτεραιότητα.
2. **Σύνδεση με την αγορά εργασίας**: Η γνώση που παράγεται στα αμφιθέατρα και τα εργαστήρια πρέπει να βρίσκει τον δρόμο της στην οικονομία. Η δημιουργία θερμοκοιτίδων νεοφυών επιχειρήσεων, σε συνεργασία με τα επιμελητήρια και τους τοπικούς φορείς, μπορεί να αποτελέσει μια ιδιαίτερη αποτελεσματική προσέγγιση στο ζήτημα.
3. **Εξωστρέφεια και διεθνοποίηση**: Η συμμετοχή σε διεθνή δίκτυα, η προσέλκυση ξένων φοιτητών και καθηγητών και η δημιουργία αγγλόφωνων προγραμμάτων είναι κατεύθυνση που ήδη έχει ξεκινήσει και πρέπει να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο.

4. **Ερευνητική χρηματοδότηση:** Τα πανεπιστήμια χρειάζονται πρόσβαση σε σταθερούς πόρους, για να μπορούν να στηρίζουν την έρευνα. Η Πολιτεία πρέπει να δώσει κίνητρα, ώστε η συνεργασία πανεπιστημίων – επιχειρήσεων να γίνει πιο ουσιαστική.

5. **Κοινωνική διάσταση:** Τα πανεπιστήμια δεν πρέπει να ξεχνούν τον ρόλο τους ως φορείς κοινωνικής προσφοράς. Προγράμματα εθελοντισμού, δια βίου μάθησης και στήριξης ευάλωτων ομάδων μπορούν να φέρουν ακόμη πιο κοντά την πανεπιστημιακή κοινότητα με την κοινωνία.

Σε αυτό το πλαίσιο, η κυβερνητική πολιτική περιλαμβάνει ως κεντρική προτεραιότητα την ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης και τη μετατροπή της Ελλάδας σε κόμβο καινοτομίας. Τα περιφερειακά μας πανεπιστήμια σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να λείπουν από αυτή την προσπάθεια, με νέες θέσεις ΔΕΠ που υπερκαλύπτουν τις αποχωρήσεις, με συνεργασίες με κορυφαία πανεπιστήμια του εξωτερικού, που εμπιστεύονται τα ελληνικά ιδρύματα και με χρηματοδοτικά εργαλεία πέραν του Κρατικού Προϋπολογισμού, αξιοποιώντας το ΕΣΠΑ, το Ταμείο Ανάκαμψης και άλλες πηγές. Παράλληλα η διασύνδεση πανεπιστημίου – περιφέρειας πρέπει να γίνει ακόμα πιο στενή, μέσα από την ανάπτυξη του αγροδιατροφικού τομέα, την ενίσχυση της τουριστικής εκπαίδευσης, την πράσινη ενέργεια και την ενεργειακή αυτάρκεια, αλλά και την ψηφιακή αναβάθμιση.

Την ίδια στιγμή δεν πρέπει να ξεχνάμε την κοινωνική και δημογραφική διάσταση του θέματος, όπως πολύ σωστά επισημάνθηκε. Δηλαδή ότι τα πανεπιστήμια λειτουργούν και ως παράγοντες δημογραφικής θωράκισης, ειδικά σε μια εποχή που η ελληνική περιφέρεια κινδυνεύει με ερήμωση. Χαρακτηριστική είναι πάλι η περίπτωση της Μεσσηνίας, όπου χιλιάδες νέοι έρχονται κάθε χρόνο να σπουδάσουν, πολλοί μένουν μετά το πτυχίο τους, βρίσκουν εργασία, δημιουργούν οικογένεια και δίνουν ζωή στις πόλεις μας. Έτσι, το πανεπιστήμιο υπερβαίνει τον ρόλο του ως χώρος μάθησης και γίνεται το θεμέλιο για τη δημογραφική και κοινωνική ανθεκτικότητα του τόπου.

Σε αυτό το πλαίσιο λοιπόν, οι προτάσεις πολιτικής που οφείλουμε να επεξεργαστούμε και να υλοποιήσουμε, μπορούν να είναι ιδιαίτερα ξεκάθαρες και συγκεκριμένες. Βασιζόμενοι στους παραπάνω 5 κύριους άξονες, οι δράσεις μας μπορούν να γίνουν περισσότερο εστιασμένες και αποτελεσματικές, φροντίζοντας ώστε διαρκώς να βλέπουμε τα περιφερειακά μας πανεπιστήμια όχι μόνο ως χώρους μάθησης, αλλά ως εργαλεία ανάπτυξης, κοινωνικής προόδου και δημογραφικής ανανέωσης. Αν το πετύχουμε αυτό, θα έχουμε κάνει ένα καίριο και αποφασιστικό βήμα προς μια Ελλάδα που αναπτύσσεται ισόρροπα, με επίκεντρο τον άνθρωπο, τη γνώση και τις δυνατότητές του.

7. «Αναπτυξιακές πολιτικές για την περιφερειακή ανάπτυξη»

**Εισηγητές: Ιωάννης Γιώργος, Γεώργιος Παπαηλιού και Οζγκιούρ Φερχάτ,
Μέλη της Επιτροπής**

Εισήγηση κ. Ι. Γιώργου, Μέλους της Επιτροπής

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών με θέμα “Αναπτυξιακές πολιτικές για την περιφερειακή ανάπτυξη” πραγματοποιήθηκε στις 26 Ιουνίου 2025, στην Αίθουσα «Προέδρου Δημητρίου Γεωργ. Παπασπύρου» της Βουλής των Ελλήνων. Πρόκειται για μια συζήτηση με βαρύνουσα σημασία, δεδομένου ότι η Ελλάδα βρίσκεται σε μια περίοδο μετασχηματισμού, με την οικονομία να αναζητά νέες ισορροπίες και με τις περιφέρειες να αντιμετωπίζουν προκλήσεις αλλά και να διαθέτουν σημαντικές ευκαιρίες.

Ο κ. Εμμανουήλ Κόνσολας Πρόεδρος της Επιτροπής Περιφερειών, έθεσε το πλαίσιο και υπογράμμισε τη σημασία της συνεννόησης ανάμεσα σε όλα τα κόμματα, στην κεντρική Κυβέρνηση και στους φορείς της Αυτοδιοίκησης. Με τον τρόπο αυτόν διαμορφώθηκε ένα ενιαίο πεδίο συνεργασίας, που αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχία των πολιτικών ανάπτυξης.

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.: Παναγιώτης Θεοδωρικάκος, Υπουργός Ανάπτυξης, Χριστόδουλος Τοψίδης, Μέλος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ) και Περιφερειάρχης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Αλέξανδρος Καχριμάνης, Περιφερειάρχης Ηπείρου, Γεώργιος Αμανατίδης, Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας, Κωνσταντίνος Αρώνης, Αντιπεριφερειάρχης Λέσβου και Εκπρόσωπος της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, Κωνσταντίνος Κόλλιας, Πρόεδρος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΟΕΕ) και Αντωνία Μοροπούλου, Ομότιμη Καθηγήτρια του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και Α' Αντιπρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ).

Επίσης, παρακολούθησαν μέσω τηλεδιάσκεψης οι κ.κ.: Νεκτάριος Φαρμάκης, Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας, Αθηνά Αηδονά, Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας και Γεώργιος Στασινός, Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Η σύνθεση αυτή αντανακλά τον διατομεακό χαρακτήρα της συζήτησης και τονίζει ότι η περιφερειακή ανάπτυξη είναι ζήτημα που υπερβαίνει τα στενά όρια της πολιτικής.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής, κ. Εμμανουήλ Κόνσολας, τόνισε εξ αρχής ότι η περιφερειακή ανάπτυξη δεν είναι μόνο οικονομικό ζήτημα, αλλά βαθιά κοινωνικό και εθνικό. Εξήγησε ότι, η ενίσχυση των απομακρυσμένων και νησιωτικών περιοχών, δεν αφορά μόνο στην ισότητα ευκαιριών, αλλά και στη θωράκιση της χώρας έναντι δημογραφικών και γεωπολιτικών προκλήσεων.

Η εισαγωγική του τοποθέτηση εστίασε επίσης στη θετική συμβολή του νέου αναπτυξιακού νόμου, ο οποίος προβλέπει στοχευμένα καθεστώτα ενίσχυσης για παραμεθόριες περιοχές, επενδύσεις στον θεματικό τουρισμό, στην αγροδιατροφή και στη ψηφιακή μετάβαση. Παράλληλα, στάθηκε στο γεγονός ότι, για πρώτη φορά, οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αποκτούν εργαλεία, ώστε να παραμείνουν ανταγωνιστικές και βιώσιμες.

Ο Υπουργός Ανάπτυξης κ. Τάκης Θεοδωρικάκος, στην εισαγωγή του υπογράμμισε ότι η Ελλάδα έχει καταφέρει να επιτύχει δημοσιονομική σταθερότητα, όμως εξακολουθεί να υποφέρει από διαρθρωτικές αδυναμίες, όπως το χρόνιο έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο. Αυτό καθιστά αναγκαία μια βαθύτερη παραγωγική ανασυγκρότηση, η οποία θα στηριχθεί στη μεταποίηση, στη βιομηχανία και στον αγροδιατροφικό τομέα. Επεσήμανε ότι ο τουρισμός, αν και αποτελεί ισχυρό πυλώνα, δεν μπορεί να συνεχίσει να είναι η «μονοκαλλιέργεια» της ελληνικής οικονομίας, καθώς είναι ευάλωτος σε γεωστρατηγικές κρίσεις και φυσικές καταστροφές. Για τον λόγο αυτόν, η στρατηγική του Υπουργείου Ανάπτυξης στοχεύει σε πολυδιάστατη ανάπτυξη, με έμφαση στην καινοτομία, στην έρευνα και στην προσέλκυση επενδύσεων που αυξάνουν την παραγωγικότητα.

II. ΚΥΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης έγιναν εκτενείς παρεμβάσεις που ανέδειξαν ποικίλες οπτικές. Ο Υπουργός Ανάπτυξης παρουσίασε συγκεκριμένα αναπτυξιακά καθεστώτα, που αφορούν στις παραμεθόριες περιοχές, τις μεγάλες επενδύσεις άνω των 15 εκατομμυρίων ευρώ, αλλά και ειδικά κίνητρα για τη βιομηχανία και τη μεταποίηση. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη μείωση των χρονοδιαγραμμάτων αξιολόγησης και στην ενίσχυση της διαφάνειας μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων παρακολούθησης.

Ο Πρόεδρος του ΟΕΕ, κ. Κωνσταντίνος Κόλλιας, εστίασε στη συμβολή των περιφερειακών πανεπιστημίων. Τα χαρακτήρισε ως κινητήριες δυνάμεις, που μπορούν να φέρουν ανάπτυξη στην τοπική κοινωνία μέσα από την καινοτομία, την

έρευνα και τη συνεργασία με τις επιχειρήσεις. Παράλληλα, έθεσε ως προτεραιότητα την ψηφιακή μετάβαση και την αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης, προκειμένου οι περιφέρειες να μην μείνουν πίσω στον διεθνή ανταγωνισμό.

Ο Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας, κ. Γεώργιος Αμανατίδης, υπογράμμισε ότι οι οριζόντιες δράσεις συχνά ενισχύουν τις πιο ισχυρές περιφέρειες, αφήνοντας πίσω τις αδύναμες. Ζήτησε, συνεπώς, εστιασμένες παρεμβάσεις, που να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής. Παράλληλα, ανέδειξε την ανάγκη ταχείας αδειοδότησης και στήριξης νεοφυών επιχειρήσεων, που προκύπτουν από τα πανεπιστήμια, επισημαίνοντας ότι η επιδότηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θα μπορούσε να αποτελέσει καταλύτη για την καινοτομία.

Ο Περιφερειάρχης Ηπείρου, κ. Αλέξανδρος Καχριμάνης, χαιρέτισε την προσπάθεια του Υπουργείου Ανάπτυξης για τον αναπτυξιακό νόμο. Τόνισε ότι η Ήπειρος είχε χαμηλό ΑΕΠ, αλλά η φτώχεια δεν ήταν ακραία, ενώ οι προηγούμενες οριζόντιες δράσεις δεν βοήθησαν την περιοχή. Επισήμανε ότι η Ήπειρος ανέβηκε στον τουρισμό και τη μεταποίηση και ότι όλοι οι παραμεθόριοι νομοί (Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας, Πρέβεζας, Άρτας) έπρεπε να ενισχυθούν. Τέλος, υπογράμμισε ότι η ταχεία αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων και η σωστή οργάνωση του νέου νόμου ήταν θετικά στοιχεία.

Ο Περιφερειάρχης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, κ. Χριστόδουλος Τοψίδης και ο Βουλευτής Ευβοίας κ. Αθανάσιος Ζεμπίλης τόνισαν ότι ο νέος αναπτυξιακός νόμος δημιούργησε σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ κυβέρνησης, επιχειρηματικότητας και τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ο κ. Χριστόδουλος Τοψίδης επισήμανε τη στήριξη των παραμεθόριων περιοχών, την ενίσχυση της μεταποίησης και την ταχεία αξιολόγηση επενδυτικών σχεδίων. Ο κ. Αθανάσιος Ζεμπίλης υπογράμμισε ότι η Ελλάδα υπήρξε «μονοκαλλιεργημένη» στον τουρισμό, με συγκεντρωτισμό πληθυσμού και ανισότητες και ότι ο νέος νόμος αποσκοπούσε στη βιώσιμη ανάπτυξη, την αύξηση παραγωγικότητας και τη δίκαιη διάχυση του πλούτου στις περιφέρειες.

Ο κ. Ιωάννης Δελής επισήμανε ότι η περιφερειακή ανάπτυξη αποτελεί τοπική έκφραση της κεντρικής πολιτικής, με περιορισμένη δυνατότητα ανεξάρτητης οικονομικής κατεύθυνσης. Τόνισε ότι, το κίνητρο του κέρδους καθορίζει τις επενδύσεις και εξήγησε τις ανισότητες και την αστυφιλία. Υπογράμμισε τη σημασία του τουρισμού, των παραμεθόριων περιοχών και των ειδικών αναπτυξιακών καθεστώτων των 150 εκατομμυρίων ευρώ, αλλά και τις προκλήσεις από την υποχρηματοδότηση, την υποστελέχωση και την περιβαλλοντική υποβάθμιση. Επεσήμανε ότι οι Περιφέρειες στηρίζουν τις κεντρικές πολιτικές, πολλές φορές σε

βάρος των παραγωγικών δυνατοτήτων και των συμφερόντων των εργαζομένων.

Ο κ. Γεώργιος Παπαηλιού τόνισε ότι η ελληνική περιφέρεια υποβαθμίστηκε λόγω αθηνοκεντρικής πολιτικής και η ισόρροπη ανάπτυξη δεν επιτεύχθηκε, ενώ οι παραγωγικές δυνατότητες και η πρωτογενής παραγωγή παρέμειναν αναξιοποίητες. Επισημάνθηκε η ανάγκη για υποδομές, προσβασιμότητα, αποζημιώσεις και ενίσχυση αγροτουρισμού.

Ο κ. Αδαμάντιος Καραναστάσης σημείωσε την ασυμμετρία μεταξύ του κέντρου και της περιφέρειας, πρότεινε αποκέντρωση, πενταετή αναπτυξιακά συμβόλαια, ενίσχυση των ΟΤΑ, τοπικές επενδύσεις, ψηφιακό μετασχηματισμό, ενεργειακή αυτονομία και κοινωνικό-πολιτιστικό αποτύπωμα για βιώσιμη και δίκαιη περιφερειακή ανάπτυξη.

Ο κ. Ιωάννης Τσίμαρης επισήμανε τις χωρικές ανισότητες και την υπερσυγκέντρωση πόρων στην Αττική, τη δημογραφική γήρανση, την αδύναμη παραγωγική βάση και την καθυστέρηση απορρόφησης ευρωπαϊκών κονδυλίων. Τόνισε την ανάγκη για επενδύσεις σε πράσινο και αγροτουρισμό, θεματικό τουρισμό, ΑΠΕ με τοπική προστιθέμενη αξία, διασύνδεση πανεπιστημίων με τις τοπικές οικονομίες, ψηφιακό μετασχηματισμό και κοινωνική ενσωμάτωση.

Ο κ. Οζγκιούρ Φερχάτ επισήμανε τις ανισότητες ανά περιφέρειες, τη μείωση και τη γήρανση του πληθυσμού, τη δυσκολία των αγροτών και των μικρών παραγωγών και την ανάγκη στήριξης των τοπικών προϊόντων, της κτηνοτροφίας, της γεωθερμικής ενέργειας, της νεανικής και γυναικείας απασχόλησης, με στοχευμένα προγράμματα και διασύνδεση με τα τοπικά πανεπιστήμια, ειδικά στη Ροδόπη.

Η κυρία Αντωνία Μοροπούλου τόνισε τη σημασία της συνεργασίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας με τα 200 Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια για την ενσωμάτωση των περιφερειακών πολιτικών και την αειφόρο ανάπτυξη ορεινών και νησιωτικών περιοχών, προσφέροντας μεθοδολογία και συγκρίσιμα δεδομένα για ολοκληρωμένο σχεδιασμό.

Ο κ. Ιωάννης Γιώργος επισήμανε την ανάγκη σύνδεσης των αναπτυξιακών νόμων με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των τοπικών οικονομιών, την επιτάχυνση της γραφειοκρατίας, την επανεξέταση των ορίων των αγροτεμαχίων, την ένταξη μικρών νησιών όπως η Αμμουλιανή στα προγράμματα και την υποστήριξη παραγωγών με φωτοβολταϊκά για αφαλάτωση, ενισχύοντας τη βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη της Περιφέρειας.

III. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΤΕΘΗΚΑΝ

Σε γενικές γραμμές, όλα τα ζητήματα περιστρέφονται γύρω από τη **βιώσιμη, ισόρροπη και συμμετοχική περιφερειακή ανάπτυξη**, με συνδυασμό **οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και τεχνολογικών παραμέτρων** και συνοψίζονται ως εξής:

1. Ανισότητες Κέντρου – Περιφέρειας

- Υπερσυγκέντρωση πόρων στην Αττική και σε ορισμένα αστικά κέντρα.
- Δημογραφική γήρανση, αστυφιλία και υποχώρηση της υπαίθρου.
- Διαφορά ΑΕΠ ανά κάτοικο μεταξύ περιφερειών και χαμηλή πρόσβαση σε υποδομές.

2. Ανάγκη για στοχευμένες επενδύσεις και αναπτυξιακά εργαλεία

- Αναπτυξιακοί νόμοι με στοχευμένα καθεστώτα για παραμεθόριες και μειονεκτικές περιοχές.
- Στήριξη μεταποίησης, βιομηχανίας, αγροδιατροφικού τομέα και τουρισμού (θεματικός, αγροτουρισμός, οικότουρισμός).
- Ειδικά προγράμματα για μικρά νησιά και απομακρυσμένες περιοχές.
- Χρήση ΑΠΕ με τοπική προστιθέμενη αξία και αξιοποίηση γεωθερμικής ενέργειας.

3. Στήριξη παραγωγικού τομέα και τοπικών οικονομιών

- Υποστήριξη αγροτών, κτηνοτροφίας και μικρών παραγωγών.
- Προώθηση τοπικών προϊόντων με τυποποίηση, branding και εξαγωγική δυνατότητα.
- Αναδιάρθρωση καλλιεργειών και διαχείριση υδάτινων πόρων.

4. Σύνδεση της εκπαίδευσης και της καινοτομίας με τις περιφέρειες

- Διασύνδεση των πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων με τις τοπικές επιχειρήσεις και οικονομία.
- Προγράμματα νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας.
- Προώθηση καινοτομίας, έρευνας και ψηφιακού μετασχηματισμού (ψηφιακή υγεία, τεχνητή νοημοσύνη).

5. Αποκέντρωση και θεσμικά ζητήματα

- Απλοποίηση διαδικασιών, επιτάχυνση γραφειοκρατίας και αξιολόγησης επενδύσεων.
- Τοπικές παρεμβάσεις σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών.
- Συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στον σχεδιασμό και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.
- Συνεργασία με το Τεχνικό Επιμελητήριο για αειφόρο χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό.

6. Περιφερειακά παραδείγματα και ειδικά αιτήματα

- Ροδόπη: στήριξη καπνού, κτηνοτροφίας, υποδομών και νεανικής απασχόλησης.
- Χαλκιδική: παραγωγή πράσινης ελιάς, αφαλάτωση μέσω φωτοβολταϊκών, ένταξη μικρών νησιών (π.χ. Αμμουλιανή).
- Έργα υποδομών με καθυστερήσεις (π.χ. γέφυρα Κομφάτου).

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Βασικά συμπεράσματα για την περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα:

1. Υφιστάμενη κατάσταση και προκλήσεις

- Υπάρχει έντονη ασυμμετρία ανάπτυξης μεταξύ του κέντρου και της περιφέρειας, με την Αττική και λίγα αστικά κέντρα να συγκεντρώνουν πόρους και ευκαιρίες.
- Η υπαίθρος και τα νησιά αντιμετωπίζουν δημογραφική γήρανση, αποδυνάμωση της παραγωγικής βάσης και των υποδομών, με περιορισμένη πρόσβαση σε υγεία, παιδεία και μεταφορές.
- Ο τουρισμός αποτελεί σημαντικό πυλώνα, αλλά η μονοκαλλιέργεια του τομέα καθιστά την οικονομία ευάλωτη σε κρίσεις και φυσικές καταστροφές.
- Οι καθυστερήσεις στην απορρόφηση ευρωπαϊκών κονδυλίων και τα προβλήματα γραφειοκρατίας περιορίζουν την αποτελεσματικότητα των αναπτυξιακών πολιτικών.

2. Στρατηγικές και προτεινόμενες παρεμβάσεις

- Προωθείται η πολυδιάστατη ανάπτυξη: συνδυασμός τουρισμού, αγροδιατροφής, μεταποίησης, πράσινης ενέργειας και ψηφιακής οικονομίας.
- Απαιτείται ενίσχυση τοπικών παραγωγικών δομών μέσω τυποποίησης, branding και εξαγωγικών εργαλείων.
- Η διασύνδεση πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων με την περιφέρεια κρίνεται κρίσιμη για την καινοτομία, την τεχνολογική ενίσχυση και τη νεανική επιχειρηματικότητα.
- Η αειφόρος και συμμετοχική ανάπτυξη απαιτεί συνεργασία τοπικών κοινωνιών, ΟΤΑ, ΤΕΕ και άλλων φορέων, με συγκρίσιμα δεδομένα και μεθοδολογία για ολοκληρωμένο σχεδιασμό.
- Η βελτίωση των υποδομών, των μεταφορών, της ενέργειας και των ψηφιακών εργαλείων είναι απαραίτητη για την εξισορρόπηση των ανισοτήτων.

3. Τοπικές και ειδικές προτεραιότητες

- Στήριξη παραμεθόριων περιοχών και μικρών νησιών με ειδικά κίνητρα.
- Ειδικά για περιοχές όπως η Ροδόπη και η Χαλκιδική: ενίσχυση αγροτικών προϊόντων, κτηνοτροφίας, γεωθερμικής ενέργειας και υποδομών νερού.
- Προγράμματα για νεανική και γυναικεία απασχόληση, καθώς και μικρές επιχειρήσεις και αγροτικές μονάδες.

4. Θεσμικά και διαχειριστικά ζητήματα

- Απαιτείται απλοποίηση των διαδικασιών και επιτάχυνση της γραφειοκρατίας, ώστε οι επενδύσεις να αξιοποιούνται εγκαίρως και τα αναπτυξιακά σχέδια να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες.
- Η αποκέντρωση και η σύνδεση της κεντρικής πολιτικής με τις τοπικές ιδιαιτερότητες θεωρείται απαραίτητη για την ισόροπη ανάπτυξη.

Συνοψίζοντας, η συνεδρίαση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η περιφερειακή ανάπτυξη αποτελεί πυλώνα εθνικής στρατηγικής. Η ενίσχυση της παραγωγικής βάσης, η χρηματοδότηση βιώσιμων επενδύσεων και η στήριξη των πιο αδύναμων περιφερειών αποτελούν κεντρικές προτεραιότητες. Επιπλέον, αναδείχθηκε η ανάγκη για αξιοποίηση της τεχνολογίας, για επένδυση σε καινοτόμες μορφές

επιχειρηματικότητας και για καλύτερη συνεργασία μεταξύ κράτους, αυτοδιοίκησης και επιστημονικής κοινότητας.

Η συνεδρίαση έδειξε ότι οι πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης δεν περιορίζονται στην οικονομία, αλλά αφορούν την κοινωνική συνοχή, την ποιότητα ζωής και την εθνική ασφάλεια. Στόχος είναι να καταστεί η Ελλάδα μια χώρα, όπου κάθε περιφέρεια, ακόμη και η πιο απομακρυσμένη, να διαθέτει τα αναγκαία εργαλεία για να αναπτυχθεί και να κρατήσει ζωντανό τον πληθυσμό της. Η περιφερειακή ανάπτυξη αναδείχθηκε ως κλειδί για το μέλλον της χώρας: για την καταπολέμηση των ανισοτήτων, για την ενίσχυση της καινοτομίας και για την οικοδόμηση μιας βιώσιμης οικονομίας, που θα στηρίζεται στην ισοκατανομή ευκαιριών.

Εισήγηση κ. Γ. Παπαηλιού, Μέλους της Επιτροπής

Η περιφερειακή ανάπτυξη αποσκοπεί στην ανάδειξη και άσκηση αναπτυξιακών πολιτικών για την περιφέρεια, με έμφαση τις απομακρυσμένες από τα κέντρα ορεινές και νησιωτικές περιοχές, καθώς και την ενίσχυση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, που συνδέονται με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα κάθε περιοχής. Η άσκηση περιφερειακής πολιτικής και, συνακόλουθα, η περιφερειακή ανάπτυξη αποτελεί εθνικό στόχο, συνδεδεμένο τόσο με το δημογραφικό και την οικονομία όσο και με τη γεωπολιτική σταθερότητα.

Η Ελλάδα εξακολουθεί και εμφανίζει χαμηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα. Έτσι, καθίσταται επιτακτική η ενίσχυση της πρωτογενούς παραγωγής (γεωργία – κτηνοτροφία), του αγροτοδιατροφικού τομέα, της μεταποίησης κυρίως των αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων και της βιομηχανίας.

Η μονοκαλλιέργεια του τουρισμού, παρότι αποτελεί σημαντικό πυλώνα της οικονομίας, δημιουργεί παράλογα υπερβολική εξάρτηση και εγκυμονεί κινδύνους, λόγω της ευαλωτότητάς του σε γεωπολιτικές και περιβαλλοντικές κρίσεις.

Η ελληνική ύπαιθρος δεν είναι εγγενώς μειονεκτική. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα, που διαθέτει κάθε μία από τις περιφέρειες, παραμένουν αναξιοποίητα. Και αυτό, διότι η ελληνική Πολιτεία είναι αθηνοκεντρική.

Για να υπάρξει μείωση των περιφερειακών και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και εν τέλει περιφερειακή σύγκλιση και ισόρροπη ανάπτυξη, απαιτούνται παραγωγικές επενδύσεις, που να έχουν συγκεκριμένο περιεχόμενο και συγκεκριμένο προσανατολισμό.

Η μονοκαλλιέργεια, η μονοθεματική ανάπτυξη του τουρισμού και, μάλιστα, χωρίς οι τουριστικές δραστηριότητες να αποκτούν συγκεκριμένη τοπική ταυτότητα, ίσως αποδίδει σε ορισμένες περιοχές προσωρινά, όμως μακροπρόθεσμα δεν καθιστά τις τοπικές κοινωνίες ζώσες, για να παραμείνουν ή να καταστούν εκ νέου ζωντανές και συνεπώς βιώσιμες.

Εκτιμάται ότι το καθεστώς των μεγάλων επενδύσεων θα ενισχύσει τουριστικές δραστηριότητες. Επομένως, τα περί αλλαγής του παραγωγικού υποδείγματος, που δήθεν επιδιώκει η Κυβέρνηση της ΝΔ, είναι «κουβέντες του αέρα».

Οι επενδύσεις σε περιοχές βίαιης απολιγνιτοποίησης πρέπει να υπάγονται σε διαφορετικό καθεστώς και να μην «τσουβαλιάζονται» σε καθεστώτα άλλων αντικειμένων, όπως έχει θεσπιστεί από την Κυβέρνηση της ΝΔ.

Πολλές περιοχές σφύζουν από επισκέπτες τα Σαββατοκύριακα, όμως, οι μόνιμοι κάτοικοι παραμένουν ελάχιστοι. Αυτό πρέπει να αλλάξει, με τρόπο που οι μόνιμοι κάτοικοι να αποτελούν το υποκείμενο, στο οποίο πρέπει να απευθύνεται η επιχείρηση ανάταξής τους.

Η πρωτογενής παραγωγή βρίσκεται στον πυρήνα των δραστηριοτήτων της περιφέρειας, δεδομένου, μάλιστα, ότι, ανά περιοχή, ακόμη και σε ορεινές και απομακρυσμένες, τα αγροτικά και τα κτηνοτροφικά προϊόντα είναι γνήσια και ποιοτικά και χρειάζονται αξιοποίηση.

Ο αγροτουρισμός δεν μπορεί να περιορίζεται μόνον στην προσέλκυση και φιλοξενία επισκεπτών, αλλά πρέπει να συνδέεται με τον πρωτογενή τομέα.

Η θεματολογία και οι σχετικές αναπτυξιακές δράσεις αφορούν στο σύνολο της Περιφερειακής Ελλάδας και, βέβαια, στις απομακρυσμένες από τα κέντρα περιοχές που έχουν ερημώσει. Όμως, με τις ασκούμενες κυβερνητικές πολιτικές, δηλαδή, έλλειψη προσβασιμότητας - προσπελασιμότητας, απομάκρυνση υπηρεσιών, τραπεζών, δομών υγείας και εκπαίδευσης - αυτό δεν γίνεται.

Επιπλέον, οι αποζημιώσεις κάθε τύπου και κατηγορίας δεν καταβάλλονται όπως και όταν πρέπει, με συνέπεια οι μόνιμοι κάτοικοι - αγρότες, κτηνοτρόφοι και επαγγελματίες - να εγκαταλείπουν τη δραστηριότητά τους, ακόμη και τον τόπο τους, αφού δεν μπορούν να επιβιώσουν

Ενδεικτικά, έχουν περάσει 4 χρόνια από τις πυρκαγιές στη Γορτυνία και οι αποζημιώσεις σε πυρόπληκτους αγρότες, επαγγελματίες και κατόχους γης ακόμη αναμένονται (δεν καταβάλλονται ή καθυστερούν) .

Αυτή η δυστοπική κατάσταση κορυφώθηκε με το σκάνδαλο διαφθοράς του ΟΠΕΚΕΠΕ. Εγκαταστάθηκε ένας καθετοποιημένος μηχανισμός παραγόντων του κυβερνώντος Κόμματος σε πολλά επίπεδα, για την ιδιοποίηση κοινοτικών πόρων, που προορίζονταν για την πρωτογενή παραγωγή, με συνέπεια οι πραγματικοί δικαιούχοι, αγρότες και κτηνοτρόφοι, «να μένουν στην απέξω».

Εισήγηση κ. Οζγκιούρ Φερχάτ, Μέλους της Επιτροπής

Στη διάρκεια της συνεδρίασης της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιφερειών, που πραγματοποιήθηκε στις 26/6/2025, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.10', στην Αίθουσα «Προέδρου Δημητρίου Γεωργ. Παπασπύρου» (150) του Μεγάρου της Βουλής, υπό την προεδρία του Προέδρου της, κυρίου Εμμανουήλ Κόνσολα, την ημερήσια διάταξη απασχόλησε το θέμα: «Αναπτυξιακές πολιτικές για την περιφερειακή ανάπτυξη».

Τα Μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ. Παναγιώτης Θεοδωρικάκος, Υπουργός Ανάπτυξης, Χριστόδουλος Τοψίδης, Μέλος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ) και Περιφερειάρχης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Αλέξανδρος Καχριμάνης, Περιφερειάρχης Ηπείρου, Γεώργιος Αμανατίδης, Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας, Κωνσταντίνος Αρώνης, Αντιπεριφερειάρχης Λέσβου και Εκπρόσωπος της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, Κωνσταντίνος Κόλλιας, Πρόεδρος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΟΕΕ) και Αντωνία Μοροπούλου, Ομότιμη Καθηγήτρια του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και Α' Αντιπρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ).

Με δεδομένη την ανάγκη της παραγωγικής ανασυγκρότησης της ελληνικής οικονομίας, οι κύριες θέσεις και οι προτάσεις που κατατέθηκαν από τον Πρόεδρο της Επιτροπής και τον Υπουργό Ανάπτυξης συνοψίζονται στα εξής:

Ο κ. Εμμανουήλ Κόνσολας, Πρόεδρος Επιτροπής:

- Έδωσε έμφαση στην ανάγκη στήριξης νησιωτικών, ορεινών και παραμεθόριων περιοχών.
- Κατέθεσε τρεις συγκεκριμένες προτάσεις:
- Δημιουργία νέου καθεστώτος ενίσχυσης τουριστικών επενδύσεων με αυξημένο προϋπολογισμό.
- Φορολογικά κίνητρα για μικρές και μεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις.
- Πρόγραμμα ΕΣΠΑ για αναβάθμιση ξενοδοχείων και παλιών καταλυμάτων.
- Ζήτησε να υπάρξει μέριμνα για αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων ακινήτων σε ορεινές περιοχές.

Ο κ. Τάκης Θεοδωρικάκος, Υπουργός Ανάπτυξης:

- Τόνισε την ανάγκη παραγωγικής ανασυγκρότησης και μείωσης του εμπορικού ελλείμματος.
- Έθεσε ως στόχο την αποκέντρωση των επενδύσεων με έμφαση στη μεταποίηση, την αγροδιατροφή και τις παραμεθόριες περιοχές.

- Παρουσίασε το ειδικό καθεστώς 150 εκατ. ευρώ για τις παραμεθόριες περιοχές.
- Ανήγγειλε επερχόμενα καθεστώτα για:
  - Μικρές επιχειρήσεις,
  - Νέες τεχνολογίες και τεχνητή νοημοσύνη (AI),
  - Κοινωνική επιχειρηματικότητα και χειροτεχνία.

Στη συνέχεια ανέπτυξαν τα επιχειρήματά τους ο πρόεδρος του ΟΕΕ και οι περιφερειάρχες Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου και Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης, ως εξής:

Ο κ. Κωνσταντίνος Κόλλιας, Πρόεδρος του ΟΕΕ:

- Τόνισε τη σημασία σύνδεσης Περιφερειών - Πανεπιστημίων - Τοπικής Οικονομίας.
- Επισήμανε την ανάγκη για σταθερή χρηματοδότηση των ΑΕΙ, στήριξη της τεχνικής εκπαίδευσης και ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων.
- Ζήτησε την ενεργοποίηση των ΠΕΠ (Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα) για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα.
- Επισήμανε πως οι αναπτυξιακοί νόμοι πρέπει να μειώσουν τις ανισότητες μεταξύ ισχυρών και ασθενέστερων περιφερειών.
- Υποστήριξε ότι χρειάζεται ένα νέο πλαίσιο αρμοδιοτήτων και συνεργασιών, για μια ουσιαστική περιφερειακή στρατηγική ανάπτυξης.

Κατά την τοποθέτησή τους οι Περιφερειάρχες κ. Γιώργος Αμανατίδης (Δυτικής Μακεδονίας), κ. Αλέξανδρος Καχριμάνης (Ηπείρου) και κ. Χριστόδουλος Τοψίδης (Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης) επισήμαναν την ανάγκη για:

- Απλοποίηση των αδειοδοτήσεων για επενδύσεις.
- Διεύρυνση των παραμεθόριων ζωνών ενίσχυσης.
- Γρηγορότερες διαδικασίες αξιολόγησης.
- Στήριξη της τοπικής μεταποίησης και του τουρισμού.

Ακολούθησαν τοποθετήσεις βουλευτών της συμπολίτευσης και της αντιπολίτευσης, στις οποίες επισημάνθηκαν:

- Η υπερβολική εξάρτηση από τον τουρισμό, κατά 80% των προηγούμενων επενδύσεων.
- Η χαμηλή παραγωγικότητα και η χαμηλή υιοθέτηση νέων τεχνολογιών στην Ελλάδα.

- Η ανάγκη στροφής προς παραγωγικές και μεταποιητικές επενδύσεις.

Στη γόνιμη κριτική που πραγματοποιήθηκε αναδείχθηκαν:

- Η ανησυχία για την έλλειψη επαρκών πόρων, επισημαίνοντας ότι μόνο το 19% των προτάσεων εντάχθηκε στον προηγούμενο κύκλο του αναπτυξιακού νόμου.
- Το χάσμα μεταξύ ταχείας αξιολόγησης και αργών αδειοδοτήσεων.
- Η υποβάθμιση της περιφερειακής πολιτικής τα τελευταία χρόνια.
- Η σταδιακή απομάκρυνση των δημοσίων υπηρεσιών από την περιφέρεια, όπως τράπεζες, δομές υγείας, συγχωνεύσεις σχολείων.

Οι προτάσεις, που κατατέθηκαν συνοψίζονται ως εξής:

- Η ανάγκη ουσιαστικής στήριξης των παραμεθόριων περιοχών, όχι μόνο για αναπτυξιακού αλλά και για εθνικούς λόγους.
- Η ανάγκη ευελιξίας στην εφαρμογή του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού (ΓΑΚ) της ΕΕ, που θέτει όρια ενίσχυσης.
- Η ανάγκη οι αναπτυξιακοί νόμοι να συμβαδίζουν με τις ανάγκες της κοινωνίας και όχι μόνο με την οικονομική λογική.
- Η ουσιαστική μέριμνα για τις μειονεκτούσες περιοχές.
- Η συστηματική παρακολούθηση και λογοδοσία για την εφαρμογή των πολιτικών
- Ενεργή συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στον σχεδιασμό των πολιτικών.
- Όχι ανάπτυξη «από τα πάνω», αλλά μέσα από διαβουλεύσεις και συνεργατικά σχήματα (συνεταιρισμοί, κοινωνική οικονομία).
- Δημιουργία κινήτρων για παραμονή και επιστροφή των νέων στην ύπαιθρο.
- Στήριξη της οικογένειας, πρόσβαση σε παιδεία – υγεία – υποδομές, όχι μόνο μέσα από επενδύσεις.
- Ειδικά καθεστώτα για περιοχές με φυσικές καταστροφές, πληθυσμιακή ερήμωση ή μειονεκτούσα γεωγραφική θέση.
- Η Πολιτεία να παρέχει καθολική κάλυψη σε υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης, τραπεζών σε ορεινές και απομονωμένες περιοχές.

Προκειμένου να επιτευχθεί η περιφερειακή ανάπτυξη, απαιτείται ένα αναπτυξιακό μοντέλο, που θα εκπορεύεται από τις κοινωνικές ανάγκες κάθε περιοχής, θα βασίζεται σε δίκαιη περιφερειακή πολιτική, θα στοχεύει στην ανάσχεση της

ερήμωσης της υπαίθρου και θα στηρίζεται σε ένα κοινωνικά δίκαιο παραγωγικό μοντέλο.

Εν κατακλείδι, απαιτούνται συντονισμένες στρατηγικές ανά Περιφέρεια, οι οποίες θα είναι προσαρμοσμένες στα τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, καθώς και ανασχεδιασμός της αρχιτεκτονικής της περιφερειακής ανάπτυξης, με βάση τις συνεργασίες, την καινοτομία και τη δίκαιη χρηματοδότηση.

V. ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών συνήλθε σε συνεδρίαση την 23^η Σεπτεμβρίου 2025, κατά την οποία εγκρίθηκε, κατά πλειοψηφία, η παρούσα Έκθεση, για τη Β' Σύνοδο της Κ' Περιόδου, με τις εισηγήσεις που την συναπαρτίζουν, η οποία υποβάλλεται προς την Ολομέλεια της Βουλής.

Αθήνα, 23 Σεπτεμβρίου 2024

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ (ΜΑΝΟΣ) Ν. ΚΟΝΣΟΛΑΣ

Ο Α΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΙΜΑΡΗΣ

Ο Β΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΕΪΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΓΙΟΓΙΑΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ (ΤΑΣΟΣ)

ΖΕΜΠΙΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΙΑΤΡΙΔΗ ΤΣΑΜΠΙΚΑ (ΜΙΚΑ)

ΚΑΒΒΑΔΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΚΑΠΠΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΗΣ

ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΝΕΟΚΛΗΣ

ΚΩΤΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΜΑΝΤΑΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ

ΜΑΡΚΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΜΟΝΟΓΥΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΣΟΥΚΟΥΛΗ-ΒΙΛΙΑΛΗ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΕΝΗ

ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΒΑΤΣΙΝΑ ΕΛΕΝΗ

ΧΝΑΡΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ-ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΔΕΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΚΑΤΣΩΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΜΠΟΥΜΠΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΦΕΡΧΑΤ ΟΖΓΚΙΟΥΡ

ΒΡΕΤΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ

